

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelmiński, za inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna
w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 517

Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 10 listopada 1935

Rok 30

Poznań, 9 listopada.

Ku ochronie mowy polskiej

Największym nieszczęściem narodu polskiego jest tkwica w jego charakterze bierność, uległość, ustepliwość i jak tam jeszcze nazwać można to, co ze słabej woli bladami wokół naciemi pełni się i duszę obrasta. Jednym z objawów tej wady niebezpiecznej jest nadzwyczajna łatwość zagnieżdżania się w mowie polskiej takich słów obcych, których rodzime i doskonale równoznaczniki zdawna w niej żyją i powszechny obieg mają.

Można uwzględnić przyswojenie sobie tego i owego słowa obcego, gdy na dane pojęcie we własnej mowie brak słowa odpowiedniego. Ale i wtedy należałoby westchnąć do nieobecnego ducha twórczego... Gdy jednak przyswajanie odbywa się w mnóstwie wypadków nałogowo, bez potrzeby, z pokrzywdzeniem istniejących słów rodzimych i z wyraźną dla własnego języka poniewierką, to czemu to bezmyślne szkodzić wytłumaczyć? Bez względu jednak na przyczyny zjawiska, trzeba przeciwko niemu ostrą poprowadzić walkę zbiorową.

Przedewszystkiem powinniśmy sami uświadomić sobie, oraz innych pouczać, że w granicach danego narodu język jego stanowi własność publiczną, jak świątynie, muzea, rzeki, parki miejskie i t. p., że więc nie wolno nikomu psuć go i zanieczyszczać. Dotychczas w Polsce, w warstwie t. zw. „oświeconej“, a w szczególności wśród pisarzy, uczonych i dziennikarzy panuje pogląd, że język jest własnością prywatną każdego, kto nim się posługuje i że nieuzasadnione, zbędne przyswajanie słów obcych jest oryginalnością pisarza, którą można poddawać krytyce, ale w żadnym wypadku — zakazom, walkom, nagankom, potępieniom... Znamy to starszylacheckie warcholstwo złotowolnościowe!

Zwolennicy prywatnego władania mową narodową tak przy tej sposobności się zachowują, jakgdyby od potępień owych zagrożony był styl pisarzy i wszelkie wogóle wartości mowy, wszędzie i zawsze wolnością obdarzone. Znanym chwytem logicznym umyślnie rozszerzają front niepożądanego przez nich ataku, ażeby, broniąc całości (na którą nikt nie napada), obronić tem samym częścią, do której nałogami swojemi i lenistwem są przywiązani.

Trzeba tu zatem uprzedzić ten chwyt i zastrzec wyraźnie, że chodzi tylko o sprawę poszczególną, ściśle określona i niewątpliwa, mianowicie o puszczanie w obieg takich słów obcych, na poczekaniu spolszczonych, których pojęcia mają w języku polskim dawno urobione słowa rodzime. Pocóż zaśmieć język, ubożyć go i jak żebraka traktować (na uciechę Niemcom i innym cudzoziemcom), kiedy to jest jeden z najbogatszych języków na świecie?

O wpływy na morzu Śródziemnem

Ponowna rozmowa Mussoliniego z Drummondem — Spodziewane odprężenie? — Przygotowania do konferencji morskiej

Londyn (PAT). Panuje przekonanie, że w najbliższej przyszłości podjęte będą dalsze rozmowy pomiędzy Mussolinim i amb. Drummondem, celem zlikwidowania naprężonej sytuacji na morzu Śródziemnem. Miarodajne koła londyńskie w dalszym ciągu wykazują pragnienie pomyślnego rozwiązania sprawy co ujawniło się po obu stronach w czasie ostatniej rozmowy w tej samej sprawie w pałacu Weneckim.

Sądzą, że w czasie najbliższej audjencji, którą Mussolini udzielił ma ambasadrowi W. Brytanii, będzie możliwe stwierdzenie, iż osiągnięto już znaczne postępy w pożądanym kierunku.

Londyn, (PAT). Angielsko-włoskie rozmowy morskie pozwoliły na wyjaśnienie wzajemnych punktów widzenia przed konferencją listopadową.

Naogół sądzą, że konferencja skazana byłaby na niepowodzenie, gdyby kwestie morskie rozpatrywano z politycznego punktu widzenia. Ze strony brytyjskiej czynione będą starania, aby nie dopuścić do tego rodzaju ujmowania sprawy.

Choć w czasie wstępnych rozmów Włosi nie poruszyli sprawy neutralizacji śródziemnomorskich dróg wodnych, zwłaszcza Gibraltaru, nie wyklucza się podobno tego rodzaju ewentualności. Powszechnie uważają, iż zagadnienie śródziemnomorskie zależy w znacznym stopniu od rozwoju zatargu włosko-abisyńskiego.

Zagadnienie morza Północnego jest należycie uregulowane przez układ angielsko-niemiecki, a sprawy Dalekiego Wschodu zdaje się przekraczać zakres konferencji. W tych warunkach spodziewają się, że można będzie ograniczyć narady do dyskusji, której celem będzie zawarcie układu jakościowego dla każdego typu okrętów wojennych.

Londyn, (PAT). Reuter donosi:

Stany Zjednoczone zawiadomiły urzędowo o przyjęciu zaproszenia na kon-

ferencję morską w Londynie w dniu 2 | Włochy nie udzieliły odpowiedzi na grudnia. Dotychczas jedynie tylko zaproszenie.

Wykrycie tajnej organizacji w Wiedniu

Wiedeń, (PAT). Policja wykryła wczoraj wieczorem szeroko rozgałęzioną potajemną organizację socjal-demokratyczną i dokonała licznych aresztowań. Organizacja ta miała podobno na celu podjęcie próby ponownego utworzenia socjalistycznego związku zawodowego pracowników tramwajowych.

Na podstawie listy członków, zna-

lezionej u jednego z przywódców, aresztowano i sprowadzono do komisariatów zgórą 1000 osób, które obecnie poddawane są badaniu.

Jak ustalono, uczestnicy tej organizacji mieli zamiast legitymacji paryskiej drobne monety miedziane, na których wyrity był numer, odpowiadający numerowi karty tożsamości.

Laval w obronie budżetu

Paryż, (PAT). W związku z uchwałą komisji finansowej izby deputowanych w sprawie złagodzenia postanowień dekretów, dotyczących niższych urzędników, drobnych rentjerów i b. kombatanów, powstałby w budżecie deficyt, wynoszący około 2 i pół miljarde franków, który komisja zamierzała pokryć przez utworzenie kasy emerytur, oraz przez podwyższenie podatku dochodowego i opłat spadkowych.

Wskutek uchwały, komepententne

Lot mjr. Karpińskiego

Warszawa, (Tel. wł.). Mjr. Karpiński wystartował wczoraj o godz. 6.50 z Bangkoku do Singapore wzdłuż zachodniego wybrzeża zatoki Siamskiej.

Wskutek złych warunków atmosferycznych po trzech godzinach musiał lądować w Prachuab w dolnym Siamie o godz. 9.40. Natychmiast po polepszeniu się stanu pogody wystartowano w dalszą drogę. (w)

departamenty ministerstwa finansów przeprowadziły obliczenia, celem ustalenia wysokości dodatkowych wpływów. Wynika jednak, że te wpływy byłyby o wiele niższe od sum, jakie spodziewała się uzyskać większość komisji.

Premier Laval i min. finansów Regnier, — jak podaje sprawozdawca parlamentarny Ag. Havasa, — zamierzają na wtorkowym posiedzeniu po zakomunikowaniu tych cyfr domagać się od komisji zniesienia powzięcia poprzedniej uchwały zarówno w zakresie rozchodów, jak i dochodów, podkreślając konieczność utrzymania równowagi budżetowej.

Dziś w numerze

TRZEMESZNO
miasto powstańców

na stronie 12-tej.

Ze niema przesady w ocenie tego zjawiska, niechaj zaświadczy samo istnienie w handlu księgarskim grubego słownika wyrazów obcych. Jest to śmieszny słownik, doprawdy! i zawstydzający, skoro ogromna w nim ilość słów obcych ma swoje znakomite równoznaczniki czysto polskie, tuż przy owych spolszczeniach obcych umieszczone! Więc pocóż, u licha!, to żebractwo, poco ta poniewierka, poco skazywanie na obumarcie słów polskich przez usuwanie ich z obiegu na rzecz lichych nowotworów, świeżo u Francuza lub Niemca pożyczonych!?

Proszę mi wierzyć, że dziesiątki książek uczonych polskich pod tym kątem widzenia badałem i nie dziesiątki, ale setki w nich słów, o których tu mowa, czerwonym ołówkiem skreślałem. Nie będę, oczywiście, wymieniał ludzi i dzieł, bo to nie nie pomoże, powiem tylko, że to są dzieła współczesne i poważne. Ale i poza językiem naukowym, potoczną, literacką i dziennikarską mowa polska roi się od obcych słów zbytecznych.

Ażeby obrazowo przedstawić całą

barwność owych znaczków pożyczanych, przytoczę kilkanaście pierwszych lepszych spośród najczęściej używanych: konsument (spożywca), producent (wytwórca), walor (wartość), konflikt (zatarg), rezultat (wynik), rezolucja (uchwała), gwarancja (rękojmia, poręka), obstalunek (zamówienie), reperacja (naprawa), problem (zagadnienie), pertraktacje (rokiowania, układy), definitywnie (ostatecznie), incydent (wydarzenie, zdarzenie, wypadek), import (wvóz), eksport (wywóz), i tak dalej i dalej, całe setki słów zbędnych, których polskie równoznaczniki są proste, dzwienne i szlachetne.

Język polski ma i bez tego sporo słów przejętych i urobionych z łaciny i greckiego, słów, na które niema odpowiedników rodzimych. Więc niech już wystarczą nam owe „telegrafy, telefony“ i tym podobne wspólne własności międzynarodowe, jako piętno jednej cywilizacji. Nie powiększajmy tego zasobu niedbalstwem i lenistwem swoim.

Mówię „lenistwem“, bo język polski

wśród wielu zalet odznacza się i tą, że ma dość świeżości w sobie, giętkości i bogactwa pierwiastków rodzimych, aby ciągle jeszcze tworzyć słowa własne na nowe w biegu życia przedmioty i pojęcia. Znamy ogrom twórczości tej w zakresie nauk przyrodniczych, fizycznych i matematycznych.

A poza tem — czy nie są doskonałe takie z codziennego życia powstające słowa nowe, jak owe parowozy, samochody, czołgi i tym podobne niewiadomo gdzie i kiedy urodzone nazwy dzwienne, trafne, zwięzłe, niewymuszone! (Jeszcze jednak słownictwo nasze rzemieślnicze obrzydliwie jest zaniemczone).

Słowem: siły i materiał bogaty w mowie, posiadamy, więc tylko nie lenić się, tylko chcieć, szukać, dbać, nie cofać się przed wysiłkiem twórczym, aby i przez nas bogacił się wielki skarb odziedziczony... Zaś narazie tyle przynajmniej uczynmy, żeby nie zaśmieć mowy dostojnej obcemi słowami zbytecznymi!

STANISŁAW PIENKOWSKI.

Francuscy komuniści na żołdzie Moskwy

Rewelacje o wyrotowej działalności aresztowanego niedawno w Strasburgu Eberleina, osobistego przyjaciela Stalina — Ataki na Herriota

Paryż. (PAT). Tygodnik „Gringoire” ogłasza wielki artykuł, w którym odśladano szczegóły działalności niedawno aresztowanego w Strasburgu Duńczyka Eberleina.

Z tych rewelacji wynika, że Eberlein jest osobistym przyjacielem Stalina, członkiem komitetu wykonawczego Trzeciej Międzynarodówki, jednym z jego kontrolerów upoważnionym do dysponowania funduszami propagandowymi w różnych krajach europejskich. Eberlein miał specjalne zamiary co do Alzacji i Lotaryngii, gdzie popierał ruch miejscowych autonomistów.

„Gringoire” twierdzi, że Eberlein z Zurychu organizował zaburzenia w Brestin i Tulonie. Posiadał on olbrzymie wpływy na organizację komunistyczną we Francji. Francuska partia komunistyczna otrzymała od Eberleina subwencję w kwocie 5.000 rubli w złocie na ostatnią kampanię wyborczą do senatu. Wskutek tej subwencji został wybrany komunista Cachin. W tych warunkach aresztowanie Eberleina było dla francuskich komunistów ciężkim ciosem. Uczynili więc wszystko, aby go uwolnić względnie, aby został wydalony z granic Francji.

„Gringoire” zarzuca min. Herriotowi, że wskutek nalegań komunistów i ambasady sowieckiej jako przyjaciel Litwinowa interwenjował w tym kierunku. Te zarzuty powtórzyła cała niemal prasa prawicowa, przy czym „Le Jour” donosi, że zjawienie się w ostatnich dniach tajemniczego samolotu na lotnisku w Milhuzie ma bezpośredni związek ze sprawą Eberleina. Tym samolotem mieli przybyć niejacy Friher i Weiman, których wyznaczono, jako następców Eberleina do prowadzenia energicznej propagandy komunistycznej we Francji, a w szczególności do agitowania za ratyfikowaniem traktatu z Sowietami.

Wobec rozgłosu, jaki nadano sprawie Eberleina i ataków skierowanych przeciw min. Herriotowi szef partii

radikalnej ogłosił za pośrednictwem Agencji Havasa komunikat, w którym oświadcza, iż nigdy nie zajmował się osobą Eberleina, i jego sprawy nie zna zupełnie.

Książeczki Wkładowe na okaziciela

gwarantujące bezwzględną tajemnicę wkładu, które mogą być przyjmowane także na kaucje i wadja narówni z gotowizną.

WYDAJE

na podstawie zezwolenia Ministerstwa Skarbu

KOMUNALNY BANK KREDYTOWY

Poznań, ul. 27 Grudnia 8

Institucja prawa publicznego o pupilarnej pewności.

Kapitał zakładowy i rezerwy Banku wynoszą 12 milionów złotych. Ponadto za zobowiązania Banku odpowiadają powiaty i miasta Wielkopolski i Pomorza całym swym majątkiem i siłą podatkową.

Pg 6429/30-45.1412

180 tys. kilometrów pieszo

Sensacyjny zakład o 100 tysięcy dolarów

Warszawa. (Tel. wł.) Do placówki konsularnej R. P. w Budapeszcie zwrócił się z podaniem o udzielenie wizy wjazdowej na przekroczenie granicy polskiej i dłuższy pobyt w kraju bohater jednego z najsensacyjniejszych zakładów, który zawarty został jeszcze przed wojną światową.

W r. 1909 w jednym z klubów milionerów amerykańskich w Nowym Jorku stanął pomiędzy królem kolejowym Astorem, a węgierskim inżynierem Arnoldem Fibingerem zakład osobliwej treści. Fibinger podjął się przejść na piechotę 180 tys. kilometrów, nie używając do tego mechanicznych środków lokomocji, wzamian za co miała być mu wypłacona kwota 100 tysięcy dolarów.

Ponieważ zakład ten był traktowany poważnie, sumę zakładu zdepono-

wano w Banku Narodowym stanu Nowy Jork, gdzie się jeszcze znajduje. — Fibinger rozpoczął swoją wędrówkę, nieprzerwywając jej nawet podczas wojny. dZolał przejść w ciągu lat 25 około 178 tys. klm., zwiedzając wiele państw w Ameryce i Europie.

Zuchwały piechur w czasie tym miał wiele wypadków, jak przejechanie przez samochody, spadki z gór itd. W roku bieżącym Fibinger zaszedł do swego rodzinnego miasta Budapesztu, gdzie był przyjmowany przez najwyższych dostojników państwa. Ponieważ pozostało mu do przebycia reszty drogi parę tysięcy kilometrów, zamierza on przez Czechosłowację dojść do Polski, a stąd już przez Gdynię pojechać wprost do Ameryki, by podjąć rzetelnie zarobioną sumę zakładu. (w.)

Stany Zjednoczone wobec sankcji

Waszyngton. (INS.) Z kół do- brze poinformowanych donoszą, że rząd Stanów Zjednoczonych nosi się z zamiarem powiadomienia Ligi Narodów, iż nie przyłączy się do akcji sankcyjnej przeciw Włochom, bowiem uchwalona przez kongres ustawa o neutralności uniemożliwiła wszelką

akcję bojkotową Włoch.

Sekretarz stanu Hull w najbliższym czasie przedłoży kongresowi nową ustawę, która wyraźnie określi stanowisko Ameryki w takich wypadkach.

Ogólnie przypuszcza się, że Stany Zjednoczone chcą sobie zapewnić inicjatywę w tej drażliwej sprawie.

Żydzi - mordercy skazani

Warszawa. (Tel. wł.) W procesie toczącym się w Grodnie o zamordowanie przez Żydów ochotnika śp. Markiewicza zapadł wyrok, na mocy którego osk. Rufina Jacuńskiego skazano na 10 lat więzienia, a Mojsze Sosnowicza i Lejba Kobrowskiego po 3 lata. (w.)

Tajemnicza tragedia

Warszawa. (Tel. wł.) W zakładzie kąpielowym Polonii przy ul. Pańskiej 48-letni bezrobotny Aleksander Karpiński zastrzelił siebie i swoją 38-letnią przyjaciółkę z rewolweru. On zmarł na miejscu, ona jest w stanie beznadziejnym. (w.)

Z obozu „sanacyjnego”

Warszawa. (Tel. wł.) Na posiedzeniu rady związku izb i organizacji rolniczych doszło do starcia pomiędzy konserwatystami a radykałami.

W imieniu tych ostatnich sen. Olewiński oświadczył, że wstrzymują się od dalszego udziału w tworzeniu władz związkowych. Radykali złożyli pismo o oświecenie swej taktyki min. Poniatowskiemu. (w.)

Warszawa. (Tel. wł.) Sąd okręgowy w Wilnie ogłosił wyrok w sprawie oskarżenia redaktora „Słowa” b. posta B. B. Stanisława Mackiewicza przeciwko redaktorowi „Kurjera Wileńskiego” p. Kazimierzowi Okuliczowi.

niosło poważne rany, lekkie 40. Ciężkie przykrywy kanałowe oraz kamienie chodników wylatywały na głównej ulicy w powietrze. 7

Wezuwjuś zionie lawą

Neapol. (PAT). Wskutek padających od paru dni deszczy Wezuwjuś wznowił swoją działalność.

Dyrektor obserwatorium, prof. Maladra, oświadczył, że deszcz spowodował obsunięcie się wierzchołków krateru, co wywołało poszerzenie się jego podstawy. Z tej podstawy spływają potoki rozżarzonej lawy w kierunku południowo-zachodnim i północno-zachodnim. Ta działalność wulkanu nie wzbudza większych obaw.

Kurs dolara. Dziś rano Bank Polski w Warszawie notował kurs dolara 5.29 zł, w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.31 — 5.31½ zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘDZA

Poznań, 9. 11. 1935 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% pożycz. konwers. 65,— oraz za 4% premj. dolarowe 51,—.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obracano 4½% złotych listy zast. po 37,— oraz 4% listy zast. konwert. po 36½.

Z akcji bankowych poszukiwano Banku Polski po 93,— bez oddawców.

Komunikat.

Następne zebranie giełdowe odbędzie się we wtorek, dnia 12. bm.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

Kurs w procentach nominalu wzgl. w złotych, za sztukę.

Papiery procentowe

5% państw. pożycz. konwers. 65,— P.

4% pożycz. premj. dol., serja III 51,— P.

4½% złotych listy zastaw. s. K. z r. 1933

Pozn. Ziem. Kred. 37,— +

4% listy zast. konwert. ostempl. P. Z. K. 36,75 +

Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej

Poznań, 9. 11. 1935 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Pozn., ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

STANDARTY:
1) żyto 715 g/l.
2) pszenica 756 g/l.
3) owies 420 g/l.

Ceny transakcyjne:
Żyto 45 tonn par. Poznań . . . 12,75

Ceny orientacyjne:
Żyto (Usposeb. spokojne) . . 12,50—12,75

Pszenica (Usposeb. spokojne) . . 17,50—17,75

Jęczmień browarowy . . . 15,25—16,25

Usposebienie spokojne.
Jęczmień 700—725 g/l. . . 14,00—14,50

Jęczmień 670—680 g/l. . . 13,50—13,75

Usposebienie spokojne.
Owies (Usposeb. spokojne) . . 15,50—16,25

Mak a
żytnia wyciąg 0-30% wł. w. 20,75—21,50

żytnia gat. I 0-45% wł. w. . 20,00—20,75

żytnia gat. I 0-55% wł. w. . 19,00—20,00

żytnia gat. II 45-55% wł. w. . 15,75—16,75

Usposebienie spokojne.
pezenna gat. IA 0-20% wł. w. 30,75—32,50

pezenna kat. IB 0-45% wł. w. 30,00—30,50

pezenna gat. IC 0-55% wł. w. 29,00—29,50

pezenna gat. ID 0-60% wł. w. 28,00—28,50

pezenna gat. IE 0-65% wł. w. 27,00—27,50

pezen. gat. IIA 20-35% wł. w. 26,75—27,25

pszen. gat. IIB 20-65% wł. w. 26,25—26,75

pszen. gat. IID 45-65% wł. w. 24,00—24,50

pszen. gat. IIF 55-65% wł. w. 22,00—22,50

pszen. gat. IIG 60-65% wł. w. 20,50—21,00

Usposebienie spokojne.
Otręby żytnie stand. . . 8,75—9,50

Otręby pszen. grube stand. . 10,00—10,50

Otręby pszenne średnie st. . 9,00—9,75

Otręby jęczmienne . . . 9,75—11,00

Rzepak zimowy . . . 42,00—43,00

Rzepak zimowy . . . 40,00—41,00

Siemię lniane . . . 37,00—39,00

Gorzyczka . . . 34,00—36,00

Groch Viktorja . . . 26,00—31,00

Groch Folgera . . . 21,00—23,00

Łubin niebieski . . . 9,00—9,50

Łubin żółty . . . 10,50—11,00

Mak niebieski . . . 60,00—62,00

Koniczyna biała . . . 75,00—95,00

Ziemniaki jadalne . . . 3,75—4,50

Ziemniaki fabryczne . . . 17,25—17,50

Makuch lnian. w taflach . . 13,50—13,75

Makuch rzepakowy w tafl. 19,50—20,00

Makuch słon. w tafl. 42/43% 19,50—20,50

Srut Soja . . . 1,75—1,95

Siemna pszenna luzem . . . 2,35—2,55

„ pszenna prasowana . . . 2,00—2,25

„ żytnia luzem . . . 2,50—2,75

„ żytnia prasowana . . . 2,75—3,00

„ owsiana luzem . . . 3,25—3,50

„ owsiana prasowana . . . 1,25—1,75

„ jęczmienna luzem . . . 2,15—2,35

„ jęczmienna prasow. . . 6,25—6,75

Siano zwykłe luzem . . . 6,75—7,25

„ zwykłe prasowane . . . 7,25—7,75

„ nadnoteckie luzem . . . 7,75—8,25

„ nadnoteckie pras . . .

Ogólne usposobienie spokojne.

Ogólny obrót: 3246,1 tonn, w tem żyta 705 tonn, pszenicy 266 tonn, jęczmienia 647 tonn, owsa 135 tonn.

Uwaga! W dniu święta Niepodległości, 11. bm. Giełda będzie nieczynna.

Wiadomości

Moskiewskie „Izwiestja” donoszą, że usunięto ze stanowiska długoletniego prezesa C. K. W. (odpowiednik prezydenta) autonomicznej republiki karelskiej (po granicze Finlandji, zamieszkała przez fiński szczep kareliów), Guellinga, który piastował to stanowisko od r. 1923, czyli od początku proklamowania przez Sowietów autonomji Karelii.

Z Ateny donoszą, że w Salonkach rozegrała się wiece, iż rząd angielski odaga się od Grecji odstąpienia portów w Argostoli i Navarinie, aby użyć ich jako bazy dla swej floty.

Donoszą z Kowna, że 12 b. m. zebrać się ma ogólnokrajowy zjazd tautiminków. Przewidują, że zapadną ważne decyzje w sprawie wzmocnienia autorytetu rządu i faszystowskie.

Większe zamówienia na buty, które rząd włoski dał jednej z firm amerykańskich, zostało wskutek zaleceń prezydenta Roosevelta odrzucone.

Donoszą z Addis-Abeby, że rząd abisyński odebrał debit pocztowy pismom europejskim: „Action Française”, tygodnik „Voila”, dziennik brukselski „L’Indépendance Belge” oraz tygodnik „Pourquoi Pas?”. Pisma te zajmują stanowisko profaszystowskie.

Rząd meksykański zajął negatywne stanowisko wobec interwencji biskupów i gmin katolickich w sprawie zlagodzenia gministów o upaństwowienie dóbr kościelnych. Akcja rządu wywołała głębokie rozgoryczenie wśród ludności przywiązanej do Kościoła.

Finanse a opinia publiczna

Napisał Roman Rybarski

Gdy się czyta przemówienia oficjalne o naszym położeniu gospodarczym i finansowym, przychodzi na myśl pytanie: kto okazał się większym pesymistą, czy t. zw. opozycja sejmowa, której dziś niema w Sejmie, czy też przedstawiciele rządu? I zarazem każdemu, kto nie odznacza się krótką pamięcią, przypomną się te same ostrzeżenia, te same argumenty, nawet te same cyfry, które niedawno jeszcze poddawano w wątpliwość.

Nie zależy nam na rekryminacjach, ani na prawie autorstwa. Ale ważnym jest zagadnienie, dlaczego ciężki stan gospodarstwa i finansów został dopiero teraz ujawniony, dlaczego tak późno? Fryzowano pięknie rzeczywistość, robili to oficjalnie obrońcy regime'u, a ludzie, dalej stojący od rządu, różni przedstawiciele sfer gospodarczych, którzy mogli niejedno wiedzieć, woleli milczeć, albo też schlebiali i podnosić ducha „obywateli bez różnicy wyznania i narodowości”.

Mówiło się i pisało różne optymistyczne panegiriki, których autorzy bynajmniej w nie nie wierzyli. Niechęć do „partyjnicztwa” wywołała wyścig obłudy. Chwalić każdego ministra, zawsze to i bezpieczniej i intratniej. Te objawy nie są naprawdę czemś budującym.

Niewątpliwie brak niezależnej opinii publicznej utrudnia poznanie rzeczywistości. Nie pozwala nadto, by dostrzec niebezpieczeństwa dość wcześnie, by stosować zarządzenia ratunkowe wówczas jeszcze, gdy mogą one przynieść skutki, gdy naprawa zła stosunkowo mniej kosztuje.

Środki heroiczne mogą wyglądać bardzo pięknie, ale są niebezpieczne. Gdy się jakieś niedomaganie wczas dostrzeże, można się z niego wyleczyć łagodnymi sposobami; gdy choroba posunie się bardzo daleko, wówczas potrzebna jest operacja. A choć się ta operacja uda, może zanadto osłabić organizm.

Przyczyną zła jest atmosfera, pełna lęku, ostrożności, „bezpartyjnego” frazesu i w tem okazała się metoda chowania głowy w piasek. Ale główna odpowiedzialność spada na fałszywe sposoby rządzenia, na błędne zasady stosunku skarbu do opinii publicznej.

Oto przykład niezmiennie charakterystyczny. Wicepremier Kwiatkowski powiedział, że w roku 1930 rezerwy skarbowe wynosiły ponad 600 milj. złotych; obecnie wedle jego słów rezerwa doszła do 94 milionów złotych, niekoniecznie płynnych, to znaczy do półmiesięcznego zapotrzebowania skarbu. A więc dużo się zmieniło przez te pięć lat; ale dlaczego dopiero teraz dowiadujemy się o stanie tych rezerw skarbowych, gdy ich już niema?

Piszący te słowa przez kilka lat w Sejmie, na plenum i na komisji budżetowej, domagał się opublikowania bilansu rezerw skarbowych. Bilans ten był dawniej ogłaszany, a potem, w związku z kryzysem, przestano go ogłaszać.

Klub Narodowy parokrotnie stawał w Sejmie wnioski, wzywające rząd do przedłożenia tego bilansu. Wnioski te pozostały bez odpowiedzi. Te wszystkie domagania się nudziły większość rządową i przedstawicieli rządu. Aż wreszcie przyszła chwila, gdy się już musiało ogłosić te cyfry.

Ale byłoby lepiej, gdyby bilans rezerw skarbowych był publikowany co roku; bo wtedy nawet i zwolennicy rządu musieliby dostrzec rzeczywistość, potęgając się niebezpieczeństwem. Byłoby lepiej, gdyby sprawozdania Najwyższej Izby Kontroli były mniej lakoniczne.

A nie zaszkodziłoby również, jeśli by rachunkowość różnych przedsię-

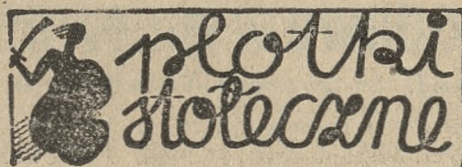
biorstw państwowych była przejrzystej prowadzona i ujawniała istotne zyski czyste, a raczej deficyty. A możeby też przydało się dokładniejsze wyjaśnienie gospodarki przymusowych ubezpieczeń społecznych; teraz już pisze się i w prasie „sanacyjnej” o półmiliardowym deficycie; przydałoby się jednak dokładniejsze cyfry.

Tajność finansów państwowych ni-

Z POSELSTWEM DO KRÓLA

Do króla greckiego Jerzego, bawiącego chwilowo w Londynie udała się specjalna delegacja, aby zakomunikować królowi wynik plebiscytu w Grecji. Na zdjęciu z lewej ku prawej (w wagonie) minister komunikacji Mavromichalis, minister wojny gen. Papagos i prezydent zgromadzenia narodowego Balamos.

8 listopada.

Zebrał się „tajojkowie”. Nie znacie tego narodu? Rozlał się szeroko po całej Polsce. To są rodzeni bracia siamscy wielkopolskich „galileuszów z Kongresów”. Spora ich gromadka znajduje się i w Warszawie. Grono ludzi towarzyskich postanowiło skupić trochę chodzących dotąd luzem „galileuszy” i zorganizować ich w „kole Lwowian”. Pomysł dobry. Nie chodzi o kultywowanie jakiegoś separatyzmu, ale pielęgnowanie znajomości rodzinnego miasta, troska o zaspokojenie jego potrzeb, a przede wszystkim opieka nad młodzieżą, która stamtąd napływa.

I wykonanie byłoby chwalebne, gdyby wszystkim nie nadano dość wydatnej jednostronności. Uderzał brak lwowiaków, rekrutujących się z obozu narodowego. Ten mankament powinni organizatorzy usunąć jak najprędzej.

*

A obowiązki wszystkich „tajojków” są bardzo poważne. Lwów był przed wojną środowiskiem, któremu wszystkie kierunki zawdzięczają bardzo wiele. Tam właściwie one się rozrastały i potęgowały. Tam skupiały się najcięższe osobistości z dziedziny politycznej jak i artystycznej. Tylko chorała zawsze strona gospodarza. Tu władztwo niepodzielnie należało do Wielkopolski i Kongresówki.

Na Lwów, który zapłodnił wszystkie dzielnice Rzplitej, bo wszędzie się oni zaaklimatyzowali — przyszły dzisiaj bardzo ciężkie czasy. Siła jego słabnie. Atak żywiołów obcych jest ogromnie natężony. Ktoś mi opowiadał, że Rusini idą z taką pasją na wzmocnienie się we Lwowie, że nawet już zaczynają wykupywać — Żydów! Niedawno w Ryńku wykupili wielki blok domów Zippera.

Sfery miarodajne, jakkolwiek albo w wielkim procencie pochodzą ze Lwowa, albo przez Lwów przeszły, nie doceniają znaczenia tego ośrodka dla polskości ziem wschodnich. Podlegające utopiom federacyjnym lub prądom liberalnym, gotowe są dla pozyskania obcych ustępować nawet ze swych placówek. Niezrozumiałe będzie ciągłe wykonywanie placówek państwowych ze Lwowa, choć to jest równoznaczne z osłabianiem siły polskiej, gdy równocześnie prężność ukraińskich organizacji nieustannie rośnie, a nawet w dziel-

gdy nie przynosiła dobrych owoców. Niewątpliwie ułatwia rządzenie, ale ta metoda ma bardzo wątpliwą wartość.

Dzisiaj na wiele spraw padło nowe światło. Jednakże nie oznacza to zmiany istotnej, gdyż cały system polityczny nie może doprowadzić do właściwego współdziałania rządu z opinią publiczną.

W szczególności trudno w to uwierzyć, że obecny Sejm jest organem opinii publicznej. Czy jest w Polsce choćby 200 ludzi (licząc w to i posłów), którzy w to wierzą?

nię zachodniej zdarzyło mi się spotkać... masło z ukraińskiego Masłosojuza!

*

Mamy tedy nowy order „Wawrzyn akademicki”. Rozdawany przez ministra oświaty na wniosek Akademii Literatury. Rozdano go po raz pierwszy, a wywołało to kwas i dysonans w samym środowisku piszących.

Na tle motywowania tych odznaczeń postawiono pytanie, niepozabawione podstaw racjonalnych: dlaczego pominęto w odznaczeniach „za krzewienie czytelnictwa” tych, co roznoszą gazety, lub je sprzedają po kioskach?...

WARSZAWIANIN.

Pismo ks. kard. dr. Hlonda

Polska Agencja Telegraficzna ogłasza, co następuje:

Po wizycie senatorów i posłów ziem zachodnich u ks. prymasa dr. Hlonda nadeszło na ręce sen. dr. Jeszkego następujące pismo księdza Prymasa:

„Na ręce Pana senatora składam serdeczne podziękowanie dla panów senatorów i posłów województw zachodnich za wizytę, złożoną mi w ubiegłą sobotę.

W momencie arcyważnym dla państwa wesłicie szanowni panowie w izby ustawodawcze, od których Polska spodziewa się praw prowadzących ojczyznę do duchowej i ekonomicznej wielkości.

Bytność wasza u prymasa Polski świadczy o tem, że wielkie swoje zadanie rozumiecie w świetle katolickich tradycji kraju, to mnie cieszy i dlatego błogosławie Waszej działalności w Senacie i Sejmie.

(—) August kardynał Hlond.”

Jeżeli chodzi o obecne izby ustawodawcze, to — jak wiadomo — stosunek do nich przynajmniej większości narodu jest zdecydowanie ujemny, co znalazło wyraz już w samym akcie wyborczym, w którym olbrzymia większość Polaków albo wcale nie wzięła udziału, albo świadomie rzuciła kartki nieważne. Tej prawdy nic zmienić nie zdoła.

Sankcje a bilanse handlowe

Blokada ekonomiczna, którą Liga Narodów organizuje przeciw Italii w postaci sankcyj, napotyka na największe sprzeczki i zastrzeżenia w tych krajach, które albo do Ligi nie należą, albo też pozostają z Italią w bardzo ścisłych stosunkach handlowych.

A więc państwa, należące do pierwszej kategorii, Stany Zjednoczone, eksportują do Italii za 1 miliard 113 milionów lirów, a importują z Italii tylko za 530 milionów lirów. Niemcy eksportują do Italii za 1 miliard 106

precyzyjna praca
to
Centra

Pg 6452/3-C 737/8

UWAGI

Moskwa przygotowuje się do tradycyjnej parady listopadowej z okazji święta rewolucji: olśnić widza nie tylko masami samolotów i tanków, lecz także nową szatą architektoniczną. Bo budowle działają na masy nie mniej oszołamiająco, niż narzędzia wojny.

„Kolektyw rekonstrukcyjny”, czyli upaństwowiony zespół kilkuset techników i artystów, dba już od miesięcy o to, by zaprezentować ludności ponętny obraz Moskwy przyszłości. Przygotował więc model olbrzymiego „Palacu Sowietów”, który będzie stanowić przyszłą siedzibę rządu moskiewskiego, a rozmiarami swymi — mierzyć ma 415 metrów wysokości! — pobije rekord świata, zarówno wieży Eiffla, jak najwyższych budowli amerykańskich.

Wszystko narazie jeszcze na papierze, lub w modelu gipsowym. Ale już wyrastają pod murami Kremla dwa pierwsze niebotyki, pośpiesznie wykańczane przed nadejściem zimy, by dowieść ludności, że projekty „kolektywu” nie tylko są — utopią. Prasa sowiecka ogarnia tymczasem szal uniesienia, że wszystko, co obecnie Sowiety budują, będzie szczytem marzeń techniki. Gonitwa za rekordami, jakiej nie znala nawet Ameryka! „Dom prasy”, największy na świecie, „wieża radiowa”, najwyższa i najsilniejsza, „pałac techniki”, najprzystrojnniejszy, nawet nowy „hotel funkcyjnarzuszów” — jak mówią w Moskwie — najpiękniejszy hotel świata, wyposażony w najwyższy (sic!) komfort.

Ale jakże jest właściwie z owymi superlatywami?

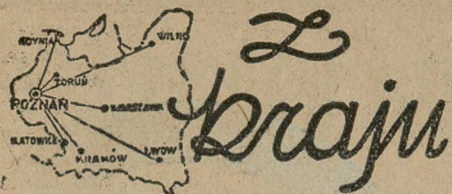
Przed kilkoma miesiącami otwarto w Moskwie z wielkimi manifestacjami pierwszą linię miejskiej kolei podziemnej. Opinia sowiecka określiła ją — oczywiście! — jako najpiękniejszą „metro” świata. Bo żaden z narodów „kapitalistycznych” — w Londynie, Paryżu, Nowym Jorku, czy Berlinie — nie mógł sobie pozwolić na tyle zbytków przy budowie kolei podziemnych: marmurowe kolumny, cenne posadzki, brzozy i ornamentacje, boazerje i obicia, a wszystko skąpane w morzu światła i neonów, jakgdyby przeznaczone dla reprezentacji, a nie dla mechaniki ruchu wielkowiejskiego, przystem dla ludności, której cztery piąte nosi obuwie z plecionek.

Przypuśćmy nawet, iż prawdą jest, że moskiewskie „metro” jest „najpiękniejsze”. Ale czy zadaniem doskonałego „metra” jest być „pięknym”? Czy może koleje podziemne innych stolic świata, rzekomo mniej piękne, nie spełniają dostatecznie swojej roli?

Sowieckie superlatywy przypominają ów fortepian na nogach z kości słoniowej, którego cenne nogi — o dziwo! — nie mają żadnego wpływu ani na dobro instrumentu, ani na wartość muzyki tego, co na nim gra.

milionów lirów, a importują z niej tylko za 728 milionów lirów. Brazylija eksportuje do Italii za 129 milionów lirów, a importuje tylko za 86 milionów.

Zpośród państw, należących do Ligi Narodów, które nie przyłączyły się do sankcyj, Austria eksportuje do Italii za 175 milionów lirów, a importuje z niej tylko za 131 milionów, Węgry eksportują za 75 milionów, a importują tylko za 68 milionów, wreszcie Szwajcaria eksportuje za 271 milionów, a importuje za 483 miliony.

Z RUCHU EMIGRACYJNEGO W POLSCE

Według ostatnich danych Głównego Urzędu Statystycznego, w okresie 9 miesięcy r. b. wyjechało z Polski ogółem 43.654 wychodźców, w tem 18.360 do krajów europejskich i 25.294 do krajów pozaeuropejskich. Do Francji wyjechało 1.049 wychodźców, do Niemiec 754, na Łotwę 16.090, do innych krajów europejskich 467, do Stanów Zjednoczonych A. P. 978, do Kanady 1.020, do Argentyny 2.470, do Brazylii 960, do Urugwaju 271, do innych krajów Ameryki 1.028, do Palestyny 18.407, oraz do innych krajów 160 emigrantów.

W tym samym okresie powróciło do Polski 30.729 wychodźców, w tem 29.460 z krajów europejskich i 1.269 z krajów pozaeuropejskich. Z Francji powróciło 28.084 wychodźców, z Niemiec 144, z Łotwy 812, z innych krajów europejskich 420, ze Stanów Zjednoczonych A. P. 142, z Kanady 275, z Argentyny 369, z Brazylii 38, z Urugwaju 19, z Palestyny 168, oraz z innych krajów 158 wychodźców.

MIEDZYMINISTERIALNA KOMISJA DLA SPRAW MOTORYZACJI KRAJU

W celu poparcia akcji rozwoju motoryzacji kraju oraz zapewnienia jednolitej polityki w tej dziedzinie została utworzona Miedzyministerialna Komisja dla Spraw Motoryzacji Kraju. Zadaniem tejże jest badanie całokształtu zagadnienia motoryzacji, przygotowanie wniosków i projektów rozporządzeń i przedkładanie ich resortowym ministrom oraz opiniowanie spraw związanych z motoryzacją.

Wszelkie zarządzenia, pozostające w związku z motoryzacją, będą wydawane po uprzednim zaopiniowaniu ich przez tę komisję, która urzęduje przy ministerstwie komunikacji i będzie miała prawo zapraszać na posiedzenia przedstawicieli resortów niereprezentowanych w komisji oraz czynnikii społeczno-gospodarcze.

JEDNAK APELACJA

Świeżo donoszą z stolicy, że oskarżyciel w procesie profesora Meissnera prok. Missuna zapowiedział wniesienie apelacji od wyroku uniewinniającego. Również powodowie cywilni zapowiedzieli wniesienie apelacji.

ZYD SPALISZOWAŁ ULGOWE BILETY KOLEJOWE

Na przestrzeni kolejowej Stanisławów — Ottynja został przyłapany kupiec żydowski Klerreich z Ottyni, który podrobił sobie ulgowe poświadczenie kolejowe przy pomocy swego szwagra Hillmana, dzięki czemu korzystał z ulgowej taryfy kolejowej. Naraził przez to P. K. P. na wielkie straty. Podobno jeszcze więcej osób korzysta z fałszywych poświadczeń ulgowych, to też wskazaniem jest, by władze kolejowe tępiły przestępstwa tego rodzaju z całą bezwzględnością.

CENNE WYKOPALISKA NA WOŁYNII

Teren powiatu dubieńskiego kryje liczne zabytki archeologiczne, które dopiero teraz dzięki niestrudzonej zapobiegliwości i intensywnym pracom ks. Szumowskiego, delegata Państw. Muzeum Archeologicznego ujrzały światło dzienne. Bazą operacyjną ks. Szumowskiego w jego pracach była wieś Mirohoszcza pod Dubnem. Tu odkrył osiedle z epoki neolitycznej, w którym odnalazł wielką ilość narzędzi krzemiennych z krzemienia bałtyckiego, nadwiślańskiego, oraz z drobnziarnistego kamienia.

Dwa dalsze osiedla: neolityczne oraz pochodzące z epoki bronzowej odkrył ks. Szumowski we wsi Lipie. W przecinającym teren jarze odnaleziono znaczną ilość doskonale utrzymanych narzędzi krzemiennych. Odnaleziono tu również szczątki mamuta i innych zwierząt przedlodowcowych, oraz wielce interesujące skamieniałości. Osiedle neolityczne z jamami mieszkalnymi i grobami ciałopalnymi odkryte również zostało na polach Kościńca. Bardzo ciekawym jest teren wsi Listwin, gdzie wydobyto szczątki wielkiego grodziska z epoki wczesno-słowiańskiej. Obok grodziska rozciąga się cmentarz. Wydobyto tu szereg okazów zdobnictwa ze srebra, brązu i szkła. W pobliższym Narajowie odkryto niezwykle rzadkie okazy z epoki paleolitu, jak narzędzia i odułki. Wiele cennego materiału archeologicznego odkrył ks. Szumowski w miasteczku Ostrożcu.

„Pod Pręgierz“

Ukazał się kolejny (35) numer czasopisma „Pod Pręgierz“, poświęconego sprawom żydowskim. Oprócz licznych artykułów i ilustracji z tej dziedziny, zawiera numer ten obfity materiał informacyjny o ruchu żydowskim w Poznaniu. Administracja „Pod Pręgierza“ znajduje się przy ul. Fr. Ratajczaka 14, tel. 20-97.

Banki niemieckie na Pomorzu

Piszą nam z Pomorza, co następuje: Mało się niestety zwraca uwagi na działalność rozmaitych niemieckich instytucji kredytowych na Pomorzu. Rzecz ciekawa, że wśród tych instytucji znajdują się takie, które na mocy ustawy bankowej powinny mieć komisarzy rządowych, a ich nie mają. Między innymi powinny posiadać komisarzy rządowych wszystkie instytucje finansowe, udzielające kredytu długoterminowego.

Istnieje np. spółdzielnia „Industria“ w Tczewie. Jej działalność kredytowa zasługuje na baczną uwagę. Oto do r. 1933 udzieliła ona pożyczek na sumę 4 900 000 zł, a w samym r. 1934-ym aż 2 400 000 zł. Rzecz niezwykle charakterystyczna, że kapitały na udzielanie kredytu Niemcom czerpie wspomniana instytucja z Banku holenderskiego pod formą „Holländische Buitenland Bank“.

Bank ten udziela pożyczek na 4 i pół procent, a co najdziwniejsze — właściwie procenty te są prawie co roku niemal w całości umarzane. Powstaje pytanie: dlaczego bank holenderski czuje taki dziwny sentyment do banków spółdzielczych niemieckich na terenie Pomorza, że wciąż im udziela nowych kredytów, chociaż od dawnych nie otrzymuje nawet odsetek?...

Pewnem wyjaśnieniem zagadki może być fakt, że oddział „Holländische Buitenland-Bank“ w Gdańsku mieści się w jednym pokoiku w lokalu banku „Danziger Privat-und Actien Bank“ i nawet do tego banku holenderskiego niema osobnego wejścia. Wchodzi się poprostu wejściem, prowadzącym do biur wspomnianego banku gdańskiego, należącego w rzeczywistości do Banku Rzeszy.

Oczywiście „Industria“ nie posiada komisarza rządowego.

Wypadek powyższy nie jest odosobniony. Cały szereg banków niemieckich, przeważnie spółdzielczych, jak „Deutsche Volksbank“ w Bydgoszczy, „Thorner Vereinsbank“ w Toruniu i inne — trudni się udzielaniem kredytów także długoterminowych dla Niemców na Pomorzu.

Podobną działalność rozwija firma „Agraria“ w Gdańsku, która opiekuje się szczególnie rolnictwem i handlem rolniczym.

Cele polityczne powyższej akcji są oczywiste. Wspomniane instytucje, działające w Polsce wbrew wyraźnym przepisom ustawy bankowej, nie mają komisarzy rządowych.

Stwarzanie wyjątkowych przywilejów dla ekspozytur niemieckich na Pomorzu jest conajmniej... — dziwne, żeby użyć tak łagodnego dla tego faktu określenia.

Wielkie zebranie narodowe w Gnieźnie

17 listopada cały gród Lecha glosuje za Obozem Narodowym

Gniezno. (Tel. wł.) W piątek wieczorem w przepelnionej po brzegi sali Hotelu Europejskiego odbyło się wielkie zebranie przedwyborcze Obozu Narodowego, któremu przewodniczył dr. Tadeusz Zgasiński.

Po wstępnym przemówieniu dr. Zgasińskiego przemawiali kolejno b. poseł Lewandowski, b. poseł Górczak i kpt. rez. Grzegorzak z Łodzi. Mówcy przedstawili całokształt sytuacji politycznej i gospodarczej w Polsce, ze szczególnem uwzględnieniem spraw samorządowych.

Kpt. rez. Grzegorzak zobrazował go-

spodarkę samorządu m. Łodzi z czasów, kiedy Łodzią rządili socjaliści, później „sanacja“, a następnie rządy narodowe i wreszcie komisarz. Wywody mówców przerywano często burzliwymi oklaskami. Szczególnie gorąco i entuzjastycznie przyjęto przemówienie przedstawiciela m. Łodzi.

Zebranie zakończono w nastroju niezwykle podniosłym, odśpiewaniem pieśni narodowych i postanowieniem, że w dniu 17 listopada gród Lecha cały głosować będzie za Obozem Narodowym. (br)

Ukazał się 14-ty nr.

„GŁOSU“

ze wstępnym artykułem J. Giertycha p. t.

„Początki tajnych związków w Polsce“

Cena numeru 20 groszy.

Do nabycia w kioskach i administracji: Poznań, św. Marcin 65.

Brutalne łamanie konkordatu

Rzymski korespondent wiedeńskiej „Reichspost“ donosi, że przebieg ostatniej rozmowy nuncjusza apostolskiego w Berlinie, arcybiskupa Orsenigo, z niemieckim ministrem do spraw kościelnych Kerrlem miał charakter wysoce dramatyczny.

Nuncjusz protestował gorąco przeciw całemu szeregowi wyraźnych pogwałceń umów konkordatowych, mno-

żących się zwłaszcza w ostatnich tygodniach. M. in. poruszono sprawę brutalnego aresztowania biskupa miśnieńskiego ks. Piotra Legge, bez brania pod uwagę jego kościelnej godności i opierając się jedynie na przesłankach, którym brak dowodów rzeczowych, w każdym razie dowodów, któreby uznano za wskazane okazać bądź nuncjuszowi, bądź episkopatowi niemieckiemu.

Przedmiotem rozmowy było również wysuwane przez władze administracyjne żądanie dekorowania świątyń flagami państwowymi. Jak wyjaśnił arcybiskup koloński oraz inne władze kościelne, na świątyniach Pańskich możliwe jest wywieszanie tylko flag kościelnych i to jedynie z okazji świąt kościelnych. Zezwolenie na dekorowanie flagami państwowymi domów parafialnych i innych budynków nie posiadających bezpośredniego charakteru sakralnego, jest już poważnym ustępstwem, nie stosowanym w innych krajach, a także w cesarskich i republikańskich Niemczech. Osobny przedmiot protestów stanowiło wreszcie nowe niemieckie prawodawstwo małżeńskie, zwłaszcza przepisy o przeszkodach do małżeństwa i uznawania jego legalności. (KAP)

Mieszkania lekarzy a obniżka komornego

W związku z aktualną sprawą wydania dekretu o obniżce komornego oraz ewentualną zmianą ustawy o ochronie lokatorów od większych mieszkań, zarząd naczelnej Izby lekarskiej złożył min. Kwiatkowskiemu memoriał, w którym zaznacza, że lekarze-praktycy zajmują przeważnie 4—6 pokojowe mieszkania, z których

zawsze conajmniej dwa pokoje (gabinet i poczekalnia) są ich warsztatami pracy i nie stanowią właściwych izb mieszkalnych; z tego też względu lekarze zwolnieni są od podatku luksusowego od mieszkań 5-pokojowych.

Wobec znacznego zmniejszenia się dochodów z praktyki prywatnej i konieczności utrzymania tych warsztatów pracy, zdaniem naczelnej Izby lekarskiej, lekarze powinni być uwzględnieni przy powszechnem obniżaniu kosztów utrzymania. Wyłączenie mieszkań lekarzy z pod ustawy o ochronie lokatorów i wynikające z tego konsekwencje mogą doprowadzić do uniemożliwienia lekarzom wykonywania praktyki, związanej z miejscem zamieszkania.

Wobec tego zarząd naczelnej Izby lekarskiej prosi o uwzględnienie w projektowanych dekretach, aby: 1) mieszkania, zajmowane przez lekarzy praktykujących i nie zawierające ponad 5 pokoi, były zaliczone do grupy mieszkań, korzystających z obniżki komornego, 2) przy kwalifikowaniu mieszkań, zajmowanych przez lekarzy praktykujących, do kategorii, wyjętych z pod ustawy o ochronie lokatorów, nie zaliczano do pokoi mieszkalnych gabinetu i poczekalni, jako warsztatu pracy lekarza.

Wypłacalność w rolnictwie

Warszawa. (Tel. wł.) Moratorium na długi rolnicze nie objęło zobowiązań rolników wobec Państwowego Banku Rolnego. 1 października rolnicy mieli do płacenia jesienną ratę na rzecz tego banku. Z raportów, nadsyłanych przez oddziały prowincjonalne P. B. R., wynika, że spłata raty jesiennej wypadła znacznie lepiej, aniżeli w roku ub. Poprawa wypłacalności w rolnictwie zasługuje tembardziej na uwagę, że ze strony P. B. R. nie czyniono żadnego nacisku. (w)

MYDŁO I PUDER DLA DZIECI?

TO OCZYWIŚCIE **BEBE SZOEMANA**

OD LAT 35 NA STRAŻY ZDROWIA DZIECKA

ng 14 988

STRONNICTWO NARODOWE

Koło Rataje

Zebranie w sobotę, 9 listopada o godzinie 20 w lokalu p. Przybeckiego.

O punktualne przybycie prosi Zarząd.

MŁODZIEŻ WSZECHPOLSKA

W poniedziałek, 11 listopada odbędzie się zebranie Kursu żydoznawczego Młodzieży Wszechpolskiej z referatem kol. Zygmunta Wajsa n. t. „Żydzi a bolszewizm“.

Początek o godz. 20 w lokalu własnym przy ul. św. Marcina 65.

We wtorek, 12 listopada, odbędzie się zebranie Kursu Kandydatów Młodzieży Wszechpolskiej z referatem kol. Alfonsa Kempiańskiego n. t. „Ku czemu Polska ma zdążyć“. Początek o godz. 20.30 w lokalu własnym przy ul. św. Marcina 65.

Hemoroidy

są przyczyną złego samopoczucia i t. p. Należy bezwzględnie usunąć te dokuczliwe cierpienia. Przy hemoroidach stosuje się

Czopki Anusol
Guedecke

Do nabycia w aptekach.

Anglia przed wyborami

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Londyn, 7 listopada

Gdy list ten dojdzie do wiadomości czytelników, już niecały tydzień dzieląc będzie wyborców angielskich od 14 listopada, w którym to dniu odbędą się wybory do Izby Gmin. Na propagandę i agitację na rzecz programów politycznych zostawiono partjom angielskim od dnia rozwiązania parlamentu orędziem królewskim niespełna trzy tygodnie.

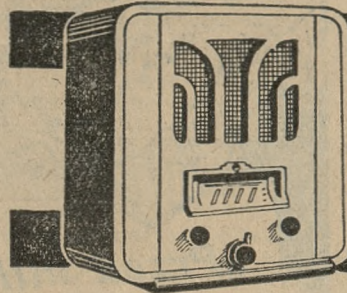
Z chwilą ustalania 1345 kandydatów na postów do Izby Gmin we wszystkich okręgach wyborczych, kampanja

jego syn, obecnie minister kolonij, oraz także kandydująca do Izby Gmin córka MacDonalda. Natomiast wystąpienie Churchilla, którego nastawienie antyniemieckie jest powszechnie znane, przyjmowane było wszędzie z wielkim uznaniem. To też Churchillowi oprócz krzesła w Izbie poselskiej przepowiada się tekę ministra koordynacji wojsko-

z ramienia konserwatystów, 23-letni com Randolph Churchill, kandydujący nowiacy największą grupę parlamentarną oraz trzon koalicji rządowej. W ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy rządy te spotykały się z wyrazami krytyki, jeśli chodzi o ocenę poczyną gospodarczych, mimo, iż działalność rządu przyczyniła się do poprawy we-

koju i strażnikami interesów brytyjskich na morzu Śródziemnym, ku zadowoleniu wielkiej części społeczeństwa angielskiego. Oceniając ten stan umysłów, snuje się horoskopy co do wyników 14 listopada dnia wyborów. Anglicy, z wrodzoną sobie pasją, typują na zwycięzców. Większa część stawia na zwycięstwo konserwatystów, wróżąc natomiast klęskę liberalom. Na mocną pozycję konserwatystów wśród wyborców wskazuje zresztą ich sukces w wyborach samorządowych, które odbyły się w ubiegłym tygodniu w blisko 400 gminach.

Najpoważniejszym przeciwnikiem konserwatystów jest Labour Party.

Idealna selektywność dzięki 3 obwodom

PHILIPS

44 A

MODEL 1936

Niewyczerpane źródło radości!

wych sił lądowych, powietrznych i morskich W. Brytanji. W Liverpoolu przedstawił się po raz pierwszy wybor-syn Churchilla. Również córka tego polityka ubiega się o wejście do Izby Gmin. Niema więc obaw, aby w Anglii zginęły tradycją opromienione rody polityków.

Blok rządowy, składający się, jak już wyżej wspomniano, z konserwatystów, odłamu liberalów pod wodzą Simona i odłamu Labour Party — narodowej partii robotniczej pod kierownictwem MacDonalda, rozporządzał w Izbie Gmin 4/5 głosów. Przewaga aż kłopotliwa, którą bynajmniej nie zachwycono się wśród konserwatystów, sta-

wnętrznej sytuacji gospodarczej, zmniejszenia podatków i bezrobocia.

Dopiero sprawa abisyńska i związane z nią wejście W. Brytanji na szerokie wody polityki genewskiej zwróciło znowu sympatje opinii w kierunku Baldwina i jego rządu. Stało się to nie bez udziału Labour Party — brzmi to dziwnie — domagającej się bezwzględnego utrzymania pokoju w Afryce przez zastosowanie sankcji przeciwko Włochom, nawet gdyby to miało spowodować wojnę w Europie. Konserwatyści podjęli rękawicę i przez umiejętne postawienie sprawy sankcyj udało im się wytrącić labourystom broń z ręki. Są teraz i obrońcami po-

Z tego środowiska wychodzą też teraz głosy, że postępowanie rządu Baldwina, Hoare'a i Edena w Genewie w obronie pokoju jest tylko grą, obliczoną na pozyskanie sympatji wyborców angielskich. Skoro jednak wybory miną — utrzymują labourzyści — i to z wynikiem oddającym władzę znowu w ręce konserwatystów, torysi wrócą do swej tradycyjnej polityki imperjalistycznej. Nie będzie wtedy mowy o pokoju powszechnym, lecz wypłynie jedynie sprawa interesów wielkobrytyjskich, które nie cierpią, aby ktokolwiek wyrastał na siłę zagrażającą potęgę angielskiej „królowej mórz“.

BYS

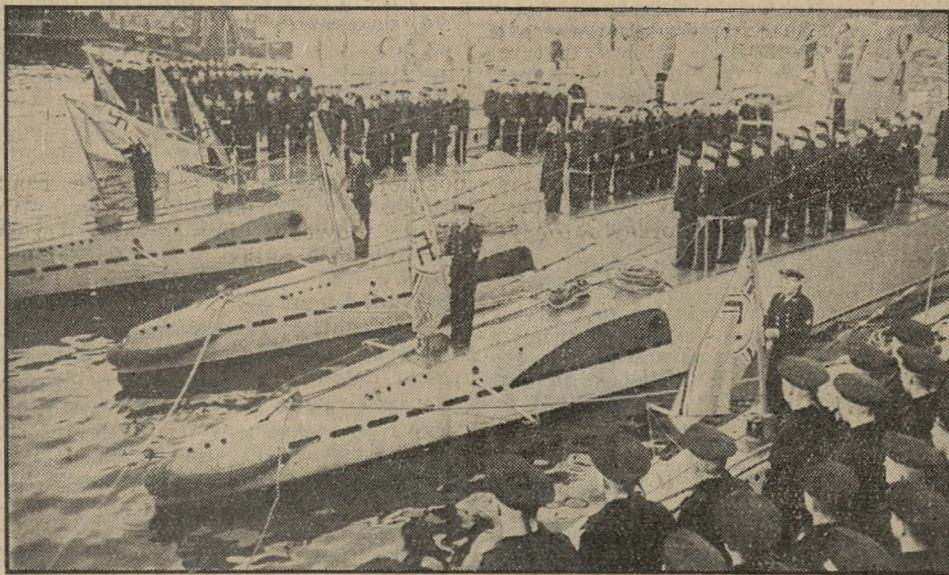

polityczna wkracza w swe ostatnie stadium. Z pośród tych kandydatów jest miejsce w Izbie Gmin tylko dla 615. Wejście na listę kandydatów nie jest pozbawione trudności, gdyż oprócz poparcia 30 wyborców, podpisujących kandydaturę, trzeba dopełnić drugiej formalności, znacznie trudniejszej. Kandydat musi złożyć kaucję w wysokości 150 funtów (około 4 tys. zł). Tą kaucją zapobiega się stawianiu kandydatów, nie mających widoków wejścia do parlamentu. Jeżeli bowiem na kandydata nie padnie w jego okręgu conajmniej 1/8 głosów oddanych, to wówczas kaucja przypada na rzecz skarbu państwa.

Wśród 1345 zgłoszonych kandydatów około 600 nazwisk, to przedstawiciele koalicji rządowej, a więc konserwatyści, narodowa partia pracy (MacDonald), oraz grupa narodowych liberalów, której przewodzi Simon. Labour Party wystawia około 700 kandydatów, w tem 35 kobiet, resztę liberalowie.

Po ustaleniu kandydatów, wśród których figurują czołowe nazwiska wielkobrytyjskiej polityki, zaczął się okres wielkich zgromadzeń wyborczych. Według obliczeń, w ciągu tygodnia pobeżnych obliczeń w ciągu wieczora 4 listopada odbyło się na obszarze Anglii około 20 tys. zgromadzeń wyborczych.

Znamiennym dla nastrojów przedwyborczych jest niepowodzenie, z jakim spotkał się MacDonald, a również

Z okazji wprowadzenia nowej flagi wojennej i zaprzysiężenia pierwszego rocznika rekrutów, odbyły się w wszystkich oddziałach wojska i marynarki w Niemczech wielkie parady. Zdjęcie przedstawia wciągnięcie bandery wojennej na łodziach podwodnych w Kilonji.

Bazylea — Berlin — Berdyczów

W jednym z ostatnich swych sprawozdań o bieżącej polityce zagranicznej, znakomity dziennikarz Pertinax, pisząc z Genewy o splocie zagadnień, związanych z przeciwdziałaniem napadowi, podaje taką wiadomość (Echo de Paris nr. 20 471 z 4-go bm.):

„Dwa tygodnie temu, w Bazylei, siedzibie Banku Wypłat Międzynarodowych, toczyła się zajmująca rozmowa między dr. Schachtem, prezydentem Banku Rzeszy, p. Tannerym, prezydentem Banku Francji, oraz p. Montagu Normanem, prezydentem Banku Anglii. Uchyła ona nieco zasłonę, okrywającą politykę Trzeciej Rzeszy. Naprzód starał się p. Schacht wykażać p. Montagu Normanowi, że zarządzenia karne przeciw Włochom spowodują nieuchronnie rozprzężenie gospodarcze Europy, zniszczenie liry włoskiej, a potem i funta angielskiego, co wywarło pewne wrażenie. Wobec p. Tannery'ego poszedł p. Schacht jeszcze dalej w wynurzeniach. Zalecał pewnego rodzaju pośrednictwo wspólne „francusko - niemieckie w obecnym zatargu, powołując się na upoważnienie Führera w tym względzie. Późem dodał: dlaczegożby Francja i Niemcy nie

miały się pogodzić; wszakże nie zamierzamy targnąć się na granice zachodnie; a wcześniej czy później podzielimy się Ukrainą z Polską; lecz narazie zadowolimy się ustaleniem naszej przewagi w krajach nadbałtyckich...“

P. prezydent Banku Rzeszy dr. Schacht słynie z wyrażnej skłonności wplatania polityki najwyższego odrazu rządu, w narady gospodarcze - pieniężne. Wszakże to on właśnie, w naradach z kwietnia 1929 nad odszkodowaniami, pod przewodnictwem p. Younga, zaskoczył zebranych znawców przedstawieniem memoriału, w którym wywodził, że Niemcy mogłyby płacić, gdyby odzyskały obszary wschodnie, które musiały oddać po wojnie. Nic przeto dziwnego, że i w październiku 1935, p. Schacht, zdobywszy sobie wielkie miejsce w Trzeciej Rzeszy u boku Hitlera, puszcza wodze swym zamiłowaniom do wielkiej polityki.

Uprzejma kolejność i miły porządek tych zamysłów zgadza się wcale nie z biegiem rzeczy obecnym. Trzecia Rzesza, nietylko uzbrojona na lądzie i w powietrzu od chwili samowolnego strąśnięcia 16. III. 35. zobowią-

zań części 5-tej traktatu wersalskiego, ale także po układzie morskim angielsko-niemieckim, z 18. VI. 35. idąca ku przewadze na Bałtyku, zwróci się naprzód, od Kłajpedy zaczynając, w stronę obszaru nadbałtyckiego, a potem ma na oku wyprawę wraz z Polską na Ukrainę. Nikt nie powie, że to nie mieści się w pojęciach, które znamionują politykę nacjonal-socjalizmu.

U ludzi z nieregularnym działaniem serca, szklanka naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa** stosowana codziennie zrana naczczo powoduje lekkie wypróżnienie. Zalecana przez lek. Tg 2061

Gdyby jednak ktoś miał wątpliwości, czytając o tych poufnych zwierzeniach tylko w dzienniku francuskim, niechaj rzuci okiem na wywody, głównego dziennika kanclerskiego i narodowo-socjalistycznego *Völkischer Beobachter* nr. 304 z 31-go ub. m.:

„Testament Piłsudskiego opierał się w swej istocie o podwójną świadomość. Naprzód o przekonanie, że osłonę tyłów Polski należy, widzieć przede wszystkim w Niemczech, i to w najszerszym znaczeniu, bo politycznym, duchowym i cywilizacyjnym. Powtóre zaś o doświadczenie, że najbardziej rozstrzygające zadania polskiego stanowiska wewnątrzno-politycznego leżą na południowym wschodzie i tam muszą być broniowane...“

Więc Berlin jawnie, a nietylko w poufnych rozmowach bazylejskich p. Schachta, pokazuje nam tak samo, w oparciu o Niemcy, czyli wspólnie z nimi, pochod na Ukrainę.

Kiedyż wreszcie Niemcy zapoznają się natyle ze sprawami polsko-ukraińskimi, że zrozumieją co znaczy: piszcie nam na Berdyczów!...

STANISŁAW STROŃSKI

Z ZAKONNIKIEM PIGUŁKI REFORMACKIE

STOSUJĄ SIĘ:
JAKO REGULUJĄCE ŻOŁADEK,
PRZY CIERPIENIACH WATROBY,
NADMIERNEJ OTYŁOŚCI,
USMIERZAJĄCE HEMOROIDY
I PRZY SKŁONNOŚCIACH
DO OBSTRUKCJI SĄŁAGODNYM
ŚRODKIEM PRZECZYSZCZAJĄCYM
UŻYCIE 1-2 PIGUŁKI NA NOC
n 16 117

Małdra matka
daje dziecku

BEBEDONT **SZOFMANA**

specjalna dla dzieci
pomarańczowa
pasta do zębów

WYBORY W PEŁNI
głoszą o tem plakaty, które z każdego narożnika ulicznego przemawiają do przechodnia - wyborcy.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Listopad

10

NIEDZIELA

Kalendarz rzym.-kat.
Niedziela: Andrzeja z Awelinu
Poniedziałek: Marcina b.
Kalendarz słowiański
Niedziela: Ludomira
Poniedziałek: Spitosława
Środa: wschód 7,04 zachód 16,08
Długość dnia 9 g. 04 min.
Księżyc: wschód 15,32 zachód 7,00
Faza: Pełnia o godz. 16.

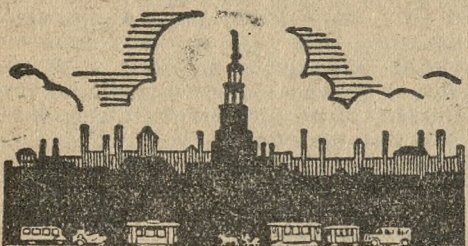
Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś plus 0,94 mtr.

Przepowiednia pogody na niedzielę:
Zachmurzenie zmienne z przelotnymi przejaśnieniami. Po chłodnej nocy w dzień dość ciepło.

NOCNA SŁUŻBA APTEK

Śródmieście: Apt. 27 Grudnia 18. — Apt. im. Marcinkowskiego, ul. Nowa. — Apt. Czerwona, St. Rynek 37. — Apt. Zielona, ul. Wrocławska 31. — Jeżyce: Apt. pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12. — Łazarz: Apt. św. Łazarza, ul. Strusia 9. — Wilda: Apt. pod Koroną, Górna Wilda 61. — Debiec: Apt. przy ul. Debieckiej 6. — Staroleka: Apt. miejscowa. — Główna: Apt. przy Krzyżu, ul. Główna 19. — Solacz: Apt. przy ul. Mazowieckiej 12.

Poradnia przedślubna Polskiego Towarzystwa Eugenicznego Collegium Medicum, Fredry 10, udziela bezpłatnych porad w poniedziałki o godz. 18-ej — kobietom, we wtorki o godz. 18-ej — mężczyznom. zg 10386

KRONIKA POZNANIA

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Archidiecezja Gnieźnieńska.** J. Em. Ks. Kardynał zamianował ks. radcę St. Kubińskiego, dziekana i proboszcza w Inowrocławiu kanonikiem gremjalnym kolegiaty kruszwickiej; ks. prof. dr. A. Wronek, wicerektorem Seminarium Duchownego w Gnieźnie. — W zarząd otrzymali: ks. Stanisław Gałęcki, dotychczas admin. w Kotlinie, parafie w Szubinie; ks. Edmund Gruchała, dotych. proboszcz w Kowalewie, parafie w Ostrowitem Prymasowskim; ks. Ludwik Kaszyński, dotych. wikariusz w Kościelcu, parafie w Kotlinie; ks. Walerjan Murach, admin. w Sońnicy, parafie w Magnuszewicach; ks. Aleks. Szymański, dotych. wikariusz przy kościele Najśw. M. P. w Inowrocławiu, parafie w Kowalewie. Na kapelanję powołani zostali: ks. Wiktor Górski z Wągrowca do Zakł. S. S. Elżbietanek w Grabiu; ks. Benjamin Mazalon z Bydgoszczy do szpit. powiat. w Wągrowcu. — Na wikariat powołani zostali: ks. Jan Lijewski z Grodziska nad Prosną do kościoła św. Trójcy w Bydgoszczy; ks. Kazimierz Sojka z Słupowa do kościoła Zwiastowania Najśw. M. P. w Inowrocławiu; ks. Stanisław Deskowski z Morzewa do Kościelca; ks. Jan Łój z Ostrowa nad Gopiem do Góry; ks. Alojzy Gotowicz z Keyni do kościoła Zwiastowania Najśw. M. P. w Inowrocławiu.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Kurs sanitarny O. P. L. G.** dla drogistów ukończyło na 61 słuchaczy 55, złożony odpowiedni egzamin. Są to pp.: A. Borowski, W. Kościuszka, F. Kaniewski, St. Chylewski, K. Gadebusch, B. Horeziak, F. Horeziak, K. Szady, B. Łukowski, Z. Szymczakówna, W. Michałowicz, W. Omieczynski, H. Gust, M. Kiełiszewski, F. Stróżyk, B. Dąbrowicz, F. Karasiewicz, J. Michalski, A. Duber, L. Wojtkowiakówna, K. Zmudzinski, K. Muszyńska, St. Majerowicz, M. Wendland, St. Trojanowicz, S. Dyczkowski, B. Kropidowski, W. Cyplik, W. Czepczyński, F. Hybsz, Z. Siniński, F. Miśkiewicz, B. Machalla, W. Kaiser, M. Mikolajczakowa, L. Mikolajczak, A. Bialas, K. Filipczak, F. Kłoczek, W. Laskowski, A. Dzieciuchowicz, L. Giersberg, T. Wdowicki, S. Grabowski, Z. Wolski, W. Szajkiewicz, B. Chrzan, W. Molicki, K. Specyjał, K. Włosinski, K. Macioszek, J. Balcerak, W. Gendera i J. Czachowski.

Następny kurs rozpocznie się w tych dniach. Ostateczny termin zgłoszeń do 11 bm.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Obowiązkowe tępienie szczerów.** Województwo poznańskie zarządziło ogólne tępienie szczerów i myszy, które odbędzie się w dniach od 28 do 30 b. m. — Odszczurzeniu podlegają wszystkie realności, nie wyłączając obiektów państwowych, samorządowych i t. p., oraz szpitale, sanatoria, magazyny i zakłady spożywcze. (pt)

— **Urząd pocztowy 9** (Wały Zyg. Augusta 8) od 10 bm. przyjmuje listy pole-

cone, wartościowe, telegramy, rozmowy telefoniczne i paczki bez przerwy od godziny 8—19. Godziny kasowe (przekazy) od godz. 8—18. W niedziele i święta urząd czynny od godz. 9—11.

— **Neonowe nazwy stacji.** Wobec tego, że pasażerowie P. K. P. mylą się nieraz, wysiadając na niewłaściwych stacjach, w Min. Komunikacji powstał projekt wprowadzenia neonowych napisów w nazwach stacji. Dotyczyłoby to oczywiście tylko większych stacji, znanych z dużego ruchu nocnego. Czy dojdzie do realizacji tego projektu — niewiadomo. Na marginesie niniejszej notatki warto zrobić uwagę, aby Min. Komunikacji, w trosce o dobro jadących kolejami, rozważyło również sprawę lepszego oświetlenia mniejszych stacji, gdyż niejednokrotnie zachodzą tam pomyłki przy wysiadaniu, nieraz bardzo dotkliwe dla pasażerów. (sk)

— **Premie za ułobic drapieżników,** z powodu braku funduszy zaprzestaje wypłacać z dniem 1 bm. Okr. Zw. Tow. Hodowców Gołębi pocztowych na terenie D. O. K. VII.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Poświęcenia kaplicy na Osiedlu Warszawskim** dokona Ks. Kardynał Prymas w niedzielę 10 bm. o godz. 9, poczem odprawi mszę św. — W dniu uroczystości będą utrzymywały stałą komunikację od godz. 8 autobusy ze Starego Rynku (Odwach) oraz od przystanku tramwajowego na Śródcie.

— **Karmnik dla ptactwa.** Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami przystępuje w najbliższych dniach do wystawiania karmników w parkach i plantacjach miejskich, aby zapewnić ptactwu karmienie podczas zimy. Przy tej sposobności Tow. Opieki nad Zwierzętami prosi publiczność o składanie karmy dla zwierzęcy i ptactwa, jak lój i ziarno, w sekretariacie, mieszczącym się w firmie „Maszynopis” przy ul. Marsz. Piłsudskiego. Wspominając o trosce nad zwierzętami, należy też przypomnieć potrzebę uszczelniania bud dla psów i spuszczenie ich w okresie ostrych mrozów, zwłaszcza nocą, aby mogły użyć ruchu. (kl.)

— **W sprawie godzin zamykania aptek.** Sprawa godzin zamykania aptek, dotychczas prawie nieporuszana w prasie, zajął się w swym liście jeden z naszych Czytelników. Miał on już kilka wypadków nagłego zaslania, gdy pomoc w postaci leku z apteki była konieczna, nie mógł jednak dostać go od razu, zmuszony do wyszukiwania apteki dyżurnej. Jeśli się uwzględni z jednej strony fakt, że działa się to w śródmieściu i wcale nie o późnej porze, lecz o godz. 19.30, z drugiej zaś daremne poszukiwania lekarzy, których nie można było zastać w tym czasie w domu — uwagi naszego Czytelnika zasługują chyba na wzięcie ich pod rozwagę. Przecież chodzi tutaj o zdrowie, a często i o życie mieszkańców miasta. — Składam — podaje dalej list — znanem jest, że w niektórych miastach apteki zamyka się znacznie później, czemu więc u nas czyni się to o godz. 19. Czy nie dałoby się, w porozumieniu z właściwymi czynnikami, przedłużyć godziny urzędowania aptek? (sk)

— **Egzamin czeladniczy w zawodzie fryzjerskim** odbył się 4 bm. przed komisją w składzie pp. A. Kolendowicz, J. Andersa jako mistrzów i st. czelad. p. Wł. Olejniczak, oraz protokółanta L. Tużyskiego. Egzamin wypadł z wynikiem b. dobrym. W związku z tem wyróżniono specjalnymi nagrodami p. M. Granopsównę od mistrza N. Muszyńskiego i p. Z. Nowaczykównę od mistrza J. Gołabka.

— **Rewie modnych fryzur** damskich urządził Zw. Pomocników Fryzjer. na sali Domu Rzemieśln. w sobotę dnia 9 b. m. o godzinie 21.

— **Obrazy cechu fryzjerów damskich i perukarzy.** Pod przewodnictwem starszego cechu fryzjerów damskich, męskich i perukarzy w Poznaniu, p. Rutawskiego odbyło się w sali p. Heyduckiego kwartalne zebranie członków. Szczegółowo omawiano sprawę ubezpieczenia na wypadek choroby, uczęszczania uczniów do szkół zawod.-dokst. Wyczerp. sprawo zdanie z konferencji w Izbie Rzemieślniczej i kuratorium poznańskiego okręgu szkolnego zdali starszy cechu p. Rutawski i p. Lueck. Poddano ostrej krytyce kursy fryzjerskie, przynoszące w wielu wypadkach szkodę zawodowi fryzjerskiemu. Mówiono też o sprawie obsługi pokątnej i nielegalnej konkurencji, przyczyniającej się do obniżenia poziomu prac fryzjerskich i bezrobocia wśród zawodowych fryzjerów. Szczegółowo wskazywano na konieczność zorganizowania pewnych metod, mających na celu zwalczanie tego rodzaju niepożądanego konkurencji. — Wybrano komisję, która ma obmyślić środki zaradcze i metody zwalczania niepożądanego i brudnej konkurencji zawodowej. W skład jej wchodzi pp.: Rutawski, Cieślinski, Guć, Świątlik i Lueck. Na wniosek p. Witkowskiego uchwalono urządzić kurs czesania i ondulacji żelazkowej dla członków i czeladzi w okresie zimowym. Na budowę kaplicy na Osiedlu Warszawskim uchwalono 45 zł z kasy cekowej. (kl.)

— **Dłaczego akurat „Mokka”?** Sprzedawany u nas tytoń gdański cieszy się ze względu na swą taniość powodzeniem, to też szereg sklepów tytoniowych sprwadza go. Ale ze sprzedażą nie wszystko jest w porządku. Oto kalkulacja kupiecka wymaga podobno, aby tytoń ten od-

Odkrycie CLAUDETTE COLBERT:

„Przed kilku laty zrobiłam odkrycie, iż dla zdobycia pięknej cery najlepsze jest

LUX

MYDŁO TOALETOWE“

UŻYWANE PRZEZ 9 NA 10 GWIAZD FILMOWYCH

Uniewinnienie dyrektorów huty

Inowrocław (c). Po trzydniowym rozprawie przed sądem okręgowym zakończył się w piątek, w późnych godzinach wieczornych, sensacyjny proces o upadłość huty szklanej „Ino”, będącej kilka lat temu najpoważniejszą i największą placówką przemysłową w Inowrocławiu, zatrudniającą blisko 500 robotników.

Na ławie oskarżonych zasiadli trzej b. dyrektorzy huty, mianowicie dr. Józef Dzierżbicki, baron Jerzy Lewartowski i Kazimierz Puciata. Akt oskarżenia zarzucał im usuwanie w okresie od stycznia 1928 do końca 1930 roku — szkła całymi wagonami, wykazywanie całkowicie zmyślonych długów i czynności prawnych, nieprowadzenie ksiąg handlowych, niezgłoszenie upadłości, mimo, że spółka była niewypłacalna, celowe rozporządzanie na szkodę spółki jej majątkiem i wreszcie przywłaszczenie sobie mienia spółki „Ino” w wysokości blisko 30 000 zł.

Na rozprawę powołano 18 świadków, dwóch biegłych i cały szereg do-

wodów rzeczowych. Jako obrońcy stanęli adwokaci z Krakowa, Poznania, Torunia i Inowrocławia.

Ze względu na tło i osoby występujące w procesie przebieg niniejszej rozprawy śledzony był z niebywałą napięciem. Sam proces był zresztą niezwykle ciekawy i obfitował w rewelacyjne momenty, ilustrujące pracę i działalność członków zarządu huty szklanej „Ino”.

Oskarżeni zaprzeczyli w całej rozciągłości, jakoby byli dopuszczeni się jakichkolwiek przestępstw, a przeciwnie wyjaśnili, że na „podreparowanie” stanu finansowego spółki złożyli wspólnie około 200 000 zł. Wszyscy przesłuchani świadkowie nie wnieśli zeznań ani swemi również nie obciążających do sprawy. Jedynie zdania obydwóch biegłych stały ze sobą w kraciowo rażącej sprzeczności.

Sąd po dłuższej naradzie ogłosił wyrok uwalniający wszystkich trzech dyrektorów od winy i kary.

Towarzystwo Śpiewu „Halka” Poznań.

Jeżyce urządza w sobotę, dnia 9 listopada br. wieczorek taneczny na sali p. Frackowiaka przy ul. Kraszewskiego 16. Początek o godz. 20.

zg 12 173/4

Restauracja w Hotelu Polonia Grunwaldzka 18, poleca bezpłatnie salę nowo-odrestaurowaną i pokoje klubowe na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa. Ceny niskie. Wieczorem dancing. dg 3124

Sekcja Misyjna przy I Sodalicii Pań w Poznaniu urządza we wtorek, dnia 12. bm. o godz. 17 „Marcinek” w „Wielkomięskiej” przy ul. Fredry. O liczny udział członków i gości uprasza Zarząd. zg 424

sklepiku kolonialnego, znajdującego się w domu pod nr. 22, muszą zatrzymać się o dobre 200 metrów przed sklepem. (pt)

KRONIKA POLICYJNA

— **Ujęcia.** Jako poszukiwanego przez sąd grodzki w Szamotulach ujęto w Poznaniu Kazimierza Kotlińskiego z Mazłego Gaju w pow. szamotulskim. — Jako podejrzanego o kradzież masła p. Józefowi Stachowiczowi z Poznania (ul. Długa 11), ujęto i osadzono w areszcie Stanisława Marciniaka (Śródką 4) i Czesława Pawlaka (Zagórze 10). Masło odebrano im. — Do sądu grodzkiego odstawiono poszukiwanego przez sąd grodzki w Chorzowie i wydział wojskowy m. Poznania 29-letniego Bernarda Kikulaka bez stałego mieszkania. — Jako podejrzanego o kradzież u n. Marii Matwin na Wierzbie-

Z WIELKOPOLSKI

— Bydgoszcz. Odbył się w tych dniach wiec polski. Zjedn. Kolejowców dla omówienia sytuacji pracowników kolei, w związku z nowymi projektami ministra skarbu. Po szeregu przebiegów uchwalono rezolucję, przyjętą jednomyślnie, która wskazuje, że droga obniżenia środków utrzymania pracowników nie doprowadzi do równowagi budżetu.

— Państw. komisja egzaminacyjna podaje do wiadomości, że egzamin z kursu siedmiu klas szkoły powsz. dla młodzieży pozaszkolnej odbędzie się w nadchodzący wtorek w bydgoskiej szkole im. Ewarysta Estkowskiego na Bielawkach. Początek egzaminu o godz. 4 po poł.

— Na ul. Glinki zdarzył się nieszczęśliwy wypadek nief. Agnieszka Kowalskiej, lat 38, zamieszkałej przy ul. Rypnickiej 19. Poslizgnawszy się na mokrych od mgły kamieniach, Kowalska upadła na bruk i złamała w dwóch miejscach nogę. Karetka pogotowia przewieziono ją do szpitala św. Florjana.

— Dyrekcja Banku Polskiego podaje do wiadomości, że w poniedziałek kasy banku czynne będą tylko do godziny 12.

— Na fundusz pomocy dla najbardziej potrzebujących parafii farnej odbędzie się w nadchodzący wtorek tradycyjny „rogał świętomarciński” w sali Resursy Kupieckiej. Bufet bogato zaopatrzony. Doskonała orkiestra. Początek o godzinie 5 po południu.

— Chodzież. W wtorek odbyło się posiedzenie rady miejskiej przy udziale 17 radnych i 1 członka zarządu miejsk. Po wprowadzeniu w urz. w miejsce dr. Matuszewskiego nowego radnego p. Rybaka, odczytano protokół z ost. posiedz., poczem przystąpiono do załatwienia spraw przewidzianych porządkiem obrad. Radny Kaczmarek zdał sprawozd. rach. z wykonania budżetu administr., przedsiębiorstw i zakładów miejsk. za rok 1934-35. Po udzieleniu pokwitowania zarządowi miejsk., uchwalono formalne zabezpieczenie listem gruntowym drugiej pożyczki na wys. 100 tys. zł, zaciągniętej w Kom. Banku Kredytowym w Poznaniu w dniu 18. 2. 1935. — jako kapitał obrotowy dla Spółki Dzierżawnej Fabryki Fajansu. Poboru dodatku do opłat państw. od patentów na wyrob. i sprzedaż truneków na rok 1936-37 nie uchwalono. Następnie wybrano rozjemcę i jego zast. pp. Panka i Budnowskiego. Tow. śpiewu „Halka” zezwolono na umieszczenie herbu miasta na swym standardzie. Najważniejszym punktem obrad była sprawa powołania niezawodowego wzgl. zawodowego burmistrza. Po udzieleniu w tej sprawie kilku wyjaśnień przez burm. Marona, uchwalono powołać burmistrza niezawodowego, w myśl koncepcji, powziętej przez zarząd miejski, a zaleconej przez urząd wojew. ze względów oszczędnościowych.

— Szkoła powsz. nr. 2 urządziła w niedzielę 10. bm. o godz. 5 po poł. w sali Strzelniczej imprezę p. t. „Wieczór śląski”. Na program składają się tańce, śpiewy, inscenizacje i deklamacje w wykonaniu dzieci szkolnych.

— 25-lecie pojęcia małżeńskiego obchodzi 9 bm. pp. Wojciechowski Kowalscy z Margoni.

— W związku z mającym się odbyć w pow. chodzińskim kursem szynownictwa, bawoli w Chodzieży, zwiedzając tereny Ujścia Dziembowa, Morze i Rządowa, członkowie zarządu Klubu Szynownictwa z Bydgoszczy, pp. kpt. Sobczak i Markiewicz. Zapoznawszy się szczegółowo z terenem, ustalono, iż najodpowiedniejszym terenem jest okolica Dziembowa, tutaj też postanowiono urządzić kursy. Po przeprowadzeniu lustracji istniejących w powyższych wioskach kół szynownictwa, które się dobrze rozwijają, postanowiono utworzyć w powiecie podokreg szynownictwa. (mb)

— Czarnków. Kurs praktyki rzeźniczo-wędliniarskiej, połączony z egzaminem mistrzowskim, odbył się 7 bm. w rzeźni miejskiej.

— W tych dniach odbyło się posiedzenie wydziału wykon. komitetu Funduszu Pracy, na którym uchwalono rozdzielić węgle pomiędzy komitety lokalne w powiecie.

— Tow. Gimn. „Sokół” uczciło na ostatnim zebraniu 75 rocznicę urodzin Ign. Paderewskiego. Uchwalono urządzić 4-tygodniowy kurs strzelania o nagrody, poza tym założyć sekcję bokserską i zapisać. (cn)

— Gniezno. Osadzono w areszcie Józefa Cieślakiego z ul. Wodnej, który w dniu 24 października zapomocą wyłamania krat zbiegł z tutejszego aresztu. — Roln. Andrzejowi Leśnemu z Łubowa skradziono 30 kg miodu pszczołowego z uli, znajdujących się w jego ogrodzie, wartości około 100 zł. W toku dochodzenia ujawniono jako sprawców tej kradzieży Edwarda Pilatowskiego z Dziekanowic i Piotra Banickiego z Bojanic. (br)

— Inowrocław. Samobójstwo popełnił ogrodnik 4 pal. Jan Koltuński wystrzelą z rewolweru. Denat osierocił żonę i dwoje dzieci.

— Ku czci Sienkiewicza urządziła TCL wieczornice w sali Parku Miejskiego 17 b. m.

— Srebrne gody małżeńskie obchodzili znany obywatel, długoletni prezes Stron. aNrodowego, p. arch. Fr. Dźwikowski wraz z małżonką p. Zofią z Filipińskich.

— Sędzia S. G. p. Jerzy Czajla przeniesiony został na równorzędne stanowisko do Poznania.

— Na stanowisko naczelnego lekarza Ubezpiecz. Społ. powołany został kpt. dr. Mozcuski z 59 p. p.

— Pożar stodoły z całorocznym zbiorem i narzędziami rolniczymi w Radojewicach, spowodował wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem 24-letni Wacław Cholewa. Obecnie mimowolny podpalacz stał przed sądem, który skazał go na trzy mies. aresztu z zawiesz. na 2 lata.

— Zakończono niedawno w Brudnie w pow. inowrocławskim Kółko Włościanek oznaczającą się szczególną żywotnością. Zorganizowano trzy kursy, i to higieny, wypieku ciast i serowarstwa.

— Pociąg towarowy cukrowni kruszwickiej wykościł się pod Leszczami, przy-

Dla naszych Abonentów i Czytelników

Staraniem naszego wydawnictwa odbędzie się dla Czytelników naszego pisma w sobotę dnia 9 i w niedzielę dnia 10 listopada o g. 3 po poł. w kinoteatrze „Słońce” DWA SPECJALNE PRZEDSTAWIENIA po cenach niebywale zniżonych największego arcydzieła filmowego, realizacji B. de Mille

WYPRAWY KRZYŻOWE

„Wyprawy Krzyżowe” — to monumentalne arcydzieło historyczne, porywające niebywałym rozmachem realizatorskim, cudownymi zdjęciami i doskonałą grą wszystkich artystów. W filmie biorą udział tysiące statystów.

W rolach głównych: uroczą Loretta Young i urodziwy Henry Wilcoxon.

Film „Wyprawy Krzyżowe”, to obraz, który każdy katolik zobaczyć powinien. — Zważywszy wysoką wartość artystyczną, film jest polecany dla wszystkich katolików przez Akcję Katolicką w Poznaniu! Obraz jest dla dzieci i młodzieży dozwolony i polecany.

Ze względu na olbrzymie zainteresowanie popularnymi przedstawieniami filmu „Wyprawy Krzyżowe” — uprasza się o wcześniejsze zakupywanie biletów, które po cenach niebywale zniżonych, cały p. 50 gr, cały balkon 75 gr są do nabycia wcześniej w firmie S. Kałamański, plac Wolności 6. (Godziny kasowe od 12 do 18,30).

czem osiem wagonów spadło z nasypu.

— Ciekawy wykład, który zgromadził liczne grono słuchaczy, wygłosił prelegent Stow. Elektryków Polskich z Warszawy na temat racjonalnego oświetlania składów, okien wystawowych i reklam.

— Do krwawej masakry doszło na zabawie strażaków w Nowejwsi, gdzie zdemolowano doszczętnie urządzenie sali.

— Inowrocławski klub szachistów urządził w niedzielę, 10 b. m. uroczyste otwarcie sezonu zimowego. M. in. rozegrana została symfonia na 40 szachownicach z udziałem wicemistrza Polski Najdorga.

— Zuchwałej kradzieży węgla na szkole K. Kozickiej z ul. Jacewskiej dokonał mieszkaniec tej samej kamienicy Kaz. Orzechowski.

— Opalenica. Zmarł nagle na udar serca, krótko po przyjęciu do biura kasjer cukrowni opalenickiej śp. Cezary Dybizbański. (op)

— Ostrow. Sad okr. w Ostrowie na sesji wyjazd. rozpatrywał sprawę burmistrza m. Zdun Szala, który stał pod zarzutem popełnienia nadużyć służbowych natury finansowej Trybunał uwolnił oskarżonego burmistrza od winy i kary.

— Koncert „Echa” odbędzie się 9. bm. o godz. 20 w auli gimn. żeńskiego.

— Dyplom i tytuł magistra praw na Uniw. Pozn. uzyskał Mieczysław Prauziński z Grabowa.

— „Na zawsze” — dramat Lucjana Rydla odegra zespół stałego teatru miejskiego w czasie akademii uroczystej 11. bm. o godz. 19,30.

— Tymczasowy zarząd parafii ostrowskiej objął z polecenia władzy duchownej ks. dziekan Piszczogłowa z Odolanowa.

— Powtórzenie misji parafialnej odbędzie się mimo śmierci śp. ks. kanonika Jarosza, w dniach od 26 listopada do 1 grudnia rb.

— Poświęcenie nowego własnego „Ogniska” Kat. Stow. Młodzieży Męskiej pod wezw. św. Stanisława Kostki nastąpi 17 listopada. W dniu tym obchodzić będzie stowarzyszenie 35-lecie swego istnienia, połączone z otwarciem wystawy prac ręcznych. (os)

— Rawicz. W sobotę, 9. bm. odbyło się w hotelu Centralnym zebranie miesięczne Tow. Właśc. Domów w Rawiczu przy obecności 46 członków. Zebranie zajął prezes p. Stanisław Jarzewski, referując zebraniem przysłane okólniki Polsk. Zw. Zrzesz. Włas. Nieruch. Miejsk. Bardzo aktualny referat w sprawie udzielania pożyczek amortyzacyjnych wygłosił p. Bolesław Thiele. Poruszano również bardzo szeroko obniżkę kornego, która ma nastąpić z dniem 1 stycznia 1936 r. (m)

— Szwarcz. Ostatnio niepoznani sprawcy dokonali śmiałego włamania do zagrody p. J. Nowackiego w Taniborzu i skradli około 40 kur.

— Rekolekcje dla młodzieży parafii swarzędzkiej odbędzie się od 14 do 17 bm. Nauki wygłaszać będzie ks. wik. Maksymilian Rode.

— W rocznicę uzyskania niepodległości 10. bm. odprawi się mszę św. o godz. 9 przy udziale organizacji i towarzyszy, poczem przemówienie na rynku wygłosi burm. T. Staniewski.

— Żydowska rodzina Chmowiczów, która ma za mało miejsca w swej posesji, natęczyła nachodziła p. Frankowskiej, zam. przy rynku 38, aby odstąpić 5 do 6 pokoi. Obywatelsko-narodowa postawa p. Frankowskiej, która stanowczo odmówiła Żydom miejsca w swym domu, niech każdemu świeci przykładem.

— K. S. M. męsk. wystawa w świetle Trzech Króli potężny dramat Słowackiego „Mazepe” w Hotelu Polskim. (sd)

— Środa. Kat. Stow. Kobiet „Oświata” obchodzi 24. bm. 25-lecie istnienia. W programie przewidziane są: msza św. z śpiewem własnego chóru, akademii i wspólny obiad.

— O dziejach Gdańska i jego stosunku do Polski — wygłosi odczyt w „Oświacie” 13 bm. dr. Dyduchowa.

— Msza żałobna za zmarłe członkinie KSK. odbędzie się 13 bm.

— Na drodze Brodowo-Nietrzanowo w pow. średzkim spaliły się na wozie meble Edwarda Osiewicza z Pierzchna. Pożar powstał od isker lokomobili, które upadły na meble. Strata wynosi 500 zł.

— Dyrektorem tut. szkół rolniczych został mianowany p. Jerzy Lipowski, dotychczas. prof. szkoły rolniczej w Szamotułach.

— Święto Niepodległości obchodzone będzie w Środzie w niedzielę, 10 bm. capstrzykiem i akademią, a w poniedziałek 11 bm. odbędzie się nabożeństwo z udziałem delegacji towarzystw ze standardami.

— Rozegrany 8 bm. mecz piłkarski klubów „Pogoń” i (Poznań) i „Legia” (Środa) zakończył się wynikiem 6:2.

— Dnia 12 bm. odbędzie się w Środzie zebranie organizacyjne Kola Kobięcego LOPP, na którym referat wygłosi delegatka z Poznania.

— Kółko Włościanek w Krowerowie urządzi 24 bm. przedstawienie amatorskie oraz zabawę taneczną w sali p. Siwka.

— Dnia 7 bm. odbyło się walne zebranie Kola Rodzicielskiego przy tut. gimn. państw. Przewodził dr. Musiał. Sprawozdanie ogólne zdał przewodniczący, a o burse prof. Szyperski. Bursza gimnazjalna jest urządzona na około 20 uczniów, i w ciągu roku szkolnego walczyli z trudnościami. Obrót w dochodach i rozchodach

wynosił ponad 5 000 zł. Bursa średzka jest najtańsza, gdyż uczeń płaci 45 zł mies. Kolo Rodzicielskie ma ok. 414 zł zysku i liczy obecnie 110 członków. Składkę mies. zniżono z 75 na 50 gr. (ak)

— Szamotuły. Kółko naukowe przy gimn. im. ks. Piotra Skargi urządziło w ub. wtorek po poł. w auli podniosłą uroczystość z okazji 25 rocznicy śmierci Marii Konopnickiej. W obecności licznej grony uczniów, wychowawców i gości zajął akademie stosownym przemówieniem prezes kola uczeń 8 kl. Szelejak. Po odśpiewaniu pieśni „Nasz sztyndar” przez chór mieszany, wygłosił referat p. t. „Dlaczego powinniśmy czcić i kochać Marię Konopnicką” uczennica 7 kl. Helena Bandrowska. Uczeń 6 kl. Przewoźny zadeklamował wiersz „Bądź silnym”. Dalszy program składał się z śpiewu solowego ucznia Konieczynskiego, „Pójdę w lasy” i „Pójdę do was ocy me” deklamowała uczennica 8 kl. Białasikówna. Uczniowie Dowojna i Wika zainscenizowali nowelkę p. t. „Dym”. Piękna uroczystość zakończono wspólnym odśpiewaniem „Roty”.

— Sad grodzki zajął znanego recydywistę Stefana Kaseję z Oporowa za kradzież biżuterii na szkole leśniczego Tokarskiego z Klemensowa na 10 miesięcy więzienia. — Za usiłowanie włamania do śpiżarni właśc. maj. Debina dr. Sondermanna, skazał sad Bronisława Lebręgo z Pniew na 7 miesięcy więzienia. — Bernard Grzesiak i Seweryn Brezowski z Szamotuł wybrali się na kradzież kartofli. Napotkani przez właśc. pola Wilhelma Schierhorna w Szczepankowie pobili rolnika tępem narzędziem po głowie, zadając mu kilka ran. Sad skazał Grzesiaka na 7 miesięcy, a Brezowskiego na 6 miesięcy bezwzględnej aresztu. (sc)

— Września. Stow. Kolejarzy ufundowało piękną żelazną kutą bramę w kościele farnym, którą wykonał podług rysunku szambelana Cybichowskiego mistrz ślus. p. Saturnus. Poświęcenie bramy dokonał ks. prob. Kinastowski, poczem odprawił mszę św. za poległych i zmarłych kolejarzy.

— Kat. Stow. Kobiet obchodzi w niedzielę, 10. bm. 25-lecie swego istnienia. Na intencje stowarzyszenia odprawi się o godz. 9 msza św. Uroczyste zebranie o godz. 16 w sali hotelu „Pod Orlem”.

— W niedzielę atrakcyjny mecz bokserski w sali „Odeon” o godz. 16,30. Sokola drużyna bokserska spróbuje na pierwszy swój występ pokonać gnieźnieńską.

— W sobotę, 9. bm. o godz. 20,30 na sali Hotelu Polskiego zespół Teatru Narodowego z Poznania, który zaprezentuje nam sztukę Lewandena p. t. „Rywał”. Dla dzieci po południu przedstawienie p. t. „Czarnoksiężnik Rumba”.

— P. H. Głęzka wyjechała na rowerze z Borzykowa w odwiedziny do siostry Janiny Nowak, zamieszkałej w Sokolnikach, i tam spadła z roweru tak nieszczęśliwie, że złamała sobie prawą nogę powyżej kostki. (rw)

— Duża frekwencja cieszy się wystawa K. S. M., mieszcząca się w salce parafii. Liczne eksponaty, śliczne hafty i wzory itp. zaskuwają w całej pełni na zobaczenie. Mówiąc o wystawie nie można milczeć o pominąć organizatorów K. S. M. m. i z., którzy dowiedli, że w swej pracy nie ograniczają się tylko do zebrania i zjazdów. (rw)

Z POMORZA

— Chojnice. Wskutek ciemności w klatce schodowej wydawn. „Dziennika Pomorskiego” poseł Stamm potknął się i spadając odniósł złamanie lewej ręki i ogólne obrażenia ciała. Rannego umieszczono w Zakładzie św. Boromeusza.

— Sezon strzelania w Bractwie Kurkowym zakończono uroczystie. Po strzelaniu do tarczy honorowej króla Jana Sobieskiego i innych, rozdano zwycięzcom nagrody, poczem odbył się wieczorek towarzyski.

— Koncert religijny przygotowuje na dzień 1 grudnia miejscowa „Lutnia”. W programie dzieła znanych kompozytorów religijnych w wykonaniu chóru mieszanego i orkiestry symfonicznej.

— Za puszczanie w obieg fałszywej monety 10-złotowej skazany został robotnik Paweł Laskowski na karę więzienia przez 8 mies. i utratę praw obywatelskich na 3 lata. — Niejaki Kantak, za takie same przestępstwo, skazany został na 6 mies. więzienia. (dch)

— Toruń. Przeprowadzone zbiórki uliczne w dniach 13. i 20. października na L. O. P. P. przyniosły 518,13 zł.

— Wczoraj w wczesnych godzinach rannych jeden z wędkarzy łowił ryby w Wiśle na Kopie Bazarowej zauważył wystającą z rzeki nogę ludzką. Komisja śledcza dotychczas zwiok nie rozpoznała.

— Wobec tego, że niezrzeszenie narciarzy utrudnia pracę, kpt. Kwiatkowski przystąpił do zorganizowania Toruń. Kl. Narciarskiego. Obecnie w „palacu sport.” przy Osrodku W. F., ul. Waly, odbywa się sucha zaprawa, która prowadzi p. Nakoniecznikoff-Klukowski. Na wznieśieniu przy ul. gen. Bema urządzi się tor saneczkowy.

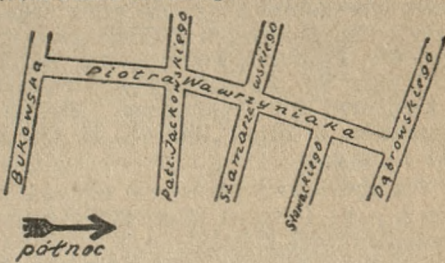
— Dotychczas komendant S. S. Art. plk. dr. Odzierzyński mianowany został dowódcą XI grupy artylerji w Warszawie. Stanowisko komendanta S. S. Art. objmuje plk. Dreimmar, b. d-ca 29 p. a. l. w Grodnie. (z)

CO MÓWIĄ NAZWY ULIC W POZNANIU

XI

Ulica Piotra Wawrzyniaka

Ostatniego króla polskiego sławne imię, „króla czynu”, ks. patrona Piotra Wawrzyniaka, „Polens Genossenschaftsfürsten”, jak go Niemcy apostrofiowali — pomimo, że „zwalczał niemieczyznę oraz idee państwową czynami, będąc organizatorem stanu średniego Polaków” (Pos. Ta-

geblatt) — dziś jest na ustach wszystkich, nie tylko Wielkopolan, ale całego narodu polskiego.

Ks. prałat Wawrzyniak, szambelan pański, urodził się 1849 r. w Wyrzece, pow. kościańskiego, w chacie włościańskiej. Po chlubnie w 1868 r. ukończonym gimnazjum w Śremie, wstąpił do seminarjum duchownego w Poznaniu, a dalsze teologiczne studia odbywał w Monasterze. Tamże wyróżniony na kapłana w r. 1872, objął stanowisko mianowanego prefekta w Śremie, gdzie od samego początku walczył kultural-

KS. PATRON WAWRZYNIAK

nej wytrzymał na stanowisku poprzez ćwierć wieku, do r. 1908, kiedy to powołano go na probostwo w Mogilnie, gdzie już pozostał aż do końca życia. Umarł dnia 9 listopada 1910 r., dzisiaj przed 25 laty o północy w Poznaniu, gdzie przewodniczył jeszcze dnia poprzedzającego zgon sejmikowi oświatowemu.

A na tym posterunku, czegoż ks. Wawrzyniak nie dokonał! Największym żywotem dziełem niezrównanego ekonomisty było założenie spółek, których jako patron dobrym był geniuszem. Lecz nie naszą rzeczą na tem miejscu oceniać jego niezmiernie w tej dziedzinie gospodarstwa zasługi; wystarczy tu wymienić, że suma drobnych oszczędności, przez 20 lat jego błogosławionego patronatu, urosła 17-krotnie, a obroty Banku Zw. Sp. Zarobk., którego długoletnim był kuratorem, wynosiły w roku poprzedzającym zgon jego, ponad 600 milj. marek. Rozległa działalność jego nie poprzestawała na granicach etnograficznych, sięgała dalej do Berlina, na zachód, gdzie wychodziło nasze się skupiało, i aż hen poza ocean. Ale myli się ten, kto myślał, że ks. Wawrzyniak tylko na tem polu rozciągał swą błogą i owocną pracę dla Polski. Poza swą specjalnością jako wytrawny finansista, okazywał na wszelkich innych polach pracy społecznej żywe zainteresowanie i brał w niej czynny udział. Nauka, sztuka, literatura zajmowały go w równej mierze. Popierał prasę i ruch wydawniczy i był osobliście czynny jako redaktor i wydawca.

Ul. Piotra Wawrzyniaka — dawniej „ces. Fryderyka” — jest położona na Jeżykach i łączy ul. Dąbrowskiego z Bukowską. (pt)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zapowiedzi:

Dnia 8. b. m. wywieziono następujące zapowiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Rob. Kaz. Matuszek i owd. Józ. Perzewska z d. Kaczmarek; urz. gosp. Stanisław Hajder i ksiądz. Emilia Olsztyńska; mg. wych. fiz. Zbign. Sikorski i stud. Alicja Daabówna w Miedzychodzie; mech. Ant. Tomkiewicz i Helena Cieślakówna, oboje w Gdyni; pom. stol. Kaz. Podalak i Józ. Mateczakówna w Tulcach, pow. Środa; kup. Józ. Majcherkiewicz i owd. urz. Ubezpiecz. Społ. Stan. Bociańska z d. Sroczyńska; ślus. Adam Tomkowiak i Stef. Gracy; mech. Teod. Buda i Zofia Goślińska; fryzj. Zenon Trzdziaś i fryzj. Helena Schön; rob. Wł. Zwiernik i rob. Hel. Surdykówna; sędzia grodz. Stan. Syski w Gąbinie, pow. gostyński i stud. praw. Gabriela Wojciechowska; lek. dr. med. Miecz. Kubiczek w Krakowie i Jadw. Kluz; muzyk Józ. Scholc i eksp. Jadw. Gruchajówna; rzeźb. Stan. Marczynski i eksp. Janina Wojciechowska; owd. piek. Kaz. Gabler i Marja Olejniczak.

Zgony:

Dnia 8 listopada 1935 r. zapisano następujące zgony: Szczepan Przybył, destylator, 48 lat; Teodor Staszyski, 3/4 dnia; Franciszka Kasprzakowa, z d. Pawlicka, wdowa, 82 lat; Franciszka Stelmazykówna, robotnica, 64 lat; Ludwik Mikulski, stolarz, 57 lat; Jadwiga Ponicka, z d. Urbanikówna, wdowa, 89 lat; Leonard Metelski, miejski technik budowlany, 58 lat; Stefan Duszyński, kowal, 75 lat; Bronisława Figa, z domu Sokolowska, wdowa, 56 lat.

Narodowe Gniezno głosuje 17 listopada na Obóz Narodowy!

W ćwierćwiecze zgonu „króla czynu“

Poznań uroczystość obchodził 25-tą rocznicę śmierci ks. patrona Wawrzyniaka

Dziś, w 25-lecie zgonu ks. prałata Piotra Wawrzyniaka, patrona spółdzielni, zorganizowano obchód, mający na celu uczczenie tej wielkiej postaci. W skład komitetu obchodowego wchodzi przedstawiciele Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych im. Ks. Piotra Wawrzyniaka, Banku Związku Sp. Zarobkowych, drukarni i księgarni Św. Wojciecha, Związku Kapłanów „Unitas“, fabryki H. Cegielni i innych.

Na dzisiejszy uroczysty obchód ku czci ś. p. ks. Patrona Wawrzyniaka (pod protektorem J. Em. księcia kard. Prymasa) przybyli do Poznania: ks. biskup Stanisław Łukomski z Łomży, ks. biskup Adamski z Katowic oraz ks. prałat Błaziński z Liskowa.

O godz. 9.30 za spokój duszy ks. patrona Piotra Wawrzyniaka odbyło się w kolegiacie poznańskiej nabożeństwo pontyfikalne, które odprawił J. E. ks. biskup Dymek. Na tronie przed wielkim ołtarzem zasiadł J. Em. ks. Kardynał Prymas i przybyli na dzisiejsze uroczystości J. E. ks. biskup Łukomski z Łomży, w otoczeniu licznych duchowieństwa kapituły kolegiackiej itp. W presbyterium zajęli miejsca przedstawiciele obywatelstwa i władz, a przedewszystkiem działacze na polu spółdzielczym, wśród których starsi mają jeszcze w pamięci pracę i czyn wielkiego patrona.

Odsłonięcie tablicy

Następnie o godz. 10.45 w obecności przedstawicieli władz cywilnych i wojskowych, duchowieństwa, członków komitetu obchodu i przybyłych z różnych stron spółdzielców, oraz rzesz obywatelstwa odbyła się uroczystość odsłonięcia rzeźby z popiersiem ks. patrona Wawrzyniaka. Półwypukłą rzeźbę w brązie wykonał senior artystów wielkopolskich Władysław Marcinkowski. Przedstawia ona wernie rysy ks. Patrona. Na tablicy, obramowanej w kamień granitowy, widnieje napis: „Ks. Piotr Wawrzyniak — wielki syn Narodu“. Po bokach czytamy: „proboszcz mogileński — szambelan Jego Świątobliwości“. U góry widzimy słowa: „Patron Spółek“. W rogach cyfry — przypominają daty urodzenia — 1849 r. i zgonu — 1910 r.

Program uroczystości rozpoczął pieśnią Moniuszki „Dzięki ci przedwieczny Panie“, odśpiewaną przez chór pod batutą p. Kulczyńskiego.

Mowa dyr. Legis

Zkolei wstąpił na mównicę dyr. Banku Zw. Spółek Zarobkowych prezes Alfred Legis i w podniosłym przemówieniu scharakteryzował czyny ks. Piotra Wawrzyniaka.

M. in. p. Legis powiedział:

Zebrał się dzisiaj u progu tej świątyni Pańskiej, aby w 25-tą rocznicę śmierci uczcić pamięć wiernego sługi Kościoła i wielkiego syna narodu.

Dnia 10 listopada 1910 r. umarł patron Związku Spółek Zarobkowych i Gospodarczych ks. Piotr Wawrzyniak, proboszcz mogileński, szambelan papieski.

Wiedź o śmierci jego wstrząsnęła do głębi społeczeństwem polskim, daleko poza granicami dzielnic zachodnich, w których zmarły żył i działał. Bo odszedł przecież „niekoronowany król polski“, jak go zwali nasi wrogowie, — jeden z mocarzy ducha, woli i czynu, który myślał swą, wyprzedzając współczesnych o całe pokolenia, wskazywał i torował przyszłe drogi rozwoju.

Odszedł nagle! Padł na posterunku, na którym zrzadzeniem Opatrzności trwał niemal lat 20 w niezmordowanej pracy około konsolidowania społeczeństwa i w nieugiętej walce o prawo do

życia polskiego ludu, — o każdą piędź piastowej ziemi! Dźwigał potężnymi ramionami i umacniał zębami wspaniałego gmachu niezależności gospodarczej w pełnej świadomości, że prawdziwa wolność i rzeczywista niezależność są nie do pomyślenia przy gospodarczej ruinie i finansowej niewoli. A że był mężem wyrosłym na miarę olbrzyma, gardził karłami chwytami! Nie schlebiał ni tłumom, ni giał karku przed możnymi tego świata. Słowa jego były proste jak jego czyny; dzieło swe wznosił nie na grząskim gruncie namiętności i społecznych przeciwieństw, lecz na niezniśzczalnych fundamentach etyki chrześcijańskiej, to też sprawił, jak zaznaczył ks. dr. Zimmermann w swoim dziełku o ks. Wawrzyniaku, że polska gospodarka — polnische Wirtschaft, — która przez długie lata poniżenia była synonimem jałowego gadulstwa, nierobstwa i niedołęstwa, stała się tytułem chluby naszej i siły tak wielkiej, że najsilniejsze na kontynencie państwo daremno borykało się z drobnym odłamek ujarzmionego narodu.

Alle podniesienie i utrwalenie dobrobytu najszerzych warstw społeczeństwa nie było dla ks. Wawrzyniaka samo w sobie celem, a tylko jednym z główniejszych etapów na drodze, wiodącej do niepodległości.

Jak Mojżesz bowiem — mówi ks. Zimmermann — „oczy miał skierowane na cały Naród i jak on prowadził go nieustraszenie do ziemi obiecanej.“

Ksiądz Wawrzyniak już nie żył, ale żyło dzieło jego, żył wychowany w twardej jego szkole lud, który nie poskapił ani krwi, ani dzięki pracy ks. Wawrzyniaka nagromadzonego mienia, gdy powstająca z letargu Ojczyzna tej od niego zażądała ofiary. Że tak się stało, że Wielkopolska pozostała — polską, a w godzinie zmartwychwstania synowie Jej stanęli zbrojni w pierwszych szeregach obrońców granic kraju — wielka w tem zasługa ks. Wawrzyniaka.

To też on, Król czynu, nad którego trumną ziotousty kaznodzieja wołał: „Przyniescie królewski szkarłat wdzięczności i zawdzięście go na barki jego, do ręki dajcie berło uznania, — na głowę złożcie złocistą koronę, wysadzającą perłami poświęcenia dla braci“... pracą swojego życia wznosił sobie w sercu narodu pomnik trwalszy nad spiż.

Niechaj ta skromna płyta, jaką w zasłużonej cześć ofiarze odsłaniamy dzisiaj na murach kościoła, w którym zmarły tak często u stóp krzyża Pana nad Pany w gorącej modlitwie szukał pocieszenia i natchnienia, będzie drogowskazem dla współczesnych i dla przyszłych pokoleń, jak należy żyć i pracować dla kraju, tembardziej, że hasła, głoszone przez ks. Wawrzyniaka po dziś dzień nie straciły nic a nic ze swej twórczej mocy.

Przy ostatnich słowach mowy, wspominających o ufundowaniu płyty na murach kościoła, urzędnik Patronatu Spółek Zarobkowych im. Ks. Piotra Wawrzyniaka p. Jagodziński zdjął zasłonę, zakrywającą popiersie.

Krótką, ale zarazem podniosłą uroczystość, która była znakomitą hołdem dla twórcy spółdzielczości pol-

skiej, zakończyło wspólne odśpiewanie hymnu „Boże coś Polskę“.

Akademja w auli U. P.

Krótko po godz. 12-ej rozpoczęła się w auli Uniwersytetu Poznańskiego uroczysta akademja dla uczczenia ks. prałata Wawrzyniaka.

W pierwszych rzędach zasiedli przedstawiciele władz duchownych z J. E. ks. Kardynałem Prymasem dr. A. Hlondem i władz świeckich z p. wojewodą Maruszkowskim na czele. Poza tem przybyli tłumy działaczy społecznych i obywatelstwa, pragnąc złożyć hołd wdzięczności zgasłemu przed 25 laty wielkiemu przywódcy społeczeństwa wielkopolskiego.

Akademja rozpoczęła się odśpiewaniem przez chór męski pod dyktando ks. dr. Gieburowskiego starego psalmu Gomołki „Błogosław duszo moja Pana“.

Gdy umilkł śpiew, zabrał głos prezes dr. Wł. Seydlitz.

Słowo wstępne p. Seydlitza

Powitawszy dostojników kościelnych z J. Em. ks. Kardynałem dr. Hlondem, p. wojewodę Maruszkowskiego i licznie zebranych gości, p. Seydlitz przedstawił w swym krótkim słowie wstępnym znaczenie wielkiego Męza, który w dobie ucisku zdołał przeciwstawić zaborcy potężniejszą organizację gospodarczą.

— Jeżeli zebraliśmy się tutaj — mówił prelegent — to nie tylko po to, ażeby uczcić pamięć zmarłego, największego autorytetu w sprawach gospodarczych w dobie niewoli, ale przekazać też jego czyny pokoleniom, które winny brać z nich wzór. Praca ks. Piotra Wawrzyniaka zdobyła sobie zaufanie i uznanie całego społeczeństwa wielkopolskiego, co świadczy najdobitniej o Jego zasługach. W dzisiejszych, nader ciężkich warunkach gospodarczych, winniśmy brać za wzór postać niezapomnianego organizatora gospodarczego.

Następnie rozpoczął referat J. E. ks. biskup Adamski.

(Dokończenie sprawozdania z akademji zamieścimy w jutrzejszym wydaniu porannem.)

Od mieszkającej w Poznaniu dalszej rodziny dowiadujemy się, że dwoje z rodzeństwa śp. ks. patrona Wawrzyniaka jest jeszcze przy życiu. W Wytrzece w pow. kościańskim mieszka sędziwy brat zmarłego ks. Patrona, a w Śremie mieszka siostra starszka ks. Piotra Wawrzyniaka, p. Agnieszka Miśkowska. (kl)

Składki i pokwitowania

W administracji naszej złożono w dalszym ciągu:

Dla nieuleczalnie chorego inwalidy na podróz do groty Matki Boskiej w Lour: N. N. Stęszew 1,50 zł; — Ad. Wysztalewska, A. Smorawska, M. Olejnikowa, M. Grzybowska, F. Poznaniówna, St. Skapska, z Obornik, razem 12 zł; — z życzeniem, aby wiara jego uzdrowiła — razem z poprzednio pokwitowanymi 59 zł.

Nawet szef..

podziwiał dzisiaj blask moich włosów. Są one puszyste, piękne i zdrowe, odkaż pielęgnuję je regularnie Szamponem Czarnogłówka-Extra z „Włosopolyskiem“

SHAMPOON CZARNOGŁÓWKA EXTRA z „Włosopolyskiem“

Tz 5 867-62.378

Przed uroczystościami w Trzemesznie

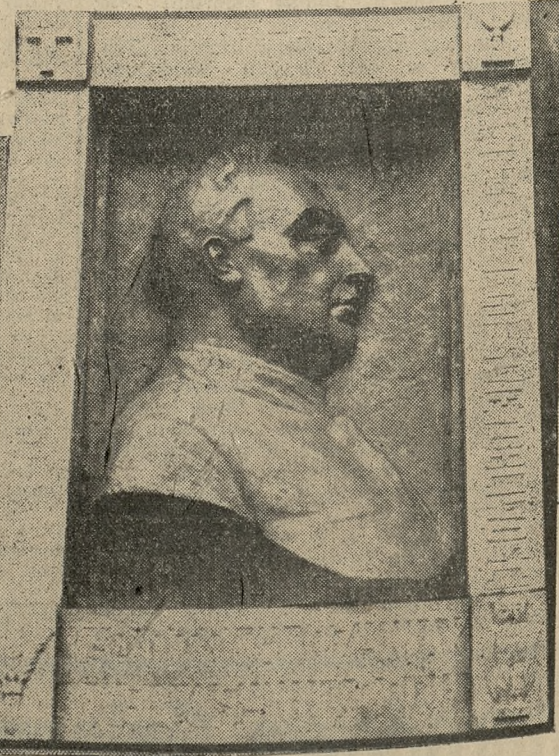
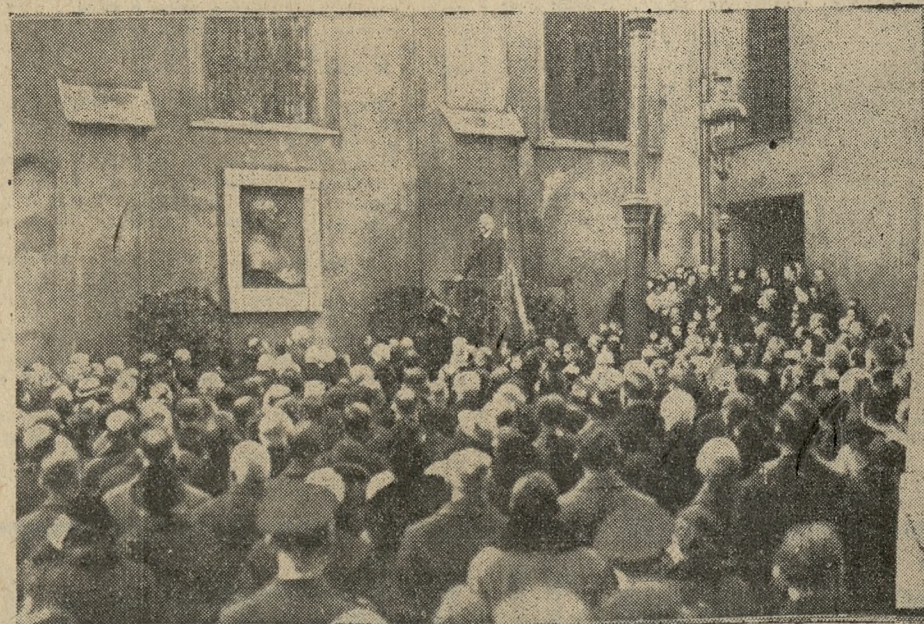
Trzemeszno przygotowuje się do poniedziałkowych uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej ku czci poległych w latach 1848 i 1863 uczniów-powstańców gimnazjum trzemeszńskiego. Uroczystości w gimnazjum będą połączone ze zjazdem koleżeńskim byłych uczniów zakładu.

W poniedziałek przybędzie do Trzemeszna, witany uroczystość przez obywateli i miasto, ks. biskup Laubitz, b. uczeń trzemeszńskiego gimnazjum. O godz. 9.30 odprawi Dostojny Gość pontyfikalne nabożeństwo w katedrze. O godz. 11.45 uczestnicy uroczystości zgromadzą się w auli gimnazjum, gdzie nastąpi odsłonięcie spizowanej tablicy pamiątkowej. Wspólny obiad byłych uczniów — o godz. 14 — zamknie część oficjalną skromnej uroczystości.

KRONIKA SĄDOWA

— * **Surowe kary za kradzież roweru.** Przed sądem grodzkim w Poznaniu stanęli 27-letni Leon Biernacki z Naramowic, 30-letni Czech Wrzyszczyński, zam. w Poznaniu (Wyspiańskiego 35), 25-letni Aleksander Uliński, zam. w Chlewińskich i 25-letni Kazimierz Ławniczak, zam. w Poznaniu (ul. Górczyńska 163. Dwom pierwszym akt oskarżenia zarzucał, że w nocy 16 maja rb. zabrali z korytarza piwnicy rower na szkodę poręcznika Stanisława Spoleńkiewicza i sprzedali go Ulińskiemu za 30 zł. Ulińskiemu akt oskarżenia zarzucał paserstwo. Ławniczakowi zaś wystawienie poświadczenia, że ramy do roweru tego, Uliński kupił w jego składzie. Na rozprawie oskarżeni Biernacki i Wrzyszczyński przyznali się do winy i tłumaczyli się, że Uliński prosił ich, by mu dostarczyli rower, za który gotów jest zapłacić 50 zł, przyczem wskazał im, gdzie można taki rower skraść. Ponieważ w tym czasie oskarżeni byli bez pracy, przyjęli ofertę Ulińskiego i dokonali kradzieży, sprzedając potem rower za 30 zł. Tym zeznaniem zaprzeczył Uliński, dowodząc, że oskarżeni sami przybyli do niego, zaproponowali mu sprzedaż roweru, a ponieważ nie wiedział, że pochodzi on z kradzieży, zdecydował się na kupno. — Czwarty oskarżony tłumaczył się, że nie wiedział, że rower Ulińskiego pochodzi z kradzieży i że wystawiał zaświadczenie na ramę rowerową, która osk. Uliński kupił u niego. Sąd skazał Biernackiego i Wrzyszczyńskiego na karę po roku więzienia, Ulińskiego na 7 miesięcy więzienia, Ławniczaka zaś uniewinnił. (m)

Dziś przed południem odsłonięto w Poznaniu tablicę spizową z popiersiem Ks. Piotra Wawrzyniaka. Tablica jest wmurowana w ścianę kościoła św. Marcina. Na fotografii widzimy uczestników uroczystości w chwili odsłonięcia tablicy, dokonanej po przemówieniu dyr. Legis.

cicach ujęto krawcową Helenę Czarnecką bez stałego mieszkania. (kl)

— * **Zabójstwo czy samobójstwo.** W Dominowie w pow. średzkim zmarła matka rolnika Feliksa Schoera. Syn jej doniósł policji, że matka popełniła samobójstwo. Pewne szczegóły nasuwają przypuszczenie dokonania zabójstwa. W tym też kierunku władze wszczęły dochodzenie. (kl)

— * **Poraniony podczas oporu.** Podczas rewizji domowej u Marcina Heisera w Dymaczewie w pow. kościańskim, Heiser stawiał policji opór. Policjant, prowadzący rewizję, użył broni palnej i zranił Heisera w pierś. Kula ugrzęzła w płucach; rannego przewieziono w stanie groźnym do szpitala miejskiego w Poznaniu.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU

Dzisiaj przybywa do Poznania prof. dr. Bogdan Suchodolski. Zaproszony przez Koło Polonistów S. U. P. wygłosi świetny uczony odczyt w Coll. Minus o g. 20-tej, p. t. „Wielkość sztuki, a odrodzenie kultury”.

Rozprawa o metodzie estetycznego rozbioru dzieł literackich trwa w Polsce od lat już kilkunastu. Przeniesiono nawet metody plastyków w sferę badań literackich a teoria literatury poczynna pochłaniać takie umysły, jak Kucharski, Kridl, Lempicki i inni. Narzekanie zatem na przerośniętą filologię, historyzm czy psychologizm w naszej literaturologii nie ma podstawy. Dość przytoczyć studia Adamczewskiego, który idzie już po nowej linii badań, by odkrywać arcyzm dawnych i nowych pisarzy, oraz Suchodolskiego, który ma na oku intencję artystyczną, związek przedstawień, twórczą konstrukcję utworów sztuki.

Obeznany z teoriami zachodnimi w zakresie filozofii kultury i metod humanistycznych, przeprowadził on świetną analizę dzieła Goszczyńskiego, a natknąwszy się potem na fascynującą umysłowość Brzozowskiego, zdał sprawę z jego ideologii w związku z ideologią współczesnych mu polskich myślicieli. Ze zaś wpływ Brzozowskiego zaciążył mocno na całe pokolenie, więc studium Suchodolskiego przypominało osobistość, której sens w rozwoju ducha polskiego za mało rozumiano, a może i dziś jeszcze w pełni się nie rozumie.

Dużo uznania trzeba mieć dla Suchodolskiego za jego przecenne antologje myśli polskiej. Szerzą one w szerszych sferach znajomość tych skarbow, które zostawiła dawniejsza i nowsza przeszłość polskiego ducha. Dba o nie Suchodolski jako człowiek o wyraźnym ideowym obliczu. Świadomy znaczenia techniki w świecie czasowo-przestrzennym, w walce z martwą naturą, w potrzebie zwielokrotnienia siły — wie, że jest ona przeciwna swołódzie życia, że niweluje indywidualności, że zaprzecza organiczności. Suchodolski zwalcza mechanizację życia i przemianę dusz w automaty; pragnie by tajemnicze bogactwo życia ukazało się znowu jako rzeczywistość i wróciło wiare w wartości czysto ludzkie.

Suchodolski nie jest odosobniony w tej walce żyjących ludzi przeciw temu, co niektórzy sławią jako ducha postępu, cud konstruktywizmu, bajkę wynalazczości, choć to wszystko jest tylko triumfem zewnętrzności. Głosi, że taka postawa grozi zniszczeniem tych wartości, na których opiera się kultura, że produktywizm, jako hasło współczesności, degraduje kulturę i twórczość ludzką. Warto posłyszeć Suchodolskiego. Poznań umie rozpoznawać wartości a dowodem jego instynktu rozpoznawczego, tkwiącego w młodym pokoleniu, jest zaproszenie Suchodolskiego. Elita poznańska nie będzie i tym razem, jak i po pierwszym zaproszeniu, zawiedziona.

Dr. T. Grab.

Międzynarodowy kongres matematyków. W połowie lipca przyszłego roku odbędzie się w Oslo międzynarodowy kongres matematyczny, organizowany przez komitet matematyków norweskich z następcą tronu norweskiego jako prezesem honorowym na czele. Zgodnie z tradycją poprzednich kongresów, zwoływanych co cztery lata, komitet organizacyjny zaprosił kilkunastu z pośród najwybitniejszych współczesnych uczonych do wygłoszenia odczytów o charakterze ogólniejszym. Z polskich matematyków zaproszenie otrzymał prof. S. Banach ze Lwowa. Jest to już drugie tego rodzaju wyróżnienie polskiego uczonego, przed ośmiu bowiem laty, na kongresie bolońskim, odczyt taki wygłosił prof. W. Sierpiński. Nie ulega wątpliwości, że także w pracach sekcji kongresu udział polskich matematyków będzie bardzo wybitny, o ile naturalnie... będą mieli za co dojechać do Norwegii. (W. S.)

Z Pol. Tow. Geograficznego. Oddział krakowski odbył posiedzenie z referatem doc. dr. Ormickiego p. t. „Urbanizacja Polski”.

Książki nadesłane

Henryk Zbierzchowski: „Ogród Życia. Poezje”. Lwów — Warszawa, 1935. Księgarnia Polska B. Potoniecki.
Płk. inż. Henryk Bagiński: „U podstaw organizacji Wojska Polskiego 1908—1914”. Warszawa, 1935. Nakł. Sekcji Historycznej Stow. Uczestników Ruchu Niepodległościowego „Zarzewie”.
André Maurois: „Wielki przemysłowiec”. Warszawa, 1935. Wyd. S. Cukrowski.

DWA MILJONY (?) NA NISZCZENIE TATR

Aby wypłatać się z zarzutu, że budowa kolejki na Kasprowy odbywa się poza plecami społeczeństwa, zaprosiło kierownictwo budowy do Zakopanego dziennikarzy z całej Polski.

Dziennikarze stwierdzili naocznie wyrąbanie lasu, wycięcie w nim nowej drogi, porozrywanie skał, wyniszczenie kosodrzewiny i limby, jak również zniszczenie hal. Wszystko to jest potrzebne, aby ustawić w Tatrach betonowe słupy, zawiesić na nich stalowe linny i postawić budynki stacyjne.

Stwierdzili również, że wszystko to odbyło się zarówno poza plecami społeczeństwa, jak przeciw niemu.

Przeciw — bo przez usta przedstawicieli kultury polskiej protestowało społeczeństwo w setkach artykułów, memorjałów, zgromadzeń i uchwał, zakończonych gremjalną dymisją Państwowej Rady Ochrony Przyrody, złożonej z profesorów wyższych uczelni, mającej na czele profesorów Uniw. Jagiellońskiego dra Władysława Szafara.

Taksamo zaczęto to niszczenie za plecami społeczeństwa, które zostało postawione przed faktem dokonanym — dokonanym bez podstawy prawnej. Eksploatatorzy kolejki dostali pozwolenie tylko na prace przygotowawcze dla ustalenia projektu. To co dziennikarzom pokazano, nie jest pracą przygotowawczą, ale definitywną. Kolejka będzie w lutym gotowa.

Preliminowane koszty tego zniszczenia mają wynosić 2 200 000 tysięcy. W sprawozdaniu delegata „Słowa” czytamy:

„Dwa miliony. A tych pieniędzy nie było dotychczas na organizację od 10 lat wałkowanego po biuletynach rezerwatu. — Czy aby nie chce tu ktoś zarobić? Czy aby to nie pachnie aferą?”

Materiału kolejowego dostarczy angielska firma British Ropeway Engineering Co. Ltd. Jej reprezentantem jest w Polsce inż. Korsak. Po tej stronie zarobek jest pewny.

Według przedstawionych dziennikarzom wyjaśnień dyrektora budowy, inż. Kudelskiego, koszt ma wynieść dwa miliony 200 000 złotych. „Wtajemniczeni podwyższają tę sumę do czterech milionów” — dodaje „Kurjer Lwowski”.

Do tego przybywają koszty eksploatacji. W sumie globalnej wyliczył je inż. Kudelski na 120 000 złotych rocznie. Poproszono go o poszczególne pozycje. Po ich zliczeniu wyszła suma 150 000.

„Znow coś nie tak...” zauważył delegat „Słowa”.

Kalkulacja kolejki opiera się według inż. Kudelskiego, na takich danych:

Do Zakopanego „przybywa” rocznie 40 000 osób, zaś „przewija się” (?) przez Zakopane 200 000 (?). Inż. Kudelski liczy, że z tych 40 000 każdy „choć raz” kolejką pojedzie, a z tych 200 000 — chociaż 50 tysięcy jej użyje. Zatem 90 000 razy 6 równa się 540 000. Koszty roczne 120 000, zatem na amortyzację zostaje 420 tysięcy. Kolejka amortyzuje się w 5 latach.

Ale inż. Kudelski woli rachować ostrożnie. Bierze tylko połowę tego dochodu — i amortyzuje kolejkę w 10 lat.

„Sześć złotych od osoby to stanowczo za dużo” — odpowiedział delegat „Słowa”. — Mąż i żona 12 złotych. Gro no wycieczkowiczów, złożone z 4 osób, to jest 24 złote, które trzeba wydać na jedną lokomocję. A gdzież żywność, drobne wydatki? Taka wycieczka czteroosobowa na Kasprowy Wierch, na przeciąg jednego dnia, kosztowałaby zatem około 50 złotych. Nonsens. Gdzie są ci bogacze w Polsce? A dojazd do Zakopanego? A mieszkanie?”

„Oczywiście — powiada p. Kudelski — życie nam dopiero pokaże... może ceny będą niższe...”

„A więc jednak niezupełnie trwałe są podstawy kalkulacji...” konkluduje dziennikarz.

Kolejka miała być budowana w

swoim czasie z udziałem finansowym przedsiębiorców zagranicznych. Przyśłani rzeczoznawcy orzekli, że będzie deficytowa. Kapitał zagraniczny nie przybył. Buduje się ją za kapitał krajowy.

Dostarczyło go w 51 procentach Ministerstwo Komunikacji. Jest to zatem grosz publiczny. W najściślejszym znaczeniu. Dalej: Liga Popierania Turystyki, Tow. Krzewienia Narciarstwa, „Orbis”, Stocznia gdańska. Węć ewentualny deficyt pokryje w pierwszej linii Ministerstwo Komunikacji, którego wiceminister, inż. Bobkowski, jest głównym orędownikiem kolejki.

„Przyznam szczerze — zauważył delegat „Słowa” — że sposób, w jaki mówi p. Kudelski o panu wiceministrze, jest przykry. P. Kudelski mówi bowiem: „Jego doświadczenie, Jego duch pracuje z nami, Jego duch żyje wśród nas” itd. w podobnym stylu, jak by pan wiceminister już umarł. Tymczasem wiadomem jest, że wiceminister Bobkowski żyje, a p. Kudelski liczy zapewne na to, że go usłyszy. Przez to jednak sprawa nabiera charakteru personalnego”.

W istocie.

Jeżeli idzie o publiczny charakter kolejki, tj. o jej t. „użyteczność publiczną”, to inicjatorzy jej twierdzą, że przyniesie ona korzyści turystyce, sportowi narciarskiemu i Zakopanemu jako miejscowości klimatycznej, przyciągającej szczególnie cudzoziemców.

Są to nadzieje, które dzisiaj stanowić mogą jedynie przedmiot opowiadań, nie mających żadnej realnej podstawy.

Niewiadomo, ilu narciarzy zechce zapłacić po sześć złotych za wyciągnięcie do góry, aby następnie zjechać na dół. W każdym razie suma jest wysoka a sportowcy rzadko są bogaczami. Co do zwabienia obcych, mamy już pewne realniejsze dane.

Wielki dziennik szwajcarski „Der Bund” zajął się kolejką w n-rze z d. 13 października. Ubolewa nad jej budową i ujmuje swe argumenty w następującą konkluzję:

Małe Tatry takiej kolejki wraz z koniecznymi hotelami nie wytrzymają. Właśnie wskutek ich pierwotności zaczął do Tatr napływać strumień cudzoziemców.

Ale Tatry z kolejką nie będą już Tatrami.

W górach szwajcarskich, francuskich, włoskich, mają cudzoziemcy kolejek do wyboru, ile chcą. Są to linie słynne z widoków, należące do stałego repertuaru bogatej turystyki, obudowane wspianiem hotelami i placami do wszelkich sportów, stanowiącymi rendez-vous wielkiego świata różnych państw.

Konkurowanie z tym luksusem przyrody i komfortu zapomocą wyciągu na Kasprowy jest zawstydzającą naiwnością.

To daje delikatnie do zrozumienia „Der Bund”.

Trudno przypuścić aby ktoś przytomny mógł mieć na serjo inne zdanie. W turystyce przyciąga się klientów nie tem, co inni mają piękniejsze i lepsze, ale tem, co się ma własnego, oryginalnego — czego nigdzie indziej „nie dostanie”.

Taką przynętą była pierwotność Tatr i wynikający z niej ich charakter, nastrój, poetyczność skalnego ustronia. To wszystko właśnie niszczy kolejka na Kasprowy.

Niszczy także, w znaczeniu najdosłowniej, teren niedosłusznego Parku Narodowego, do wczoraj jeszcze „rezerwatu”, chronionego prawnie przed rujnowaniem. „Po drodze zniszczenia widnieją, jak na uragowisko, tablice z wielkimi napisami: Rezerwat! Nie niszczyć drzew i krzewów” — notuje „Gazeta Polska”, oburzona na całą tę zawstydzającą imprezę po równi z resztą kulturalnej prasy.

Bo w sprawie niszczenia Tatr nie ma żadnych „obozów politycznych”. Jest tylko jeden obóz — obóz ludzi cywilizowanych.

Witold Noskowski

ŻYCIE KULTURALNE

ZBIERZCHOWSKI W POZNANIU

Wiadomo już czytelnikom, że przybywa jutro do Poznania Henryk Zbierzchowski, poeta, powieściopisarz, krytyk i laureat nagrody literackiej Lwowa. Jutro w niedzielę odbędzie się w teatrze Polskim, o 12 w południe, poranek autorski Zbierzchowskiego. Wygłosi on szereg swoich utworów — poważnych i wesołych, lirycznych i satyrycznych. Takich, z jakich jest znany niezliczonym przyjaciom swego Muzy, chętnie obierającej sobie gniazdko w prasie codziennej, a cieszącej się oddawaną sympatją, uznaniem i dobrze zdobytą popularnością.

Właśnie wydał Zbierzchowski tom swoich poezji, zatytułowany „Ogród życia” — a przynoszący mnóstwo spojrzeń na życie codzienne pod kątem jego trosk, radości i wewnętrznych przeżyć w ogóle. Zajmujemy się nim osobno. Tymczasem przypominamy jutrzejszy poranek, na którym Zbierzchowski da się poznać nie tylko jako wyborny recytator swych utworów, ale jako muzyk, gdyż jest także kompozytorem i wykona, w sposobie melorecytacji, przy własnym akompaniamencie, cykl kilku pieśni. Trzeba mieć nadzieję, że zainteresuje się tą rzadką okazją nie tylko Poznań literacki, ale wszyscy pragnący zarwać osobistą niejaką znajomość z poetą, któremu zawdzięczają w lekturze miłe chwile łagodnych zamyśleń i wytchnienia.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Nowa wystawa u Przyjaciół Sztuk Pięknych będzie otwarta jutro w niedzielę. Obejmuje obrazy i kilimy artysty krakowskiego prof. Romana Orszulskiego, dalej prace graficzne Koła Artystów Grafików z Warszawy, oraz jak zwykle wystawę bieżącą.

CO SŁYCHAĆ PRZEZ RADJO?

Słuchowisko Szaniawskiego p. t. „Zegarek” nadała we czwartek rozgłośnia warszawska. Młody uczeń zegarmistrzowski wypędzony swego czasu pod niesłusznym posądzeniem o kradzież zegarka, wraca po latach i dostaje w ręce dowód, że kradzieży dopuścił się ktoś inny. Aby jednak oczyścić się przed zegarmistrzem, musiałby wyrządzić mu niezmierną boleść. Kradzieży bowiem dopuściła się zmarła tymczasem ukochana (a niewierna) żona „pana szefa”. Młodzieniec rezygnuje szlachetnie z uniewinnienia się — koniec.

Do umyślnie „na mikrofon” napisanego „Zegarka” przyjdzie powrócić w najbliższym czasie. Pomnaża on materiał doświadczenia w zakresie naszych słuchowisk i nad niejednym góruje, aczkolwiek nie ziszcza nadziei, jakie można było żywić po niezwykle radiofonicznym urywku z „Papierowego kochanka”.

MUZYKA

„Cichy Don” jako opera. Iwan Dzierżyński (czyżby krewny szefa czerezwyczajki?) napisał operę, osnutą na pierwszym tomie słynnej epopei Szolochowa „Cichy Don”. Wystawiono ją w Leningradzie. Krytyka stwierdza, że Dzierżyński jest pod muzycznym wpływem młodego muzyka rosyjskiego Szostakowicza, ale przyjęła rzecz życzliwie.

TEATR

Teatry popularne w Łodzi wystawiają: komedję Bilińskiego pt. „Pan Damazy” w reżyserji M. Bieleckiego, S. Kiedrzyńskiego „Szczęście od jutra” w reżyserji M. Winklera, oraz komedję Z. Verneila pt. „Musisz być młody” w reżyserji M. Nawrockiego. (wp)

SZKOLNICTWO

Krytyka dzisiejszego teatru szkolnego. Zasłużony propagator teatru ludowego, Jędrzej Cierniak, zabrał głos na łamach październikowego „Teatru w szkole”. Teatr szkolny albo ogranicza się do roli „godziny rozrywki”, albo naśladowuje teatr zawodowy lub też zamienia się na środek do uświetnienia najróżnorodniejszych uroczystości, akademii, wieczorków. Tak pojęty teatr szkolny nie spełnia zadań wychowawczych, które mogłyby spełnić, gdyby go oprócz na racjonalnych podstawach. Już Lucjusz Komarnicki włączył teatr szkolny do programu nauki oraz wychowania, a część swych doświadczeń opisał w książce p. t. „Teatr szkolny”. A jednak teatr szkolny jest w dalszym ciągu „podręcznikiem”, którym się ktoś czasem zaopiekuje, ale do programu szkolnego nie wchodzi. Autor projektuje zwołanie konferencji nauczycielskiej, by rzecz poważnie omówić. (sn.)

Pisma nadesłane

„Muzeum”. Zesz. 4. Treść: Wstęp — Dr. W. Gottlieb: „Kształcenie nauczycieli szkół średnich w Niemczech” — Dr. W. Olszewski: „Kształcenie nauczycieli szkół średnich we Francji” — Dr. L. Jaxa Bykowski: „Wytoczne reformy kształcenia nauczycieli szkół średnich w Polsce” — Wnioski. — Sprawozdanie. — Adr. Red. Lwów, Łyczakowska 5.

Rewija koronowanych głów

Pamiętniki ciotki Alfonsa XIII

Paryż, w listopadzie.

Przewroty, jakie dokonały się w Europie powojennej, pozbawiły tronu wiele głów koronowanych. Hiszpania była jedną z ostatnich monarchii, która ustąpiła miejsce republice. Któż z nas nie pamięta tego kwietniowego poranka 1931 r., kiedy na dworzec Orsay przybyła wygnana rodzina Alfonsa XIII. Na spotkanie jej wyszła wówczas, oprócz licznych międzynarodowych arystokratów, również starsza już osoba o żywych jeszcze, błękitnych oczach. Jeden z dziennikarzy iberyjskich poinformował mnie: „To Infantka Eulalja, ciotka hiszpańskiego króla, a najmłodsza córka Izabeli II”.

I oto teraz Jej Królewska Mość Infantka Eulalja publikuje swoje pamiętniki u wydawcy Plona. Niesłychana mozaika dworów królewskich całej Europy, nadzwyczajny kalejdoskop, w którym przesuwały się koronowane głowy, od Wilhelma do cesarza Brazylii, od

śniedziami, brać udział w szerszym życiu. Otoczone były najsurowszym — po wiedeńskim — protokołem i niemniej surowymi „duègnes”. Toteż w dniu, w którym jedna z nich z nudów zapaliła papierosa, markiza de Santa Cruz, odmalowała im to „przestępstwo” w tak dramatycznych kolorach, że księż-

i dwór madrycki zamknęły przed nią swe bramy — Infantka Eulalja stała się powierniczką wielu koronowanych głów.

Do rzędu tych ostatnich należy m. in. b. cesarz Wilhelm. Poznała go w Londynie w 1887 r. w czasie wspaniałych uroczystości z racji jubileuszu na cześć królowej Wiktorji. Kiedy został cesarzem, Infantka Eulalja niemal co roku była zapraszana na dwór berliński. Uważa go za człowieka o szerokiej kulturze, za mistyka, mającego się za „autentycznego zesłańca Boga”. Nastąpiła wojna. Królowa hiszpańska i excesarz zobaczyli się ponownie w Doorn... w 1930 r. Przy stole wszelka rozmowa na temat przeszłości i polityki jest zakazana; Wilhelm hodzi o róże i tulipany, za które zresztą otrzymał ostatnio nagrodę. Jego dwór składa się z oficera, damy dworu, 4 służących, noszących liberję czarno-czerwoną. Jedynym luksusem Doornu, to książki i wina. Rząd holenderski, który początkowo pozwalał mu się poruszać w promieniu 50 km od pałacu, zezwolił ostatnio na swobodne objazdy całej Holandji.

W czasie tych bajecznie barwnych perygrynacji hiszpańska Infantka, która otrzymała od Watykanu nawet tytuł „katolickiej” królowej, była często przyjmowana w Watykanie i poznała aż 5 papieży. W przeciwieństwie do zaściankowej Hiszpanji, zdanej na intrygi i spiski koterji, nie idącej za głosem inteligentnego postępu, Watykan, — pi-sze ks. Eulalja — potrafił przystosować

Wspomnienia Infantki nie odnoszą się jednak wyłącznie do królewskich dworów, ale i do literackich salonów. U księżnej de Rohan spotkała bowiem pisarzy takiej miary jak Bourget, Prévost, Francis de Croisset. W zamku księżnej de Monaco zetknęła się znowu z pretensjonalnym, ale jakże wielkim

Wiktor Emanuel, król włoski

niezki wkońcu były przekonane, iż rzeczywiście dokonały karygodnego kroku, mogącego skompromitować reżim Hiszpanji. Zresztą najstarsza ich siostra, Izabela, była właśnie uosobieniem przestarzałych tradycji i nieprzejednanej westalki dworskiego ceremonjału. Rola Infantki była w jej pojęciu prawdziwym posłannictwem; stanowi też ona niezmiennie charakterystyczny typ, reprezentujący starą Hiszpanję.

Przeciwstawieniem jej jest właśnie królowa Eulalja, przezwana zresztą „infante bohème et princesse errante”. Od najmłodszych lat natura jej żywa, ciekawa, posiadająca bystry zmysł psychologiczny, rwała się do życia, a stroniła od tego dworu, na którym wszystko podpadało regulaminowi. Wydana za mąż, wbrew swojej woli za kuzyna, księcia d'Orléans, nie znalazła szczęścia w pożyciu domowym. Szuka więc zapomnienia w podróżach, w przyjaźniach z przedstawicielami arystokratycznych rodzin. W ten sposób poznaje kolejno całą Europę, od Portugalji do carskiej Rosji. Pamiętniki jej są też przepelnione niezmiennie interesującymi obserwacjami.

Inteligentna, postępową — do tego stopnia, że przez czas jakiś Hiszpanja

Wilhelm II w Doorn

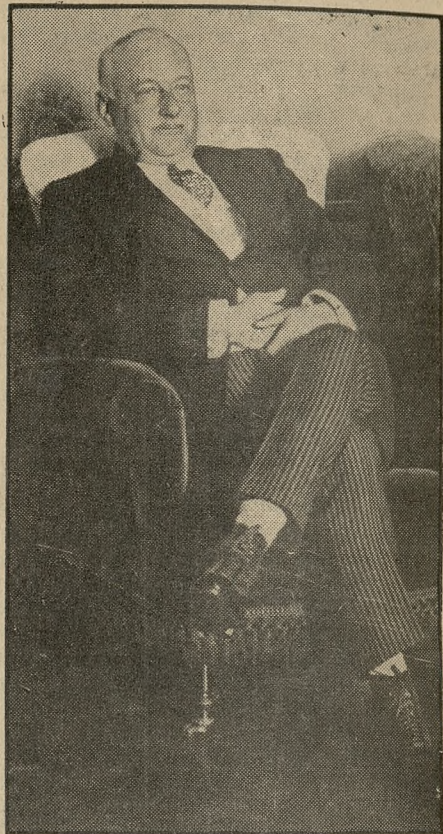

Wilhelmina, królowa Holandji

się do ducha czasu, zdemokratyzować i dzięki genjuszowi ostatnich papieży zmodernizować.

Jak interesujący obraz kreśli również księżniczka - autorka o Włoszech anarchizujących, gdzie słyszała strzelaninę po ulicach i gdzie oficerom zrywano odznaki w tramwajach. I oto ukazanie się Mussoliniego uczyniło z tego kraju, podminowanego zupełnie propagandą moskiewską, państwo o dyscyplinie, której Italji mogą pozazdrościć nawet kraje anglo-saskie. Infantka była przyjęta nie tylko w Watykanie i Kwirynale, ale także i w pałacu Chigi. „Faszyzm — oświadczył jej Mussolini, zacierając swe grube ręce, o silnych palcach — nie jest dyktaturą. Dyktatura jednego człowieka jest bowiem tylko przypadkowa forma rządu, podczas, gdy my dążymy do trwałego reżimu” — „Naród, to wszyscy i to nikt”!

Infantka Eulalja stała się także powierniczką innego dyktatora, a mianowicie Primo de Riwery za jego wygnania w Paryżu. Z wysokim uznaniem wyraża się o jego rządach, które niedostatecznie doceniła Hiszpanja. Dyktatura nie została obalona przez jej wrogów, ale przez ambitnych intrygantów, którzy do jej sprawowania aspirowali. Ale Infantka z niemińszem uznaniem wyraża się o siostrzeńcu, Alfonsie XIII, którego uważa za największego męża stanu w Hiszpanji (!)

Gen. Primo de Rivera, dyktator Hiszpanji

artystą Lotim i Camille Mauclair; na przechadzkach w Lasku Bulońskim zawiązała znajomość z Anatolem France'm, a w Arcachon z Gabrielem d'Annunzio, wspaniałym poetą, ale i wielkim snobem, który na czarnym, spienionym koniu galopował na plaży w towarzystwie dwóch chartów; w Heidelbergu wreszcie przedstawiono jej Kayserlinga, który wówczas nie zwracał uwagi swoją filozofją, lecz ilością wypitych butelek.

Pamiętniki Infantki Eulalji, to nieocenione źródło wspomnień, anegdót i osobistych przeżyć. Trudno w krótkim artykule wyczerpać masę materiału nagromadzonego na 300 stronicach. Z tych stronic jednak, malowniczych i ciekawych, przebiega również i wielka melancholija księżniczki-tulaczki, o wielkiem sercu i szerokim światopoglądzie, bo niezrozumianej przez jej własne, najbliższe otoczenie.

I. BRIARES.

Alfons XIII, ostatni król Hiszpanji

Mikołaja, autokraty Rosji, do księcia lilipuciego państewka Mopaco; barwna galeria typów kobiecych, należących do tych monarchii, z których jedne, jak królowa i księżniczki hiszpańskie są przedstawicielkami najsurowszych etykiet, niewolnicami wprost dworskich ceremonjałów, podczas, gdy drugie, jak królowa holenderska czy włoska, potrafiły wyswobodzić się z tych przestarzałych więzów. Noszą one godnie korony, co im bynajmniej nie przeszkadza być prosto kobietami, a nawet gospoiami. Żona bowiem Wiktora - Emanuela przygotowuje sobie sama śniadanie, a księżniczka Marja sprząta swój pokój!

Infantka Eulalja w innych zgoda została wychowana warunkach. Małym dzieckiem będąc, musiała wraz z matką, królową Izabelą II, opuścić Hiszpanję. Na wygnanie to skazała je rewolucja z roku 1868. Królowa hiszpańska osiedliła się w Paryżu przy avenue Kléber. We Francji też wychowały się infantki — aż do objęcia rządów przez ich brata Alfonsa XII. Kiedy jednak powróciły na dwór królewski, czuły się na nim zupełnie odosobnione, obce.

Bo dwór ten — to istne więzienie. Nielitościwa etykieta jest na nim ściśle przestrzegana. Infantkom zabroniono rozmawiać po francusku, spacerować swobodnie po parku, widywać z rówie-

* Mémoires de S. A. R. L'Infante Eulalja — Chez Plon.

DZIAŁ GOSPODARCZY

O demoralizacji gospodarczej

Każdy kryzys ekonomiczny można porównać pod względem skutków i zaburzeń, jakie wywołuje w psychice społeczeństwa, z kataklizmem wojennym. Jak w czasie wojny, tak również w dobie kryzysu gospodarczego upada znacznie moralność i etyka w stosunkach gospodarczych i społecznych. Jak w pierwszym, tak i w drugim wypadku ludzie zapominają o tym, co jest godziwe i słuszne, a co nieetyczne i niegodziwe.

Upadek moralny, jaki obserwujemy dzisiaj, jest szczególnie zagrażający. Zanik etyki i poczucia powinności jest tak jaskrawy, że słabym wydawałoby się nawet wykrzyknik Cicerona: „O tempora, o mores.”

Z demoralizacją tą spotykamy się wszędzie, gdzie tylko się obrócimy. W najczarniejszych kolorach przedstawia się ona wśród sfer dłużniczych. Poważne odłamy dłużników nie poczuwają się zgola do obowiązku zwrotu pożyczonego kapitału, nazywając pretensje swych wierzycieli niesłusznymi, a próby egzekucji przymusowej — krzywdą, wołającą o pomstę do nieba; lokator i dzierżawca uważają płacenie czynszu za anachronizm; pracodawca „zapomina” wypłacić pracownikowi wynagrodzenie na pierwszego; konsument kupuje „na kredyt”, którego nie długo potem nie uznaje; pacjent i klient zapomina, że zasięgał porad u lekarza wzgl. adwokata. Jednym słowem niewielu dłużników, mających coś do udegulowania, myśli o należytem wywiązaniu się ze swego zobowiązania.

Najsmutniejszy przytem jest fakt, że wspomniany upadek moralności w stosunkach gospodarczych znajduje tylko częściowo wytłumaczenie w skutkach kryzysu — jako następstwo spadku dochodów licznych warstw społecznych i realnej niemożności dotrzymania zaciągniętych zobowiązań. W przeważającej większości wypadków szerokie odłamy dłużników uchylają się od regulowania swych zobowiązań — mimo faktycznych możliwości — w imię „modnej” dziś zasady: „poco płacić, skoro nini nie płacą”.

Skutki tego karygodnego w najwyższym stopniu lekceważenia zobowiązań i powinności tudzież zaniku poczucia sumienności są wręcz fatalne. Oplakany ten objaw wywołuje poważny rozstrój i anarchję w całokształcie stosunków gospodarczych, podważa pewność obrotu, utrudnia rzetelną kalkulację oraz naraża na nieobliczalne straty szerokie warstwy wierzycielskie.

To też jest już czas najwyższy, aby położyć kres tej niebezpiecznej epidemii. W interesie uzdrowienia i jakiejś takiej normalizacji stosunków leży, aby całe społeczeństwo zdobyło się na energiczny odruch i przystąpiło do bezwzględnej piętnowania i łepienia wszelkich objawów demoralizacji kryzysowej. Walka to jest niezmiernie trudna, niemniej winny się znaleźć przy pomocy prawa i opinii publicznej środki, któreby przyczyniły się do wyplenienia wspomnianej plagi gospodarczej.

Nie należy bowiem zapominać, że jakkolwiek upadek moralności został wywołany kryzysem, jednak nie ma mowy o wyjściu z kryzysu, dopóki zasady moralności i etyki nie będą znowu respektowane przez społeczeństwo w stosunkach gospodarczych.

Z. W.

Krótkie informacje gospodarcze

— Ceny ryb morskich w Gdyni przedstawiają się następująco: za kg plastugi od 25 do 50 gr, sprętów — 40 gr, dorszy — 30 gr, węgorzy — 2 zł 50 gr. W hurcie cena wędzonych sprętów spadła do 1 zł za kg loco wagon Gdynia. Piklingi 1.20 do 1.50 za skrzynkę.

— W ciągu pierwszych 10 miesięcy b. r. polscy rybacy złowili ogółem 10 728 460 kg, z czego na połowy bałtyckie przypada 8 987,2 tys. kg, zaś na dalekomorskie 1 741,3 tys. kg.

— W Gdyni toczą się obecnie rokowania przedstawicieli kolei polskich, czeskosłowackich oraz towarzystw żeglugowych na Dunaju nad sprawą taryfy polsko-czeskosłowacko-dunajowej.

— Wartość produkcji przemysłu litewskiego oceniano w ostatnich latach następująco (w mil. litów): 1929 r. — 259, 1930 r. — 254, 1931 r. — 304, 1932 r. — 268, 1934 — 270. Statystyka ta objęto przedsiębiorstwa, zatrudniające ponad 5 osób. Przedsiębiorstw takich było w r. ub. 1 118, zatrudniały one 22 282 robotników.

Rozwój Banku Handlowego w Warszawie

W ostatnich tygodniach odwiedzili Warszawę wybitni przedstawiciele bankowości angielskiej w osobach pp. A. Gairdnera, prezesa British Overseas Banku w Londynie, oraz pp. Hambro i Smitha, kierowników znanego angielskiego Domu Bankowego Hambro.

Jak się dowiadujemy, bezpośrednim powodem zainteresowania angielskich finansistów były wyniki reorganizacji najstarszej i największej prywatnej instytucji bankowej w Polsce, t. j. Banku Handlowego w Warszawie, istniejącego już od 1870 r.

Bank Handlowy w Warszawie wiosną b. r. przeprowadził fuzję z Bankiem Angielsko-Polskim, przejmując całkowicie aktywa i pasywa tej instytucji. Przez wymienioną fuzję Bank Handlowy w Warszawie pozyskał nowy zaprzyjaźniony Bank w Londynie: British Overseas Bank, z którym stoi światowy angielski koncern „Prudential”, a który patronował dawniej Bankowi Angielsko-Polskiemu.

Fakt ten, rozszerzając i tak silne stosunki Banku Handlowego z Londynem, nie osłabił wszakże czysto polskiego charakteru Banku Handlowego, gdyż obecnie przeszło 75 proc. kapitałów Banku znajduje się w rękach czysto polskich, co gwarantuje i na przyszłość tradycyjną linję Banku, jako instytucji rdzennie polskiej, rozlicznej z ludźmi złączonej z całem gospodarstwem kraju.

Dzięki wysokiej sumie kapitałów własnych, które wynoszą 28 milionów złotych, i rozległości stosunków zagranicznych wysunął się Bank Handlowy na czoło bankowości prywatnej w Polsce, a przez sieć swoich oddziałów prowincjonalnych i

miejskich stoi w bliskim kontakcie ze wszystkimi warstwami, reprezentującymi życie gospodarcze polskie od drobnego nawet kupiectwa aż do najpoważniejszych placówek ciężkiego przemysłu.

Tak dalece rozwinęta wszechstronność Banku, popierającego usilnie wszelkie zamierzenia inicjatywy prywatnej, przeżyłość bilansu, pewność aktywów wysunęły Bank Handlowy w Warszawie na pierwsze miejsce z pośród banków prywatnych także co do wysokości wkładów, które od dnia 1 stycznia do dnia 1 października rb. wzrosły z 66.085 tys. na 79.650 tys. zł.

Lokaty oszczędnościowe na książeczki imienne bądź okazikieliskie, oprocentowane w wysokości 5 proc., osiągnęły ostatnio wysokość 26 milionów złotych przy stałej wzrastającej tendencji.

Podane wyżej cyfry są dowodem stałego rozwoju instytucji, która długoletnią działalnością założycielską i kredytową odegrała wybitną rolę na przestrzeni 65 lat swojej owocnej egzystencji.

Prezesem Rady Banku Handlowego jest były minister spraw zagranicznych p. August Zaleski, wiceprezesami reprezentanci najpoważniejszych grup akcjonariuszów Banku, p. Alfred Falter, Leon Nowakowski i Józef Zychliński, członkami rady zaś 14 najbardziej miarodajnych przedstawicieli życia gospodarczego z wszystkich dzielnic Polski, oraz bardzo wybitni kierownicy zagranicznych grup bankowych.

Dyrekcja Banku składa się z pp. Mieczysława Hofmana, James Bryce Clarke'a, Antoniego Gintowta i Antoniego Repeckiego.

Oddział poznański Banku Handlowego w Warszawie obchodził w roku bieżącym 15-letnią rocznicę swojej działalności na terenie Wielkopolski.

Sytuacja gospodarcza Polski

w oświetleniu Instytutu badania konjunktur gospodarczych i cen

Instytut badania konjunktur gospodarczych i cen stwierdza, że spadek cen przemysłowych w Polsce w trzecim kwartale r. b. ustał zupełnie. Odbiło się to na ruchu plac robotniczych, w których wyższość — o skromnym zresztą tylko zasięgu — wyraźnie przeważała nad obniżkami.

Bardziej znamienisty zwrot wystąpił w cenach artykułów rolnych. Silna wyższość cen zwierząt, jakiegokolwiek były jej źródła, rozwijała się mogła w tych rozmiarach tylko przy zwiększonej sile nabywczej ludności miejskiej. Wydatki konsumpcyjne wzrosły: mimo pewnego zwiększenia spożycia ludności wiejskiej. W ostatnich miesiącach zatem osiągnięty wzrost zarobków w przemyśle umożliwił wzrost cen rolnych, łagodząc w ten sposób ciężar kryzysu na wsi.

W ubiegłym kwartale nastąpił zatem pewien wzrost spożycia. Nie odbił się on jeszcze wyraźnie na produkcji, która charakteryzowała się nadal słabym ruchem zwykłym. W głównej gałęzi produkcji dóbr spożycia — we włókiennictwie — wytwórczość była nawet nieco zmniejszona, co oczywiście nie wynikało ze spadku spożycia, ale było konsekwencją szczególnie wysokiego poziomu produkcji w poprzednim kwartale. Natomiast w dalszym ciągu wzrastała działalność produkcyjna w gałęziach wytwarzających materiały inwestycyjne — zwłaszcza w przemyśle mineralnym oraz w przemyśle budowlanym w ścisłym znaczeniu. Wzrost w tych gałęziach polegał na dostosowaniu się poszczególnych gałęzi przemysłu do podniesionego w bież. r. poziomu działalności inwestycyjnej, która od najniższego punktu — lat 1932 i 1933 — wzrosła o trzecią część.

Omawiając rozwój ostatnich czasów, brać trzeba oczywiście pod uwagę, że poziom osiągnięty podczas kryzysu był bardzo niski i że wobec tego wysokie nawet stosunki wzrostu oznaczają niewielki przyrost w liczbach bezwzględnych. Tak więc ruch inwestycyjny spadł w latach kryzysowych do jednej trzeciej; nawet po tym silnym wzroście zatem doszedł dopiero do 40 proc. poziomów r. 1928. Produkcja przemysłowa spadła prawie do połowy — a więc przy wzroście 25 proc. osiągnęła niewiele ponad dwie trzecie wytwórczości 1928 r. Niemniej jednak ruch zwykły aż do ostatnich czasów był wyraźny i obejmował, jak widać, wszelkie objawy produkcji i obrotów. Natomiast brak było ostatecznych korzystnych objawów w dziedzinie rynku pieniężnego.

Trwanie deflacji było od tego czasu zahamowane, a w pewnych momentach występowały nawet przejściowe objawy tezauryzacji, o niewielkim zresztą zasięgu. Stanowiło to zjawisko niekorzystne przez zmniejszanie czynnych na rynku środków. Zmniejszanie to wprowadziło nie dawało się ostatecznie odczuć: banki bowiem, mimo zmniejszenia się sum posiadanych wkładów, nie ograniczały kredytów, częściowo czerpiąc ze swych rezerw, częściowo — poprzez zwiększenie rety-skonta — pobudzając działalność kredytową banku emisyjnego, który zresztą zwiększał również kredyty bezpośrednie i w ten sposób kompensował ubytek siły nabywczej. Niemniej jednak konsekwencją tej sytuacji było pewne pogorszenie ogólnej płynności, w związku z czem nastąpiła też obniżka kursów papierów wartościowych. Natomiast nie odbiła się ta sytuacja na wypłacalności: odsetek protestów wekslowych był niższy, niż w którymkolwiek poprzednim kwartale.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Zwyżka funta ang.** Na wczorajszych giełdach walutowych zwyżkowała dewiza na Londyn, co tłumaczy się zaniepokojeniem na rynku paryskim w związku z problemami budżetowo - finansowymi i wzrostem popytu na funta. Pozostałe dewizy utrzymały się mniej więcej na poprzednim poziomie.

(k) **Ustawodawstwo gospodarcze.** W numerze 81 Dziennika Ustaw R. P. z dnia 8 bm. ukazały się: ustawa o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów w zakresie spraw gospodarczych i finansowych (poz. 501); rozporządzenie min. skarbu o częściowej zmianie rozporządzenia z dnia 23 marca 1932 r. o wymianie uszkodzonych i zatrzymaniu fałszywych znaków pieniężnych (poz. 502).

(k) **Zatrzymywanie fałszywych znaków pieniężnych.** W Dzienniku Ustaw R. P. z dnia 8 bm. (nr. 81) ukazało się rozp. min. skarbu o częściowej zmianie rozporządzenia z dnia 23 marca 1932 r. o wymianie uszkodzonych i zatrzymywaniu fałszywych znaków pieniężnych. W dawniejszym rozporządzeniu zmieniony został m. in. par.

7 w związku z czem rozciągnięty został obowiązek zatrzymywania znaku pieniężnego sfalszowanego lub budzącego wątpliwość co do jego autentyczności — również instytucje prawa publicznego. Poza tem par. 7 w nowym brzmieniu postanawia, że instytucja zatrzymująca znak pieniężny powinna w wypełnionym kwestionariuszu oznaczyć urząd policyjny właściwy terytorjalnie dla miejsca zatrzymania znaku pieniężnego oraz oryginalny kwestionariusz wraz z dwoma odpisami i zatrzymanym znakiem pieniężnym przesłać niezwłocznie do urzędu policyjnego właściwego terytorjalnie dla miejsca zatrzymania znaku pieniężnego.

(k) **Poważna poprawa w hutnictwie żelaznym w październiku.** Produkcja polskiego hutnictwa żelaznego przedstawiała się w październiku r. b. według danych prowizorycznych następująco (w tonnach — pierwsza liczba w nawiasie oznacza dane za wrzesień r. b., druga — za październik r. ub.): surowka 36.229 (35.719 — 28.333), stal 85.276 (72.094 — 75.583), wyroby walcowane 65.906 (57.299 — 54.924), rury żelazne i stalowe 5.686 (6.726 — 4.928). W porównaniu z wrześniem r. b., w październiku

Z walnego zebrania delegatów spółdzielni wielkopolskich

Wczoraj odbyło się walne zebranie okręgu poznańskiego Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo - Gospodarczych w auli W. S. H.

W zebraniu wzięło udział około 350 delegatów. Po wysłuchaniu sprawozdania dyr. dr. A. Calkosińskiego zebranie dokonało wyboru 9 członków rady Związku Okręgowego oraz 3 delegatów na zjazd ogólny do Warszawy. Członkami rady zostali wybrani pp.: dr Wł. Seydlitz, Józef Trzciński z Świerkówa, J. Śmielecki z Gniezna, dr Matuszewski z Śremu, Sokołowski z Wroniek, dr C. Rydlowski z Poznania, Ciężkiński z Dobregodziału w pow. kępińskim, Medyński z Buku i płk. Szczaniecki.

Na delegatów wybrano pp.: dyr. Chmielewskiego z Poznania, ks. Strehla z Kruszwicy i Donimirskego z Golańca, pow. leszczyńskiego.

Szczegółowe sprawozdania z powyższego zebrania nie możemy przedstawić, gdyż po raz pierwszy prasa nie była proszona na zjazd delegatów spółdzielni, który potraktowany był przez władze Związku jako zebranie wyłącznie wewnętrzne - organizacyjne.

Poszukiwanie spadkobierców!

Dnia 24. 8. 1934 roku, zmarł w Fürstenwalde - Spree kapitalista, były inżynier **Gustaw Adolf Nachtigal**, urodz. w Poznaniu, dnia 20. 12. 1864 r. Spadkobiercy zechcą zgłosić się za wykazaniem prawa dziedziczenia — u kuratora spadku, **adwokata Dra Hilschenz, Fürstenwalde - Spree — (Niemcy) Junkerstr. 31.** zg 12 172

niku r. b. produkcja surowki była wyższa o 1.4 proc., stali o 18 proc., wyrobów walcowanych o 14,5 proc., natomiast produkcja rur była mniejsza o 15,4 proc. W porównaniu z październikiem r. ub. produkcja tegoroczna była znacznie wyższa, a mianowicie: surowki o 28 proc., stali o 12,8 proc., wyrobów walcowanych o 19,6 proc., rur o 15,5 proc. Pewne osłabienie wytwórczości polskich hut żelaznych we wrześniu r. b. było zatem zupełnie przejściowe i w październiku produkcja powróciła do wysokiego poziomu, który zanotowano w lipcu i sierpniu rb. Należy wszakże oczekiwać, że w listopadzie nastąpi pewne sezonowe osłabienie, zwłaszcza, że już w październiku zanotowano pewien spadek zamówień.

Z ZAGRANICY

(z) **Cła antydumpingowe na polskie żyto i mąkę żytnią w Stanach Zjednoczonych A. P.** W wyniku przeprowadzonych badań min. skarbu Stanów Zjednoczonych A. P. postanowiło uznać import żyta i maki żytniej z Polski za dumpingowy i nałożyć na te artykuły specjalną opłatę celną, która w praktyce uniemożliwi ich wywóz z Polski. Rozporządzenie odnośnie znacznie obowiązywać od dnia 1 grudnia r. b. Wydanie tego rozporządzenia wiąże się z sytuacją na wewnętrznym rynku zbożowym Stanów Zjednoczonych, gdyż dotąd import żyta polskiego był dopuszczany z tego względu, że zapasy na rynku krajowym były niewystarczające dla pokrycia zapotrzebowania. Nałożenie cel antydumpingowych nie będzie stanowiło dla eksportu polskiego zbyt doniosłego utrudnienia, gdyż ostatnio rynek Stanów Zjednoczonych dla polskiego żyta i maki żytniej stracił swe znaczenie.

TRZEMESZNO MIASTO POWSTAŃCÓW

W dniu jedenastego listopada, radosnym dniu pokonania butnych Niemców, zawieszenia broni i odzyskania niepodległości przez Polskę, odbędzie się w starym Trzemesznie skromna uroczystość. W auli gimnazjum trzemeszeńskiego, należącego do niewielkiej liczby najstarszych uczelni wyższych na ziemiach zachodnich Polski, odbędzie się odsłonięcie tablicy pamiątkowej ku czci uczniów, którzy w powstaniach: w r. 1848 i w r. 1863 złożyli młode życie na ołtarzu Ojczyzny.

Pisząc o gimnazjum trzemeszeńskim, które zawdzięcza swe powstanie Komisji Edukacji Narodowej, niepodobna nie wspomnieć o patriotycznych mieszkańcach Trzemeszna, które słusznie chlubi się nazwą „miasta powstańców”.

Kiliński, który z Warszawy wypędził Moskali, był dzieckiem Trzemeszna. Jędrzej Śniadecki, wielkiej sławy uczony, profesor Uniwersytetu Batorego w Wilnie, kształcił w Trzemesznie, w szkole światłego opata Kosmowskiego, chłopięcy umysł. Langiewicz, wódz powstania, wyginiął te same ławki. Do gimnazjum trzemeszeńskiego uczęszczali kiedyś marszałek Wojciech Trąpczyński i ks. biskup Lubitz. I tuziny jeszcze innych nazwisk wyliczą trzemesznianie na poczekaniu, dumni z swego miasta i gimnazjum, które dożywa w przyszłym roku 160 lat wielkiej służby.

Nie bez podstaw chętną się trzemesznianie swym miastem. Stawał w nim przecież kiedyś Bolesław Chrobry i tu złożył na kilka lat zwłoki swego przyjaciela, św. Wojciecha zanim nie wybudował mu grobowca w Gnieźnie. Wielkorządcy Ludwika Węgierskiego odbywali w Trzemesznie rok sądowy. W roku 1388 Władysław Jagiełło zaliczył Trzemeszno do rzędu miast klasztornych. Z rąk tego samego króla, miasto otrzymuje później samorząd na prawie magdeburskim. Losy miasta z ludnością rzemieślniczo-rybacko-rolniczą łączą się ściśle z dziejami klasztoru, w którym władał opat. Kościół klasztorny figuruje w zapiskach jako katedra a opatowi służył przywilej posługiwania się infułą i pastorałem biskupim. Prymasi Polski, obejmując arcybiskupstwo gnieźnieńskie, odbywali swój ingres do Gniezna z Trzemeszna, gdzie wigilję dnia objęcia arcybiskupstwa spędzali na modłach w katedrze. Zwyczaj ten podjął ks. Prymas Hlond w dn. 10 października 1927 r.

Pierwszą szkołę w Trzemesznie założyli Kanonicy Regularni św. Augustyna w dwunastym wieku, sprowadzeni przez Bolesława Krzywoustego. Szkoła klasztorna Kanoników Regularnych istniała do szesnastego wieku.

Dopiero w okresie reformowania wychowania publicznego, zapoczątkowanym przez wielkiego pijara Konarskiego, powstaje w Trzemesznie w roku 1776 nowa szkoła dla uboższej szlachty, dzieło wielkiego opata Michała Kościuszki Kosmowskiego.

Program tej szkoły, zwanej akademją, nie odbiegał od programu szkół ówczesnych. Uczono w niej w trzech klasach, prócz wstępnej, przez lat sześć teologii moralnej, filozofii, retoryki, poezji, gramatyki i języka niemieckiego. Nauczycielami — według statutu szkoły, który zatwierdził papież Klemens XIV — byli zakonnicy świeccy ze studjami krakowskimi. Uczniowie szkoły dzielili się na alumnów duchownych i pauperes studiosi.

Otwarcie nowej szkoły, zatwierdzonej przez Sejm Rzeczypospolitej w dniu 13 kwietnia 1775 r., nastąpiło 4 maja 1776. Pierwszym rektorem szkoły był Kajetan Grochowski; pod jego światłem kierownictwem szkoła trzemeszeńska rozwijała się bardzo; liczba uczniów wzrastała z roku na rok Komisja Edukacji Narodo-

wej uznała szkołę trzemeszeńską i od roku 1786 zaprowadziła w niej nowy program nauki. Językiem wykładowym stał się język polski w miejsce łaciny.

Szkoła trzemeszeńska szybko odczuła na sobie wpływ głębokich przemian historycznych, jakimi były rozbiory. Rząd pruski początkowo odnosił się jak najprzychylniej do fundacji ks. opata Kosmowskiego. Jednakże po śmierci opata (r. 1804) zgasty sympatie Berlina. Rychło też ujawniły się germanizatorskie zapędy w odniesieniu do polskiej szkoły: nauczycielizakonników zastąpiono Niemcami. Do programu nauki wprowadzono historję pruską i język niemiecki. W r. 1805 kierownikiem szkoły został Niemiec-

dział się nadać taki charakter na podstawie konkordatu z r. 1821. Miały one kształcić kandydatów na księży. W gimnazjach katolickich językiem wykładowym miał być język polski. Niemcy jednakże już w roku 1846 wyrugowali język polski z klas wyższych i delegowali nauczycieli-ewangelików.

Młodzież polska na ucisk władz pruskich wielokrotnie odpowiadała protestem. W marcu 1846 r. uczniowie biorą udział w demonstracji politycznej, a w r. 1848 młodzież gimnazjalna na hasło Mierosławskiego staje w szeregach powstańców.

Na początku drugiej połowy ubiegłego stulecia gimnazjum staje u szczytu swego rozwoju za dyrekcji dr.

Dobrosłowem i Mieczownicą, rozbijając jego oddział. Orle trzemeszeńskie złożyły tam hojną daninę krwi.

Na polu chwały, dla świętej sprawy wolności Polski w r. 1863 zgineli śmiercią bohaterską spośród wychowanków gimnazjum trzemeszeńskiego:

DABROWSKI FRANCISZEK
DEMBINSKI FRANCISZEK
EITNER JOZEF
ETTNER
HERBST ALEKSANDER
JAGŁA
JAROCKI EDWARD
KENTZER ROMAN
KOSZCZYŃSKI WŁADYSŁAW
KOZAK ANDRZEJ
KOZIELSKI BRONISŁAW
KRAKOWSKI
LASKOWSKI ALFONS
MARJANSKI NIKODEM
NAWROCKI JOZEF
MUELLER STANISŁAW
PAULUS
PŁAWINSKI BOLESŁAW
POWIDZKI ANTONI
RÓŻNOWICZ KAZIMIERZ
SACHOCKI WŁADYSŁAW
SEREDYŃSKI
SKRZYDLEWSKI WŁADYSŁAW
TRZYŻEWSKI WINCENTY
SZALKOWSKI ALEKSY
WINIEWSKI

KATEDRA W TRZEMESZNIE I ALUMNAT
na lewej części ryciny według ilustracji z przed 100 laty.
(„Przyjaciół Ludu” — Leszno — rok 1840)

protestant dr. Haegi. Posunięcia rządu pruskiego odbyły się fatalnie na szkole. Liczba uczniów zmalała do 12, szkoła podupadła. Coraz głośniejsze stawały się skargi, że Niemcy „więcej spacerami i interesami prywatnymi się trudnią, niż edukowaniem dzieci”.

Kres tym stosunkom położyła Izba Edukacji Narodowej Księstwa Warszawskiego. Dr. Haegi został usunięty; dyrektorem mianowano dr. Meissnera, który na tem stanowisku pozostał do roku 1844. Szkoła rozkwitała na nowo; liczba uczniów rośnie — w r. 1815 liczy 112 uczniów.

Po upadku Księstwa Warszawskiego Niemcy podjęli proces systematycznej germanizacji szkoły. Językiem wykładowym stał się niemiecki. Szkołę zamieniono na progimnazjum, a w r. 1840 na pełne gimnazjum katolickie. W tym czasie na ziemiach zachodnio-pruskich, pod zaborem pruskim, istniały 3 gimnazja katolickie, i to Marji Magdaleny w Poznaniu, w Trzemesznie i od roku 1845 w Ostrowie. Gimnazjom tym rząd pruski zgo-

Milewskiego; w sprawozdaniu za rok szkolny 1854/55 czytamy: „w półroczu zimowym uczęszczało do gimnazjum 556 uczniów prócz 48 septimarów”. Ciasne mury alumnatu ks. opata Kosmowskiego nie mogły pomieścić uczniów, wobec tego 4 klasy rozmieszczono poza alumnatem w czterech różnych domach prywatnych. W roku 1859 otrzymało gimnazjum nowy gmach, w którym do dnia dzisiejszego (po rozbudowie w latach 1927/28) odbywa się nauka.

Wypadki dziejowe 1863 roku położyły jednak kres dalszemu rozwojowi gimnazjum w Trzemesznie.

Młodzież gimnazjalna najwyższych klas w liczbie 60 w sobotę, dnia 28 lutego 1863 roku, wyruszyła z mogileńskim oddziałem powstańców pod dowództwem majora Garczyńskiego, poprzez granicę pruską, do obozu Milewskiego, naczelnika wszystkich wielkopolskich oddziałów powstańczych. Moskale zadali Mileckiemu, którego opuścił Garczyński, podwójną klęskę pod

Rząd pruski w odpowiedzi na udział uczniów gimnazjum w powstaniu, zamknął gimnazjum w dn. 14 marca 1863.

Dopiero w r. 1866 utworzono znowu w alumnacie trzyklasową szkołę współwyznaniową z niemieckim językiem wykładowym, która w r. 1868 przeobrażono w progimnazjum klasyczne, poczem też przeniesiono szkołę z alumnatu do gmachu gimnazjum.

Ducha patriotycznych mieszkańców Trzemeszna, „niespokojnego miasta powstańców” („unruhige Insurgententadt”, jak mówili i pisali Niemcy o mieście), nie złamano. W grudniu 1918 roku Trzemeszno stawia kompanję powstańców, pięknie zapisanych w dziejach wyzwalań się Wielkopolski.

Gimnazjum trzemeszeńskie, na skutek starań obywatelstwa z niezapomnianej pamięci prałatem i dziekanem ś. p. ks. Kowalskim, odzyskało w roku 1920 pełnię swych praw historycznych i pracuje dziś z pożytkiem dla przyszłości Polski.

Quod felix, faustum fortunatum — que sit!

Rycina w tytule przedstawia piękny stylowy portal alumnatu ks. opata Kosmowskiego, w którym przez około 80 lat mieściło się gimnazjum. W gmachu tym znajduje się teraz konwikt dla młodzieży gimnazjalnej.

POMNIKI, KTÓRE PRZYPOMINAJĄ CHŁUBNĄ PRZESZŁOŚĆ TRZEMESZNA

Grobowiec powstańców z r. 1848 i 1863 z kosami na sztorc zamiast nazwisk; Kamień grobowy żołnierza Kościuszki; Grobowiec - pomnik powstańców z 1918/19 roku.

Proces o zajścia w Krzywiniu

Zeznania świadków prokuratora — Co mówi o zajściach b. burmistrz miasta — Z drugiego dnia rozprawy

Leszno. (Tel. wł.). W dalszym ciągu procesu przeciwko 28 mieszkańcom Krzywina i okolicy z powodu zajść, które miały miejsce w Krzywiniu w dniu 14 września b. r. zeznawali świadkowie prokuratora. Jako pierwszy zeznał św. Eugeniusz Krupowicz, komendant powiatowy P. P. z Kościana.

Świadek zeznał, że przyjechał do Krzywina na inspekcję. W Krzywiniu spotkał się z grupą ludzi około 80 osób, którzy go otoczyli i obsypali wyzwiskami. Przed pogrzebem Sworackiego komendant posterunku st. post. Sobek aresztował przybyłych na pogrzeb delegatów, gdyż miał poufne wiadomości, że urządzią oni awantury w Krzywiniu.

Napaści na świadka miały miejsce już po pogrzebie. Komendant posterunku wskazał mu jako napastników Góreckiego i Piotrowskiego. Św. poszedł do burmistrza, który mu oświadczył, że „to jest ta banda, która mu chce odbić złodziei z aresztu miejskiego”. Gdy przybyła do niego delegacja, żądająca uwolnienia zatrzymanych narodowców — świadek poznał w nich ludzi, którzy go przedtem ścigali. Delegacji obiecał wypuścić Młodych, jeśli spowodują rozejście się gromadzących się tłumów, co też oni uczynili. Następnie kazał przenieść zatrzymanych do wójtostwa, a sam odjechał do Kościana. Gdy telefonem doniesiono mu o zajściach, zarządził alarm powiatu, a sam z 3 policjantami pojechał samochodem na pomoc. Po przyjeździe komendant posterunku meldował mu, że o ofiarach zajścia nic nie wie.

Przew.: — Czy komendant poster. meldował panu, dlaczego policja użyła broni?

Świadek: — Policjanci byli zmęczeni. Rybarczyk zakrwawiony. Szamotanina się z tłumem trwała 45 min. Gdy wyzwiska i kamienie nie przestawały się sypać, komendant poster. dał rozkaz strzelania.

Na pytanie adw. dr. Celichowskiego świadek wyjaśnia, że Młodych, którzy przybyli na pogrzeb, przytrzymał, bo chcieli oni „urządzić burdy”.

Adw. Celichowski: — Przecież w pogrzebie każdy może brać udział.

Świadek w odpowiedzi powołuje się na ustawę o zgromadzeniach, twierdząc, że „tego w ustawie niema, a czego niema, to jest niewolno”.

Przew. przerywa pytania obrońcy, oświadcza, że fakt zatrzymania jest dla niego wystarczający.

Adw. Celichowski: — Pan powiedział, że go atakowali obdartusi. Co to znaczy?

Świadek: — Buty mieli zachłapane, włosy rozczochrane, wyglądali, jak zwyczajni ludzie pracujący i wreszcie robili wrażenie opryszków i złodziei.

Adw. Celichowski: — Wysoki Sądzie, ja proszę o dokładne zaprotokolowanie tych zeznań oskarżonego.

Przew.: — Odmawiam temu wnioskowi.

Adw. Celichowski: — Stawiam zatem wniosek o zarządzenie 15-min. przerwy dla powołania zaprzysiężonego stenografy, którego dostarczę.

Przew.: — Odmawiam.

Adw. Celichowski: — Ja żądam zaprotokolowania tego wniosku oraz zaprotokolowania odmowy sądu.

Przew.: — Odmawiam.

Adw. Howorka: — Czy poster. Rybarczyk był pijany?

Św. Krupowicz: — Nie.

Adw. Celichowski: — Kiedy pan stwierdził ofiary?

Świadek: — Gdy nieśli na noszach Jannego około godz. 19.15.

Adw. Kwasiebski: — Czy dochodzenie ustaliło, kto przygotował awantury?

Świadek: — Nie przeprowadziłem dochodzeń w tej sprawie.

Adw. Kwasiebski: — Czy Młodzi zostali ukarani?

Świadek: — Tak, administracyjnie.

Osk. Piotrowski: — Czy świadek mnie widział obdartego w magistracie?

Świadek nie umie na to dokładnie odpowiedzieć.

Następnie zeznał poster. Rybarczyk, lat 41, z Krzywina. Stwierdza, że w czasie zajść policja wołała: „stać — rozejść się!”. Taki stan trwał około 40 minut. Około godz. 18.30 został uderzony kamieniem w głowę i

stracił na minutę przytomność. Przy drugiej salwie w tłum — też strzelił. Widział na czele tłumy oskarżonych Góreckich Franciszka i Józefa, Krysiaka i Piotrowskiego.

Przew.: — Coby się mogło stać, gdyby policja nie użyła broni?

Świadek: — Toby nas rozbrojono i ukamienowano.

Adw. Celichowski: — To dlaczego was nie rozbrojono przez te 40 minut?

Świadek nie umie na to odpowiedzieć.

Adw. Celichowski: — Czy posterunkowy Rybarczyk pił alkohol przed zajściami?

Świadek prosi o uchylenie pytania, sąd jednak je dopuszcza. Poster. Rybarczyk oświadcza, że wypił i piwo i i wódkę przed obiadem.

St. poster. Sobek, komendant posterunku P. P. w Krzywiniu, oświadcza, iż nie słyszał, aby osk. Piotrowski uspokajał tłum. Stwierdza, że dał rozkaz do strzelania w tłum, nie w powietrze.

Podobnie zeznają następni posterunkowi z Krzywina: Kostrzewa, Cichorzewski, Domański, Albin Hop.

Następnie zeznał św. Wielbacki Wacław, lat 54, kupiec i b. burmistrz m. Krzywina. Zeznaje, że był od początku na pogrzebie śp. Sworackiego, a później na stypie. Interwenjował wraz z Nędzewiczem, prezesem Bractwa Kurkowego, w sprawie zatrzymanych narodowców u komendanta Krupowicza. Komendant rzucił się — mówi świadek — krzyczał, że to bandyci, złodzieje, potem się jednak uspokoił i obiecał pod słowem honoru, że ich zwolni.

— Wierzyłem — mówi Wielbacki, — że, jak officer daję słowo honoru, to go dotrzyma i zwolni zatrzymanych. Nie przypuszczałem, że p. Krupowicz tak skłamię!

W tem miejscu przewodniczący przerywa, a prokurator protestuje przeciw obraźliwym słowom świadka i żąda ich zaprotokolowania.

Przew.: — No widzi pan, poco takie rzeczy mówić, teraz pan będzie miał sprawę o znieważenie władzy.

Na pytanie obrońcy świadek stwierdza, że poster. Rybarczyk o godz. 16.45 pił wódkę w hotelu p. Biskupskiej.

Z kolei zeznają świadkowie: Franciszek Tomkowiak, Jan Wosicki — którzy nie nowego do sprawy nie wnoszą, oraz Pelagja Sobkowa, żona komend. posterunku w Krzywiniu, która obciąża oskarżonych.

Świadkowie Urbanowski Czesław, Wilczyński Stanisław, Wasiela Józef i Ślusarek Marcin nie nowego do sprawy nie wnoszą.

Po wyczerpaniu listy świadków oskarżenia sąd o godz. 20.40 zarządził przerwę w rozprawie do soboty godz. 9 rano. (m)

Leszno. (Tel. wł.). W sobotę od rana sąd przesłuchiwał powołanych przez obronę 19 świadków odwoływanych. Na wniosek prokuratora 9 z nich, a mianowicie: Franciszka Turkiewicz, Ignacego Zalisza, Stanisława Leszczyńskiego, Stanisława Hajndrycha, Mieczysława Biskupskiego, Władysława Staśkiewicza, Stanisława Kotulę, Stanisławę Ludwisiakównę i Bronisławę Wojciechowską sąd postanowił słuchać bez przysięgi, mimo sprzeciwu obrony. Przewodniczący uznał, że świadkowie ci są podejrzeni o osobisty udział w zajściach i dlatego nie mogą być zaprzysiężeni.

Pozostali świadkowie, t. j.: Marja Dzinterowa, Bronisław Fengler, Teodor Nędzewicz, Aleksander Kostański, Marja Zielińska, Jan Noskowiak, Franciszek Przybylski, Antoni Fibich, Anna Turkiewicz i Monika Cichorzewska, żona starszego posterunkowego z Krzywina, zostali zaprzysiężeni.

Wszyscy powyżsi świadkowie w zeznaniach swych zgodnie potwierdzili okoliczności, poruszane przez oskarżonych. Potwierdzają całkowicie ich zeznania lub alibi, przez nich przedstawiane.

Z zeznań tych świadków wynika, że poster. Rybarczyk strzelał bez ostrzeżenia i strzelił pierwszy. Policja nie wołała: „rozejść się”, lecz: „stać” i „cofnąć się”. Prośbie Pudysia i Piotrowskiego, aby na ich odpowiedzialność wydali sztandar z Matką Boską, st. poster. Sobek stanowczo odmówił.

W trakcie powyższych zeznań miała miejsce następująca wymiana zdań

dyplomem odbiornika jest znak

Stowarzyszenie Elektryków Polskich (SEP) przyznało odbiornikom ECHO prawo umieszczania na nich znaku SEP gwarantującego:

- 1) że odbiorniki te pod względem konstrukcji i materiału spełniają warunki stawiane dobrym nowoczesnym odbiornikom,
- 2) że PZT mają możność zapewnienia całej serii odbiorników jednostajnej ich dobroci,
- 3) że odbiorniki ECHO są wyrobu krajowego,
- 4) że produkcja tych odbiorników odbywa się pod kontrolą Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Sprzedaz na dogodnie raty oraz przy częściowym pokryciu obligacjami 6% Pożyczki Narodowej. Block-Brun, św. Marcina 25, Poznańskie Tow. Telefonów, Piekary 16/17, Poznańskie Tow. Kolejowe. Ratajczaka 39, K. Matuszak, Pierackiego 16, Emka, Wrocławska 30, większe sklepy radiowe na prowincji oraz

PZT PAŃSTWOWE ZAKŁADY TELE- I RADJOTECHNICZNE W WARSZAWIE

między sądem i stronami: Przy zeznaniach świadka Fibicha, który oświadczył, że osk. Kurasiński, który stał tuż obok niego w czasie zajść, mógł słyszeć tylko to, co on, prokurator pyta:

— Pan powiedział, że to samo pan powinien był słyszeć, co Kurasiński. Jakże więc może być, że Kurasiński zeznał, iż posterunkowy Cichorzewski mówił, że jeżeli będą natarczywi, to użyje broni.

Świadek: — Ja tego nie słyszałem.

Adw. Celichowski: — Stwierdzam, że to nie było powiedzianie przez osk. Kurasińskiego.

Prokurator: — Owszem, ja to mam zanotowane. Może pan obrońca nie zapisał.

Adw. Celichowski: — W takim razie proszę, aby stwierdzić to w protokole.

Protokółant po przejrzaniu oświadcza, że takiego ustępu w zeznaniach osk. Kurasińskiego niema.

Adw. Celichowski: — A więc i w protokole niema i u mnie niema.

Świadkowi Leszczyńskiemu przewodniczący zadaje pytanie:

— Nie słyszał pan, aby oskarżeni wołali: „Bebechy wam poprzębiamy”, „Wstyd, boicie się kobiet!”

Świadek: — Mogę powiedzieć w stu procentach pewności, że nie.

Przew.: — No, to w takim razie pan jest w stu procentach głuchy

Po przesłuchaniu wszystkich świadków adw. Celichowski powtórnie wnosi o ich zaprzysiężenie. Sąd jednak odmawia. Następnie obrona wnosi o 10-minutową przerwę celem porozumienia się co do nowych wniosków.

O godz. 11.30 sąd zarządził przerwę. (m)

Kobiety w całych Niemczech rozumieją doniosłość obrony przeciwlotniczożołowej. Kobiety w całych Niemczech są zorganizowane do obrony. Czy i ty jesteś przygotowana?

15-lecie Tow. Muzycznego Kolejarzy

Zarząd Towarzystwa Muzycznego Kolejarzy. Siedzą od lewej pp.: Gummer, sekretarz Musiał, prezes Chruszczyński, Dybizański i Książek. Stoją pp.: Ludwiczak, Barczak, Szwarc, Kaczmarek, Wietrzykowski i Ratajczak. (kl)

W niedzielę obchodzi Towarzystwo Muzyczne Kolejarzy 15-lecie swego istnienia. Założycielami tego Towarzystwa kulturalno-oświatowego byli pp. inż. Stefan Granatowicz, Franciszek Łagoda, ś. p. Haremza i Nikodem Garstecki. Przy poparciu ówczesnych władz kolejowych towarzystwo rozwinęło się i liczy obecnie 2.058 członków.

Z okazji rocznicy obędzie się obchód, który rozpocznie się nabożeństwem w kościele OO. Jezuitów. Chór męski kolejarzy „Moniuszko” wykona

podczas nabożeństwa pienia uroczyste. Potem członkowie uroczystości udadzą się w pochodzie przed gmach dyrekcji kolei, gdzie nastąpi rozwiązanie pochodu.

O godz. 15.30 w Teatrze Wielkim odbędzie się przedstawienie „Halki”, zakupione dla członków.

Wieczorem o godz. 20 w sali Domu Rzemieślniczego urządza Towarzystwo koncert własny pod dyktando p. kplm. Buchwalda.

Sprawa miliardowego spadku nadal zaprzata umysły

LISTY

PAWŁA EDMUNDA STRZELECKIEGO

W pierwszej naszej wiadomości o Pawle Edmundzie Strzeleckim, sławnym podróżniku, który pozostawił miliardowy majątek, mający być teraz przedmiotem procesu spadkowego, podaliśmy, (patrz nr. 495 i 505 „Kurjera Poznańskiego”) że rodak nasz utrzymywał stały kontakt z krewnymi, mieszkającymi w kraju. Bardzo wiele listów pisywał Strzelecki do swojej bliższej kuzynki, Marji Reidtowej w Warszawie.

Jak wielka była w nim tęsknota za krajem, świadectwem tego są słowa, zawarte w liście z r. 1872, wystosowanym do wspomnianej Marji Reidtowej.

„Gdybym był młodym, — pisał Strzelecki, — największą moją pociechą byłoby zakończyć życie w rodzinnym kraju, dla którego zachowuję najczulsze uczucia. Ale w moim wieku, gdy mam 76 lat, niebezpieczniej jest przenosić się na inne miejsce. Można na chwilę tylko wyjechać, ale nie można gdzieindziej życia nanowo rozpocząć.”

Po ukazaniu się jego pracy „Physical description of New South Wales and Van Diemen's Land”, (r. 1845) świat naukowy zwrócił na niego uwagę. Pisywali do niego rodacy z kraju i prosili o przysłanie dzieła. Oto inny list, pisany do Reidtowej:

„Miałem trudności nietylko w uzyskaniu dzieła, które pani sobie życzyła, pierwsze wydanie bowiem zostało zupełnie wyprzedane. Dużo trudu miałem w przesła-

niu tego dzieła. Gdy otrzymałem jedyny egzemplarz od wydawcy, prosiłem londyńską księgarnię, by posredniczyła w przesyłce do Warszawy. Ponieważ jednak zadana londyńska księgarnia nie jest w stosunkach handlowych z księgarniami w kraju, odmówili mi tej przysługi. Poczta nawet przyjmuje tylko przesyłki do oznaczonej wagi. Przesyłki dyplomatyczne, które mogą liczyć na śpieszne załatwienie sprawy, kierowane są do Petersburga przez Berlin, a nie przez Warszawę. Stąd wynika, że łatwiej komunikować się mieszkającemu Anglii i przesyłać przedmioty do Japonii, Chin i Australji, niż do Królestwa. Pomimo tych trudności, postarałem się, by książka ta, dzięki uprzejmości ministerstwa spraw zagranicznych wysłana została do ambasady angielskiej w Berlinie. Obawiam się, czy dzieło to zainteresuje ogół czytelników. Oprócz notatek, tu i ówdzie w dziele zamieszczonych, które wyjęte są z mego dziennika podróży, dotąd niewydanego, znajduje się tam artykuł o tubylcach z Australji i innych krajów. Artykuł ten zalecam ze względu na smutną historję, wykazującą, że tubylcy muszą w krótkim czasie wyginąć. Przyczyna tego wymierania jest ważna i ciekawa dla fizjologa. Wspomniałem o niej przed 26 laty, dowodząc, zapomocą wielu spostrzeżeń i faktów, że tak jest istotnie. Od tego czasu naukowcy badali moje spostrzeżenia, przyczem wszyscy stwierdzili zgodność mojej tezy i uznali, że ogłoszone przeze mnie prawo fizjologiczne, jest moją własnością (Strzelecki law). W dziele mojem znajduje się także osobna rozprawa londyńskiego stowarzyszenia geograficznego, którą przykleiłem w tej książce dlatego, że ma ścisłą łączność ze złotym medalem, jaki mi przyznano.”

STRZELECCY NIGDY NIE BYLI HRABIAM

W innym z listów Strzelecki wyjaśnia historję przyznania mu szlachectwa angielskiego. Gdy wyjeżdżał z Europy, był istotnie szlachcicem herbu Oksza, gałęzi wielkopolskiej. Podczas pobytu jego w Australji, dzienniki poznańskie i berlińskie, które donosiły

Na podstawie długotrwałych i źródłowych badań stwierdziliśmy, że Strzeleccy, czy to z linii sandomierskiej, czy też wielkopolskiej, tytułu hrabięgo nie posiadali. Jeżeli więc jeszcze obecnie którykolwiek z Strzeleckich tytułu je się hrabią, czyni to bez uzasadnienia.

W twierdzeniu tem upewnia nas obfita literatura z tego zakresu. M. in. najwięcej znane prace: „Herby rycerstwa polskiego” B. Paprockiego z r. 1584, wydane w r. 1858, „Herbarz polski” Kaspra Niesieckiego, wydany w r. 1884, „Złota księga szlachty polskiej” Teodora Żychlińskiego, wyd. r. 1888, „Herby szlachty polskiej” Zbigniewa Leszczyca, wyd. r. 1908, oraz inne.

Herb Oksza (biała hałabarda na czerwonym polu) powstał około r. 1160 i przeniesiony został do Polski z Czech.

Zdaje się, że nikt z piszących o podróżniku i geografie Pawle Edmundzie Strzeleckim nie zadał sobie trudu zbadania prawdziwości tytułu hrabiowskiego, którym go obdarzyły gazety wiedeńskie i berlińskie. W całej literaturze polskiej o Strzeleckim spotyka się wszędzie dodatek „hrabia”. Sam Strzelecki tytułu tego nigdy nie używał. Posiadany przez niego angielski tytuł „sir” oznacza zwyczajne szlachectwo rycerskie.

Tytuł ten był przywiązany do jego osoby i bezpośredniego potomstwa, którego Paweł Edmund Strzelecki nie pozostawił.

O STRZELECKICH W PRASIE POLSKO-AMERYKAŃSKIEJ

W dzienniku „Nowy Świat”, ukazującym się w Nowym Jorku (numer z 6 października b. r.), znaleźliśmy bardzo długi artykuł pod następującym sążnistym tytułem:

LIST OTWARTY DO REDAKCJI „NOWEGO ŚWIATA” I „POLONJI” W AMERYCE I AUSTRALJI

Z „listu otwartego” podpisanego przez p. Bolesława Strzeleckiego, twierdzącego, że Paweł Edmund Strzelecki był jego stryjecznym dziadkiem, dowiadujemy się m. in., że w bieżącym roku Polacy w Australji „obchodzą” 100-letnią rocznicę i jubileusz odkrycia i chrztu Góry Kościuszki, najwyższej w Australji, i najstarszej góry w świecie, którą w roku 1835 hr. Strzelecki odkrył i zmierzył i w imieniu Polski nazwał Górą Kościuszką, zawierając na jej szczycie polską banderę.”

Ciekawe są informacje p. Bolesława Strzeleckiego o tem, w jaki sposób Paweł Edmund Strzelecki odkrył Górę Kościuszkę. Czytamy na ten temat, co następuje:

„Sto lat temu hr. Strzelecki własną ręką zbudował na szczycie góry Kościuszko maszt i ochrzcił ją temi słowy: „Imieniem Polski zwę cię Górą Kościuszką”,

majątku, z drugiej zaś strony ze względu na oddanie Polsce autentycznych kolonij, odkrytych przez Polaka, Anglicy próbują zmian na mapach,

„przedstawiciela na Europę” w osobie p. M. Strzeleckiego, zamieszkałego w Straszowie, poczta Rozprza, woj. łódzkie.

1835-CENTENNIAL JUBILEE OF MT. KOŚCIUSZKO-1935

Highest Mountain in Australia, Oldest in the World
Discovered, Surveyed, and Named by

COUNT PAUL EDMUND DE STRZELECKI
1835

MOUNT KOŚCIUSZKO.—“The particular configuration of this eminence struck me so forcibly by the similarity it bears to a tombus erected at Cracow over the tomb of the patriot Kosciuszko, that although in a foreign country, on foreign ground, but a free people, who appreciate freedom and its votaries, I could not refrain from giving it the name of Mount Kosciuszko.”—P. E. Strzelecki.
Abstract from: “The History of Discovery of Australia, Tasmania and New Zealand”, by Wm. Howitt, London, 1845.
Vol. I, pp. 323 (N. Y. Publ. Library, BHC.)

Główka listownika komitetu Strzeleckich w Ameryce

obserwując, jakie wrażenie wywrą te zmiany na zainteresowanych.”

Do cytowanych powyżej wyjątków z artykułu w dzienniku polsko-amerykańskim „Nowy Świat” dodać jeszcze należy, że w Nowym Jorku istnieje komitet stoletniego jubileuszu Góry Kościuszki. Komitet ten, na czele którego stoi wspomniany p. Bolesław Strzelecki, posiada skarbnika, kierownika propagandy i sekretarza, oraz

Reprodukcje listownika, którym posługuje się ten komitet zamieszczamy jako pewnego rodzaju curiosum ponieważ m. in. niezbitym faktem jest, że Paweł Edmund Strzelecki przybył do Australji dopiero w r. 1838, a najwyższy szczyt Alp Australijskich odkrył i zmierzył w dniu 15 lutego 1840 r. Szczyt ten, który zdobyty został dopiero w r. 1898, Paweł Edmund Strzelecki nazwał Górą Kościuszką.

Jak Bolesław Strzelecki żył w Trzemesznie

(Od własnego korespondenta.)

Trzemeszno, w listopadzie.

Kwestja miliardowego spadku po Pawle Edmundzie Strzeleckim, spadku, który ma przypaść w udziale obywatelom polskim, wywołała żywe echo również w naszym starym miasteczku.

Żył tu bowiem, w okresie popowstaniowym, w latach 1870—1980, jeden z członków tejże rodziny, bliski krewny, bo bratanek owego miliardera, który zmarł w dalekiej Anglii.

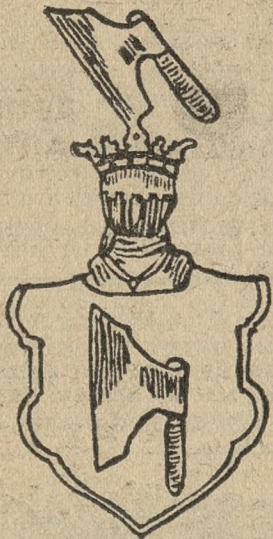
Bliższej daty przybycia Bolesława Strzeleckiego do Trzemeszna nie można dokładnie ustalić. Starsi obywatele pamiętają doskonale wyniosłą postać przystojnego bruneta, który jak na małomiasteczkowe stosunki olbrzymi majątek posiadając, nie trudnił się żadną pracą tylko „sobie chodził”,

obecnie Mielcarska, zamieszkuje w Poznaniu.

W dniu 5 lipca 1875 roku Bolesław Strzelecki ożenił się z córką miejscowego zegarmistrza, słynącą z urody, Pelagją Preussówną. Żona długo u niego nie wytrzymała i przed upływem roku wróciła do rodziców, wydając na świat syna Czesława. Żona, uciekając od męża, tłumaczyła swój postępek przed ludźmi zbyt swobodnym życiem przystojnego męża i jego nadmiernym skąpstwem. Twierdziła, że bała się, by ją głodem nie zamorzył.

Niedobre małżeństwo uznano za rozwiązane wyrokiem Sądu w Gnieźnie z dnia 24 stycznia 1879 roku.

Na tem tle doszło do poróżnienia między Strzeleckim i ówczesnym proboszczem trzemeszańskim ks. kanoni-

Oksza, herb Strzeleckich

o wynikach jego odkryć i badań, przydały mu tytuł hrabięgo, głównie na skutek twierdzeń starszego brata, Piotra.

„Głos ten — pisał Strzelecki — jak echo odbił się w Anglii i wszyscy uznali mnie za hrabięgo”.

Dom, w którym Bolesław Strzelecki mieszkał w Trzemesznie

grał dość często w karty i jak się zdawało okazja, lubił popić.

Bolesław Strzelecki miał znaczne kapitały rozpozyczone wśród ludzi, dalej jezioro popielewskie, większe gospodarstwo we Wymysłowie pod Trzemesznem, oraz kilka domów w samym Trzemesznie.

Od szlachcianek Gzowskich Bolesław Strzelecki nabył dwa domki, jeden w miejscu, gdzie dzisiaj elektrownia, drugi, obok pierwszego, gdzie dzisiaj mieści się dom starców. Poza tem należał do niego dom, w którym dzisiaj znajdują się władze miejskie, oraz dom, który obecnie posiada p. Teofil Dobski. Jezioro popielewskie, bardzo rozległe i jedno z najgłębszych w Wielkopolsce, nabyła później rodzina Piechockich.

Bolesław Strzelecki miał z gospożą swoją dwie naturalne córki. Jedną, Helenę Danielewską, wyszła za żyjącego do dziś dnia w Trzemesznie dekarza Prusaka. Ludzie pamiętają, jak chodziła często na cmentarz, wspominając o swym ojcu. Zmarła w ciężkich warunkach materialnych. Pozostawiła po sobie córkę, która do dzisiaj żyje w Trzemesznie. Druga naturalna córka Strzeleckiego, Bolesława Danielewska,

kiem Napoleonem Tomaszewskim. Tenże jako człowiek surowych zasad a zarazem jako autokrata w powierzonych sobie parafji, nie mógł przebaczyć Strzeleckiemu jego bujnego życia.

Z tych właśnie względów wśród gawiedzi rozniosło się, iż Bolesław hr. Strzelecki jest „masonem”. Nie przeszkadzało to jednak wikarym, nocą, bez wiedzy proboszcza, udawać się na karty do bogatego i kulturalnego „masona”.

Bolesław hr. Strzelecki zmarł 14 lutego 1889 w wieku 56 lat. Wówczas wszelkie uprzedzenia, żywione do niego w miasteczku, prysły, albowiem okazało się, iż większą część swego wielkiego majątku zapisał na pomoc szkolną dla biednej uczącej się młodzieży.

Syn jego Czesław Strzelecki miał gest prawdziwie wielkopański. Służył przy pruskich huzarach i puszczał majątek. Opowiadają w Trzemesznie anegdotę, iż kupił sobie konia pod wierzch w Inowrocławiu, upił się, a koń mu uciekł i gdzieś na torze kolei go przejechała ku wielkiej zgryzocie właściciela.

Czesław wyprowadził się do Strzelna i tam zmarł bezpotomnie

Miasta abisyńskie

Rzut oka na Gondar, stolicę Amhary.

Abisynja jest krajem rolniczym i pasterskim, to też miasta nie mają tu charakteru ośrodków przyciągających ludność i jako skupiska przekraczają, z wyjątkiem Adis - Abeby, rzadko cyfrę 10 — 30.000 mieszkańców.

Pochód armii włoskiej z północy i południa zmierza ku rozmaitym osiedlom miejskim, z których pewne stają się popularne w opinii europejskiej ze względu na znaczenie strategiczne lub na bitwy, jakie się toczyły i toczyć będą o ich posiadanie.

Po zajęciu przez Włochy Adigratu, Aui i Aksum na północy, przyszedł teraz kolej na Makale.

Makale leży przy drodze handlowej, wiodącej do Dessie i Adis - Abeby. Rezydencję swoją miał tutaj negus Jan, dla którego wybudował pałac w stylu barokowym architekt włoski, G. Naretti. Położone na wysokości 2.060 m nad poziomem morza, Makale jest stolicą południowej części prowincji Tigre. Tutaj koncentruje się handel solą, odgrywający ważną rolę w Abisynji. Już w 1889 roku znajdowało się Makale w rękach Włochów, lecz w 1896 r. zdobyli je z powrotem Abisyńczycy pod wodzą Menelika.

Na południe od Makale leży Magdala, dawna twierdza górską. 300 kilometrów dalej Magdale od Adis - Abeby, a 200 km. od Gondaru. W 1868 roku twierdzę zdobył generał angielski, sir Napier. Za panowania Negusa Teodora II tu mieściła się stolica państwa.

Żebracy w Budapeszcie

Wzorem średniowiecznych trubadurów

Zagadnienie walki z żebractwem jest jednym z największych kłopotów stolicy węgierskiej. Nieustające starania władz miejskich i dobroczynnych komitetów opieki społecznej nie znalazły jednak dotąd sposobu, by Budapeszt uwolnić od tej plagi, trapiącej mieszkańców od rana do nocy.

Ostatnio, jak donosi prasa węgierska, pewien urzędnik stołecznej policji miejskiej, dr. Zoltan Bolsei Buday, postanowił zbadać zbliska na własną rękę bolączkę i, przebrawszy się za żebraka, przeżył 6 tygodni wśród mieszkańców melin i zaułków Budapesztu, dzieląc z nimi posiłki i nędzne przytulki i nawet zarobki. Zamierzając na obecnie ogłosić w jednym z najpoczytniejszych organów prasy szereg artykułów i zdjęć fotograficznych, zawierających spostrzeżenia jego, zdobyte w czasie 6-tygodniowego śledztwa.

Zarobki żebraków w Budapeszcie muszą być wcale okazałe, jeśli wierzyć „Uj Magyarsay”, który na swych łamach twierdzi, że najbardziej punktualnymi lokatorami w placeniu czynszu są mieszkańcy pewnej kamienicy na Vacri Ut, zamieszkałej wyłącznie przez żebraków. Dozorca kamienicy oświadczył prasie, że każdego pierwszego dnia w miesiącu przynosi właścicielowi kamienicy olbrzymi kosz drobnych pieniędzy, gdyż wszyscy lokatorzy placą przeważnie komorne monetami 2 i 5 groszowymi, żaden z nich jednak nie zalega nigdy z czynszem. 1 sierpnia r. b. jeden z lokatorów z „kamienicy żebraków”, inwalida wojenny Maray, zajmujący jedyne mieszkanie dwuizbowe, znalazł się w przykrem położeniu i nie mógł uiścić komornego. Brakło mu 10 pengó. Wszyscy inni lokatorzy złożyli się i drobnymi składkami przyszli koledzy po fachu z pomocą.

Wypadek jaki się wydarzył inwalidzie wojennemu Maray był jednak wyjątkowy, gdyż jest on jednym z najlepiej zarabiających żebraków Budapesztu. Zbiera przeciętnie miesięcznie 120 pengó, czyli około 150 zł i to w sposób niezwykle oryginalny. Przy pomocy przyjaciela, poety, skompo-

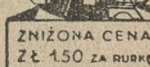
Gondar, oddalony o 40 km. tylko od jeziora Tsana, założony został w XIV w. przez króla Fassiladosa. W Gondarze przechowały się do dziś ruiny królewskiego zamku i pałaców wielmożów. Ludność tego miasta, ongi stolicy, liczy zaledwie 5.000 mieszkańców. Miasto dzieli się na dwie dzielnice: górną — chrześcijańską, dolną — mahometańską. W 1721 roku Gondar był areną pogromu mnichów z Debra Libanos przez dzikich wojowników Galla.

W zachodniej części Abisynji, której centrum jest Gondar, coraz większe znaczenie zyskuje obecnie miasto Gore, przez które biegnie droga do fortu angielskiego Gambela w Sudanie, tuż nad granicą abisyńską. Tędy przechodzą karawany z bronią, dostarczaną Abisynji z Europy via Egipt, Sudan.

Or.

Przy bólach reumatycznych

i artretycznych stosuje się tabletki Togonal, przynoszące ulgę w tych cierpieniach. Przy grypie i przeziębieniu stosuje się również

ZNIŻONA CENA
Zł. 4.50 ZA RURKĘ

Togonal

nr 17 759/60

mował on rodzaj krótkiej epopei z przeżyć na froncie i bitwy, w której stracił ramię i nogę. Odpowiedza wszystkie podwórza stolicy i wtórując sobie na gitarze, śpiewa — na sposób średniowiecznych trubadurów, koleje swych przeżyć wojennych. Pomysł, widocznie cieszy się powodzeniem, gdyż obecnie Maray uchodzi za jednego z najbogatszych żebraków Budapesztu.

S. F.

Pomagajcie

naładowanemu żołądkowi.....

gdyż nie zawsze daje on sobie radę. Zaparcie stolca niszczy ten ważny organ. Pomagajcie mu ziołami francuskimi The Chambard, które regulują wypróżnienie.

nr 17 870

26 milionów zwiedzających

W tych dniach zamknięto wystawę światową w Brukseli, która w ciągu 6 miesięcy ściągła miliony turystów nie tylko z Belgji, lecz z całego niemal świata.

Ciekawem może się wyda, że mimo rosnącego kryzysu wystawa brukselska potrafiła ściągnąć więcej cudzoziemców, niż wystawy poprzednie, organizowane w okresie dobrobytu. Propaganda turystycznych ułatwień, jakie każde państwo robi tym, którzy chcą je zwiedzić, uproszczenia wizowe, a nawet celne, powodują to, iż dziś jeździ zagranicę średniozamożny nawet obywatel, dla którego kiedyś podróż zagranicę była niemożliwa.

Do chwili zamknięcia wystawę brukselską zwiedziło 26 milionów osób. Rekordem w ciągu jednego dnia było 257.000 wejść, jakie zanotowano w okresie Zielonych Świąt. Najmniejsza ilość osób, które zwiedziły wystawę wynosiła 51.000.

Blasku wystawy nadawały głównie pawilony państw obcych, a przedewszystkiem Francji, Włoch i Anglii. Sama Belgja potraktowała ją głównie z punktu widzenia

handlowego, chcąc na niej zarobić jak najwięcej. Budżet wystawy wynosił około 200 milionów franków. Organizując wystawę w okresie kryzysu, Belgja dała dowód swego optymizmu i odwagi, a fakt, że potraktowała ją po kupiecku, nie może nikogo specjalnie dziwić. Wystawa w ciągu całego niemal roku dała zatrudnienie dziesiątkom tysięcy bezrobotnych. Wprowadziła poza tem niebывale ożywienie w hotelarstwie, zwiększyła ruch na kolejach, dała miastu nową dzielnicę, kilkanaście reprezentacyjnych gmachów, które zostaną zachowane i przyspieszyła budowę wspólnych arterij komunikacyjnych w całym kraju.

S. F.

Problemat długowieczności

Od jakich fizjologicznych czynników zależy długość życia ludzkiego?

Jak długo sążone jest żyć człowiekowi? Jak wiadomo, psalmista Dawid czasokres naszej pielgrzymki doczesnej określił formułką: trzy razy dwadzieścia i dziesięć lat i, aczkolwiek nie pozostawił żadnych statystycznych danych, potwierdzających tę normę, to jednak została ona uznana jako w przybliżeniu odpowiadająca faktycznemu stanowi rzeczy. Jednak dążeniem nauki jest oparcie zagadnienia długości życia ludzkiego na bardziej pozytywnym podłożu.

Problemat zawarty jest w pytaniu: Gdyby ludzie nie umierali z powodu chorób, nieszczęśliwych wypadków oraz z różnych przyczyn, związanych z cywilizacją — to jak długo trwałoby życie człowieka?

Na pytanie to mężowie nauki już od dawna starali się dać rzeczową odpowiedź, a zwłaszcza obserwacje zoologów zdawały się umożliwić uchylenia rąbka tej tajemnicy przyrody. Według ich stwierdzeń, czasokres, licząc od narodzin zwierzęcia do chwili osiągnięcia całkowitego rozrostu szkieletu, pomnożony przez liczbę pięć, daje ogólny okres życia stworzenia.

Teoria ta, zastosowana do człowieka, wskazywałaby, że dożycie do wieku sto pięciu lat, byłoby objawem normalnym, gdyż człowiek, naogół biorąc, w dwudziestym pierwszym roku życia posiada już całkowicie rozrosły szkielet. W rzeczywistości jednak tak niestety nie jest, albowiem przeciętny czas życia człowieka waha się pomiędzy 44 latami (w Japonji) i 59,1 (w U. S. A.). Aczkolwiek według statystyk wielkich towarzystw ubezpieczeniowych Ameryki północnej, przeciętny okres życia mieszkańców U. S. A. w latach od 1911 do 1933 przedłużył się o przeszło osiem lat, to jednak przypuszczenie, że kiedyś ludzie normalnie umierać będą jako 105-letni staruszkowie, uważane być może za utopię.

Jednym z długoletnich badaczy problemu długowieczności człowieka, jest dr. Raymond Peare, profesor biologji na uniwersytecie Hopkinsa w Baltimore. Uczony ten, który przed piętnastu jeszcze laty głosił tezę, że „odziedziczona konstytucja zasadniczo warunkuje długość życia jednostki”, później do problemu tego ustosunkował się nieco odmiennie, twierdząc, że przedewszystkiem czynniki wpływające na

KARMELKI OWOCOWE

kwaskowe orzeźwiające

1 kg zł 4,30

E. WEDEL

Pg 6 288-62,512

tempo przemiany materji człowieka stanowią o długowieczności. Obecnie, jak donosi jedno z pism medycznych, dr. Pearl ustalił nowe pojęcie, będące zdaniem jego tak charakterystyczne dla poszczególnych jednostki, jak np. wzrost lub kształt czaszki. Pojęcie to prof. Poearl nazwał skróttem „Tial” (Total Immediate Aucastral Longevity t. j. ogólna długość życia bezpośrednich przodków), pod czem rozumieć należy przeciętną lat życia rodziców oraz obu par dziadków i babek danego osobnika.

Według opinij biologów, zanik umysłowych i cielesnych zdolności człowieka nie jest bynajmniej nieodłącznym objawem, towarzyszącym starości. Tempo procesów biochemicznych może być przyspieszane lub zwalniane przez tryb życia jednostki i wpływ jego otoczenia. Obecne czasy, wymagające od człowieka, w uciążliwej walce o byt, niezmiernego napięcia wszystkich jego sił żywotnych, wpływają na procesy te nader ujemnie. Znajduje to swój wyraz fizjologiczny w coraz częściej obserwowanym rozstroju mięśni sercowych.

Ciekawe są dane zaczerpnięte z urzędowej statystyki japońskiej, obejmującej 10 tysięcy ludzi w wieku lat osiemdziesięciu. Otóż skonstatowano, że wszyscy oni pochodzili z „długowiecznych” rodzin, że byli najstarszymi synami wzgl. córkami i przyszli na świat, kiedy ojcowie ich mieli od 26—30, zaś matki od 21—25 lat życia. Ogromna większość tych starych ludzi była żonata wzgl. zamężna lub owdowiała, należała do stanu średniego i żyła na wsi.

Kr.

W CIĘŻKICH CZASACH

ZDROWIE

JEST JESZCZE

CENNIJSZE

PRZY

REUMATYZMIE

ARTRETYZMIE

SKLEROZIE

NATURALNY

SOK

CZOSNKU.FF

APTEKA MAZOWIECKA

WARSZAWA MAZOWIECKA 10

nr 17 868

Fragment polichromji, wykonanej przez profesora Wiktora Gosienieckiego w kaplicy Św. Krzyża w katedrze poznańskiej.

TAJEMNICA PIĘKNYCH RAK

polega na starannem ich utrzymaniu. Przed wyjściem na powietrze i na noc należy natrzeć ręce udelikatniającym i wybierającym Kremem Prałatów, przenikającym w tkanki skóry.

KREM PRAŁATÓW

nr 17 7768

„Mieszanka abisyńska“

Pod taką nazwą ogłasza obecnie jedna z firm poznańskich jakiś nowy gatunek kawy. Abisynja stała się modną!

Moda, która zwykle przeczuwa mające nastąpić ważne wypadki dziejowe, już w lecie zaczęła lansować wschodnie zastony na głowę do sukien wieczorowych, i turbany. Niedługo zapewne Amerykanie nie będą mówić do swoich „schatzów“ jak dotąd: „baby“, ale: „Ababy“, — nasze papierosy „Sile-sia“ przezwane zostaną „Selassie“, a któryś z szweców warszawskich na wzór istniejącego już „Dobrobuta“ i „Luksusbuta“, przezwie swój zakład „Dżibutem“.

Szczególniej u nas sprawa abisyńska jest bardziej na ustach wszystkich, niż nawet w Italji, gdzie ani przez pół nie mówi się o wojnie tyle, co w Polsce. Tak przynajmniej słyszałam od kogoś, kto właśnie wrócił z dłuższego pobytu w Rzymie i na Capri. Młodzież włoska wykręca się podobno i „dekuje“ przed jazdą na front, czemu zresztą trudno się dziwić, wzięwszy pod uwagę malaryczny klimat afrykański i ponure „wycinanki“, które ponoć jeńcom aplikują abisyńskie wojska.

„Święta wojna“, prowadzona przez włoskie Towarzystwo Krzewienia Kultury (rodzaj naszego TKKT) nie zastąpi włoskiej ludności „świętego spokoju“, którego tak lubią zażywać. Cywilizowanie i zaprowadzanie europejskiej kultury jest akcją na pozór dobroczynną, która w praktyce wygląda tak, jak w hiszpańskim Maroku, gdzie krajowcy, obciążeni podatkami, dosłownie mru z głodu. Że Abisyńczycy są dzikusami, to widać i po ich ciemnych murzyńsko-żydowskich gębach, i po ich koptyjskich obrządkach religijnych, do których służą ustrojonemu dziwacznie kapłanowi kopciuchy o czarnych twarzach i usmarowanych masłem czuprynach.

Czem jest niewolnictwo, które co dzisiaj jeszcze istnieje w tym quasi-chrześcijańskim państwie, może mieć tylko wyobrażenie ten, kto chociaż trochę poznał Afrykę. Będąc w Maroku, widywałam w arabskich souqs'ach ludzi z obciętymi do łokcia rękami, byli to niewolnicy, którzy usiłovali zbiec, i którym za karę ich właściciel miał prawo obciąć rękę. Wszystko to jest prawdą, ale niemniej po ludzku rzeczy biorąc, zamiar zagarnięcia cudzej własności nie może być inaczej nazwany, jak tylko bezprawiem.

Weźmy sobie za przykład następującą historyjkę: Dwoje ludzi posiada na odrębnych końcach jakiegoś miasta dwie posiadłości. Jeden z nich jest człowiekiem kulturalnym, który pieczołowicie chodzi koło swojej ziemi, eksploatując ją jak można najlepiej. Dbą o swój dom, o jego wygląd zewnętrzny i wewnętrzny, zbiera antyki i hoduje pamiątki rodzinne, tak, że wnętrze jego domu wygląda jak jakieś muzeum. Poza tem propaguje przyrost ludności we własnym domu tak, że po pewnym czasie zaczyna jego domownikom i ich dzieciom braknąć miejsca. Drugi właściciel podmiejskiej posiadłości, posiadający olbrzymi ogród z pierwszorzędną ziemią, w której podobno znajdują się pokłady nafty, nie dba ani o ową ziemię ani o własny dom. Będąc niezmiernie bogatym, po-

siada niezliczoną ilość służby, a także chodzą słuchy, że ma wiele „dochodzących“ żon. Mówią o nim, że nie lubi się myć, i że u niego w mieszkaniu czuć zjeżdżałem masłem. Ów dziwak grywa chętnie na piszczałkach i bębnie i urządza u siebie jakieś obrządki „dziwnego nabożeństwa“. Pewnego pięknego dnia jego kulturalny znajomy z drugiego końca miasta urządza najazd na jego posiadłość wraz z całą swoją służbą, uzbrojoną w instrumenty bojowe, których niekulturalny nie posiada, a więc olbrzymie elektroluxy do wchłaniania ludzi, ogromne „flitarki“, rozpylające trujące proszki itp. Zdziwionej i zaskoczonej służbie niekulturalnego tłumaczy, że przybył tu w misji cywilizacyjnej, i że nie uważa za słuszne, ażeby tak piękna i bogata posiadłość miała się znajdować w rękach takiego dzikusa! Walka wrę, mimo, że część służby niekulturalnego przechodzi na stronę napastnika. W końcu zjawiają się, na szczęście, policjanci, którzy rozbrajają walczących i zabierają ze sobą na komisarjat. Sprawa obija się o sąd, który oczywiście każe kulturalnemu zapłacić niekulturalnemu grube odszkodowanie. Wśród areopagu sądowego nikt nie ma ani jednego człowieka, któryby kulturalnemu przyznał rację — „Wolność Tomku w swoim domku“ — powiadają jednogłośnie.

Liga Narodów, któraby mogła w

sprawie abisyńskiej odegrać rolę polski w wyżej opowiedzianem zdarzeniu. ma mniej władzy, niż każdy „jeden“ posterunkowy, sądy zaś działalność swoją przeprowadzać mogą tylko na poszczególnych jednostkach. Sankcje, które ma zamiar przeprowadzić Anglja, a któreby miały być rodzajem kary, nałożonej na „kulturalnego“ napastnika, dochodzą do nas jako odgłosy instrumentów „dętych“, a tymczasem święte miasto Aksum, pełne wspomnień o królowej Saabie i pochodzącym z nieprawego Salomonowego łóża pierwszym negusie (Ras Moniek), powiewa italską flagą.

„Mieszanka Abisyńska“! To ona, mam wrażenie, zadecyduje o wynikach wojny na korzyść Italji. Zapamiętać wprost trudno te wszystkie narodowości, z których składa się rozległe państwo „Króla królów“. Amcharyci, Erytrejczycy, Etjopowie — któż ich tam wszystkich zliczy! A ile w tym tłumie mieszanek krwi najrozmaitszej, żydowska z murzyńską i arabską, abisyńska z egipską, żydowską i berberyjską — cocktaile z wrogich ongiś do siebie usposobionych narodów.

Ras Guga nienawistnie usposobiony do „uzurpatora z Adis Abeba“ przeszedł jak wiadomo na stronę Włoch, grozi mu jednak, że dostanie „gugsan-“ca“, i to niebylejakiego, gdy wojska cesarskie dostaną go znów w swoje ręce. Nie raz jeden Ras przejdzie jeszcze zapewne na stronę armji nieprzyjacielskiej. Generalowi Marvigni złożyło ostatnio hołd trzynastu przeorów klasztorów koptyjskich w Libanos, Sullo-

Tadeusz Witulski

pianista - wirtuoz, wystąpi z recitalem szopenowskim jutro w sobotę wieczorem o godz. 8, w sali św. Marcina.

da, Enda, Mariam itd. Generalowi de Bono oddał dobrowolnie klucze świętego miasta Aksum tamtejszy biskup czyli „abuna“, którego śmiało można by za jego słabość charakteru nazwać „babuną“.

Z afrykańskich plemion znam tylko berberów, ich strach przed białymi, połączony z nienawiścią i szacunkiem, nieraz mnie zastanawiał. Za groźne grożąc poprzednio gardłowym belkotem, sprzedadzą europejczykowi wszystko, począwszy od własnego barana, a skończywszy na żonie i teściu.

„Mieszanka Abisyńska“ nie różni się prawdopodobnie wiele charakterem od mieszańców Algieru i Maroka. Górskie plemiona abisyńskie sprzedają podobno takie stada baranów na sprzedaż do włoskich obozów, woląc zarobić na życie, niż to życie w walce postradać. W jednym z zagranicznych pism widziałam zdjęcie, przedstawiające abisyńskie baby, sprzedające z uśmiechem włoskim żołnierzom jaja i drób. Trudno więc spodziewać się w tym kraju, podobnym do dawnej Austrii, tylko stokroć większym, jednolitego patriotyzmu i poddańczego wierności w stosunku do „Lwa Judy“.

Jak we wspaniałym, wstrząsającym i mrozącym krew w żyłach filmie, wyświetlanym zagranicą, czytamy w gazetach o wojnie włosko-abisyńskiej. Czytamy ze smakiem, przy kawce rozprawiając o niej ochotczo. Niestety w tym wstrząsającym obrazie występują nie aktorzy, ale zwyczajni ludzie, i padają naprawdę, nie „na niby“, piękni młodzi Włosi, i biedne, niewinne dzikusy.

— Oby tylko ten wstrząsający film nie przywędrował do nas! — powtarzamy powtarzać, ilekroć biuletyn wojenne wpadną nam do ręki...

MAGDALENA SAMOZWANIEC

WODA GORZKA MORSZYŃSKA

i sól krystaliczna lub proszkowana — znakomite środki w nawykowym zaparciu stolca. Zadzajcie w aptekach i składach aptecznych.

ng 16 125

BALLADA ŚWIĘTOJAŃSKA

Działo się to dawno temu...

Biegły wylękle mieszcanki
Przez placiki i zaułki,
A w włosach im się plątały
Błotne i śmigie jaskółki.

Biegli szwecy i kramarze
W nieokiełzanej panice,
A za nimi rwała woda
I zalewała ulice.

Wpadli, jak dzicy, na rynek!

A właśnie plac się kołysał
W gwarych rozkoszach jarmarku —
Kotłował się tłum pstrokaty,
Jak ukrop w olbrzymim garnku.
Powiedzieli, co się stało.

A wieść obiegła tłum krasny,
Co pęczniał, jak ciasto w dzieży.
Zamknięto jatki i budy
I stróż zatrąbił na wiezy.

Powstało okropne piekło!

Chlusnęła woda na rynek.

Padły w żywiole namioty,
Runęły barwne stragany —
I tłum się wraz opamiętał
Chłodnym natryskiem zbryzgany...

Brodząc w wodzie po kolana,
Poszli do świętego Jana.

I mieszczenie, i szlachcice,
I kawiarki, i szafiarki,
I klucznice, i woźnice,
I lokaje, i kucharki.

I handlarze, i kramarze,
Linoskoki, muzykanci,
Niedźwiedziarze i kuglarze
I weseli komedjanci.

A gdy stali pod figurą,
Dygotała woda wokół —
Więc świętemi pacierzami,
Jak falami bili w cokół:

O, Janie Nepomucenie,
Patronie przeciw powodzi —
Zstąp z aniołami z cokołu
I siądź do żaglowej łodzi.

Popłyn w tonące ulice,
Na rozigrane faliska
I uśmierz spienioną Wartę,
Niech się cofnie do łożyska...

A święty Jan Nepomucen,
Wzruszony ludzką niedolą,
Serdecznie skinąwszy głową,
Roztęczył się aureolą.

I w zachwyconej ekstazie
Spojrzał miłośnie na Chrysta —
Może mu mocy użyczyć
Oczu Jego głębię przeczyszcza.

A potem zdjął z głowy wieniec
Błyszczący w jaskrawych tęczwach —
I podał go aniołowi,
Który z palmą przy nim klęczał.

I gwiazdy sypnęły na wiry,
Co wkrąg tańczyły niemrawie,
A one światłem zalśniły,
Jak na chabrowej Weltawie.

A gdy przeżegnał faliska,
Woda ze szumem i sykiem
Cofnęła się do koryta,
Belkocząc modrym językiem.

FLORJAŃ JERNAS

List z Bydgoszczy

W mgliste dni listopadowe

Rzecz dzieje się w jednym z gimnazjów bydgoskich. Przed chwilą głos dzwonka obwieścił był właśnie kilkunastominutową przerwę w pracy. Członkowie grona profesorskiego zbierają się na czas krótkiej rekreacji w sali konferencyjnej. Niema w tem nic osobliwego, nie godnego specjalnej uwagi. W dodatku — dzień jest szary, i jakiś taki bardzo powszedni. Taki, jakich wiele...

A jednak nie. Bo oto zupełnie niespodziewanie podnosi się z miejsca książę prefekt i zabiera głos. Gwar w sali konferencyjnej milknie i wszyscy skupiają się wokół mówcy. Książę prefekt nie sili się zgłaszać na kwici-stą jakąś orację. Mówi prosto i szczerze. Zwraca uwagę na niezwykłość przeżywanego właśnie roku. Bo to właśnie na miesiąc bieżący przypada siedemdziesiąt-piąta rocznica urodzin — Ignacego Paderewskiego. Nie trzeba długo mówić o zasługach Paderewskiego. Przecież każdy wie, co

zawdzięcza Polska Wielkiemu Polakowi i Wielkiemu Artystcie. A jednak nie można nie wspomnieć tych zasług przy okazji tak pięknej rocznicy. I proponuje ks. prefekt: — Złożmy hołd i życzenia Ignacemu Paderewskiemu. Niestety, nie możemy uczynić tego bezpośrednio. Niema między nami Ignacego Paderewskiego. Ale jest w naszym gronie — Józef Paderewski. W jego tedy ręce, ręce naszego kolegi, złożmy nasze najlepsze życzenia dla jego wielkiego brata.

Jak zawsze, cicho na uboczu stoi skromny, starszy pan. Oczy wszystkich zwracają się ku niemu. A on milczy zakłopotany i bardzo wzruszony. Ale oto już wszyscy cisną się do Józefa Paderewskiego i kolejno serdecznie ściskają zaczął dłoń długoletniego kolegi. A on dziękuje uśmiechem i krótkim, niewyszukanym słowem. Nie umie widocznie — przemawiać. Jest przecież — matematykiem.

Odzywa się znowu dzwonek, a z je-

go dźwiękiem kończy się ta niezwykle przerwa. Za oknami sali konferencyjnej. Dzień powszedni a jednak wcale nie taki, jakich wiele...

Obok tego, opisanego codopiero przedpołudnia, zanotować jeszcze wypadka jeden z minionych świeżo listopadowych wieczorów. Też było — szaro i codziennie. A przecież wieczór ten miał charakter niezwykle. Przynajmniej dla tych, którzy zgromadzili się w sali posiedzeń Rady Miejskiej w bydgoskim ratuszu. W wieczór ten, Rada Miejska ustąpiła swej sali Radzie Artystyczno-Kulturalnej. Kilkudziesięciu przedstawicieli bydgoskiej inteligencji zebrało się, by w walnie wysłuchać sprawozdań członków dyrekcji Rady i, by po udzieleniu absolutorjum dotychczasowemu prezydium Rady pchnąć działalność Rady na dalsze tory. Pierwszy zabrał głos, dotychczasowy prezes, dyr. Witold Belza. Szkicując przebieg całorocznej działalności bydgoskiej reprezentacji artystyczno-kulturalnej, wskazał mówcą na trudności, jakie przezwyciężać muszą ci, którzy biorą na siebie odpowiedzialność za poziom kulturalny swego środowiska. Niemniej, trudności i przeszkody nie powinny znie-

chęcać następców. Zwłaszcza, że pierwszy i bodaj najtrudniejszy krok już uczyniono. Te poczynania, to przedewszystkiem — opracowanie statutu Rady. Zdawałoby się, że to nie nazbyt chyba trudne zadanie. A jednak, trzeba było całego szeregu wieczorów dyskusyjnych dyrekcji Rady, zanim uzgodniono statut i program działalności Rady. Bo szło o to, aby dać Radzie statut, któryby nie miał nic wspólnego z szablonem a natomiast wynikał z nakazów swoistości i odrębności bydgoskiego regionu. Walne zgromadzenie uznało statut za właściwy i odpowiedni. Mijamy nadzieję, że i życie podpisze się pod tą uchwałą.

A bydgoskie życie kulturalne czeka, aby je Rada organizowała, koordynowała wysiłki i na wyższy starała się dźwignąć poziom. Nowy zarząd Rady, z prezesem dyr. inż. Eugenjušem Wasilewskim na czele, ma przed sobą ogromne zadanie. Ufamy, że mu sprosta. I że jeszcze w listopadzie, mgliste, szare i obojętne wieczory nabiorą barw i blasku dzięki dobrze zorganizowanemu wysiłkowi bydgoskich artystów i entuzjastów sztuki.

MARJAŃ TURWID

Senior literatów wielkopolskich Piotr Paliński

Z gromady literatów wielkopolskich, którzy na naszym gruncie w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku toczyli bezkrywany bój z zachłannym prusactwem o polskość, tylko kilku doczekało się pamiętnych chwil Zmartwychwstania Ojczyzny, a i ta garstka przetrwała się znacznie i maleje z każdym rokiem.

Zasławni powieściopisarze wielkopolski, Maciej Wierzbowski. Zmarli publicyści i literaci, Antoni Stefański z Szamotuł. Odszedł na wieczny spoczynek kolega Jana Kasprówicza, zasłużony, pracowity publicysta Józef Siemianowski z Szarleja nad Gopłem. Zakochał się w literaturze i w życiu, a nie w piśmie, Jarosław Leitgeber. Pożegnał pałkę ziemską pisarz ludowy i dziennikarz, Michał Majerski. Przeniósł się do wieczności red. Józef Ulatowski z Kujaw. A wszyscy oni w wolnej już spoczęli ziemi polskiej.

Zostało kilku zaledwie weteranów piśmiennictwa wielkopolskiego, weteranów, którzy wśród nawalniczych pruskiego barbarzyństwa nie opuszczali posterunku narodowego, nie zrażali się karami więziennymi i grzywnami, a w poacie czoła siali zdrowe ziarno polskie, na glebie serc polskich.

Do tych żyjących dotąd szermierzy polskości w b. zaborze pruskim należy prof. Piotr Paliński, senior literatów wielkopolskich, zasłużony nauczyciel ludu naszego, cichy, skromny, pracowity, działacz społeczny i polityczny.

Schylek swego pracowitego życia spędza Paliński w Wągrowcu. W sierpniu bież. roku ukończył 82-ty rok życia, a pióra z ręką nie wypuszcza. Nie widać po nim walk, toczonych z Prusakami, ciosów i więzień, nie widać tułaczki za chlebem po obcych krajach. Entuzjazm i optymizm bije z krzepkiej jego postaci, z tych oczu jasnych, z pod brwi krzaczastych, z ust okolonych siwym, sumiastym wąsem, z zakrojonych szlachetnie szczytów czoła. Pamięć i swada jak u młodzieńca, w opowiadaniu kronika Wielkopolski, kronika, z której nam czerpać a czerpać!

Nielatwy miał żywot. Urodzony 1853 r. w Fordonie pod Bydgoszczą, z zamiłowania poświęcił się zawodowi nauczycielskiemu. Skończył seminarjum keyńskie w 1873 r. Był potem nauczycielem w Barcinie, Linówcu pod Mogilnem, w Strzelnie i na przedmieściu Bydgoszczy — Rupiency. Tam w tragicznych okolicznościach nadszedł kres jego kariery nauczycielskiej, co było wynikiem pracy literackiej „Janka z nad Wisty” (pseudonim Palińskiego).

Działalność publicystyczną — literacką rozpoczął Paliński w 1873 r. jako korespondent „Gazety Górnolaskiej”, wydawanej w Bytomiu przez rodowitego Wielkopolanina, ks. Fr. Przyntczyńskiego. Na łamach tego pisma ogłosił wiele artykułów i kilka powieści, bądź oryginalnych, bądź tłumaczonych z obcych języków.

W okresie od 1883—1887 r. w piśmie dr. Ludwika Rzepeckiego: „Goncu Wielkopolskim”, „Niedzieli” itd., publikował rozprawki naukowe, przeróbki i tłumaczenia, a m. in. ogłosił powieść oryginalną „Opieka Boska”. Wszystkie te prace ukazywały się pod pseudonimem „Bogumił Tiomaczyński”, gdyż Paliński, jako nauczyciel, nie mógł w polskiej publicystyce i literaturze ujawniać swego nazwiska. W 1887 r. założył w Strzelnie „Nadgoplanina”, było to jedyne wówczas pismo prowincjonalne w Wielkopolsce. Na łamach „Nadgoplanina” daremnie szukałby nazwiska Palińskiego. Jako redaktor figurował Leon Dolecki, właściciel drukarni. I mało kto wiedział, że Paliński za dnia był nauczycielem pruskim, w nocy zaś polskim redaktorem. Dobrze redagowany „Nadgoplanin” zakończył po kilku latach piękny swój żywot.

Przeniesiony w 1889 r. do Bydgoszczy, spełnia Paliński z godnością Polaka trudne wówczas zadania nauczyciela, pisze do wydawanej tamże przez St. Tomaszewskiego „Straży Polskiej” i gazet poznańskich. W 1892 r. zakłada Stowarzyszenie Katolickich Nauczycieli W Ks. Poznańskiego z siedzibą w Bydgoszczy. Celem organizacji tej była walka z „kulturträgerami” Stowarzyszenie, niemiłe widziane u czynników urzędowych, dzieliło interesy katolicyzmu przed zachłannością protestantyzmu pruskiego pruskiego i naraziło założyciela na niezliczone przykrości. Skupiło ono pod swymi skrzydłami całe katolickie nauczycielstwo Wielkopolski. Do upadku zaczęło chylić się, gdy w 1895 r. złożył Paliński godność prezesa. Ostatni zjazd odbył się 1896 r. w Inowrocławiu. Gnębiona organizacja nauczycieli wkrótce potem upadła. Poza efektem moralnym dała ona kilka dyscyplinarek gorętszym członkom, a Palińskiemu pośrednio „wilczy paszport”.

Rzecz miała się następująco: Przejęty duchem Stowarzyszenia, przetłumaczył Paliński z niemieckiego głośną powieść Bolandena p. t. „Djabł w szkole”. Powieść tę drukował najpierw w odcinku „Goniec Wielkopolski”. Oświeciła ona horodalne stosunki w szkolnictwie austriackim na tle „walki kulturalnej” i pełna była aluzji do systemu szkolnego w Prusach. Tłumacza przy padkiem wykryto i zawezwano go 14 października 1896 r. przed sąd dyscyplinarny regencji bydgoskiej. Proces obfitował w szereg tragicznych momentów. Palińskiemu dowiedziano winę,

Za „groźne” swe „przestępstwo” (rzeczową krytykę nieporządków szkolnych w Prusach) pozbawiony został nie szczęsny tłumacz urzędu po 23 latach beznagannej orki nauczycielskiej, na dwa lata przed emeryturą!

Był to cios straszliwy. Nie ugiął się jednak Paliński pod naciskiem twardej łapy pruskiej. Przerzucił się na dobre do dziennikarstwa, oddając się całej duszą sprawie polskiej. Wykonał w Wągrowcu „Pałuczanina”, redagował od 1900—1904 „Lecha” w Gnieźnie, poczem do 1906 r. kierował „Gazetą Gdańską”. Zasiadał 25 razy na ławie oskarżonych za sprawy polityczne i prasowe; przesiedział 8 miesięcy w więzieniu. W 1906 opuszcza kraj rodzinny. W „Dzienniku Berlińskim” zastępuje na krótko red. F. S. Krysiaka. Do 1911 r. wraz z rodziną przebywa w Westfalii, pisze do gazet polskich, wydaje broszurki dla ludu, zakłada organizacje polskie, zwołuje wiece, wygłasza referaty historyczne i oświatowe, i. walczy z biedą, która stale zagląda mu w oczy.

Z krainy kopalń i hut przenosi się do Holandji, gdzie od 1911—1919 r. jest dyrektorem w polskim wydziale wysyłkowym jednej z holenderskich firm ogrodniczych w Hillegom pod Haarlem. Pisze dziełko: „Kultura holenderskich roślin kwiatowych” i otrzymuje za nie podziękę listowną od Sienkiewicza. W czasie wojny prowadzi tajne biuro korespondencyjne, wspomaga uchodźców polskich, zakłada organizacje narodowe i tworzy potężną, 19-tomową kronikę wojny światowej.

Na wezwanie Naczelnej Rady Ludowej wraca Paliński w 1919 r. do kraju i obejmuje stanowisko profesora seminarjum nauczycielskiego w Koźminie, nie zaprzestając pracy publicystycznej. W 1922 r., przeniesiony na równorzędne stanowisko do Rawicza, oddaje się z lubością pracy pedagogicznej i zakłada (nie pod swym nazwiskiem) narodowy „Dziennik Rawicki”. W 1928 r. przechodzi na emeryturę. Osiada w Wągrowcu. Współpracuje z narodową „Gazetą Wągrowiecką”, „Dziennikiem Kujawskim”, udziela się w Stronictwie Narodowym i działa wydajnie na polu regionalistyki wielkopolskiej.

W 1931 r. wydał sporą pracę p. t. „Powiat wągrowiecki”, a w ub. roku „Przewodnik po Pomorzu”: skończył monografię Pałuk wschodnich i posiada w rękopisach kilkadziesiąt innych, cennych prac, które czekają na wydawcę.

W dorobku swym posiada Paliński

Henryk Zbierzchowski

znakomity poeta i powieściopisarz, tu dzień piosenkarz lwowski, urzędują jutro w niedzielę w Teatrze Polskim, o godz. 12 w południe **poranek autorski**. Na program złożą się recytacje i melorecytacje przy własnym akompaniamencie autora.

nowe powieści, broszury popularne, monografie historyczne, sztuki sceniczne. Bibliografia bogata. Talent swój pisarski poświęca Paliński Polsce bez zastrzeżeń i nie tworzy dla czczego rozgłosu, lecz niezmordowanie działa w cichociści z tą jedyną myślą, by oświecać lud i podnosić go na wyżyny ducha, a temsamem budować na silnych podłożach lepsze jutro Ojczyzny.

Wierzmy, że z pod jego pióra wyjdzie jeszcze niejedna wartościowa książka, by zasiłki naszą skromną literaturę regionalną Seniorowi literatów wielkopolskich w owocnej pracy życzy my pomyślności.

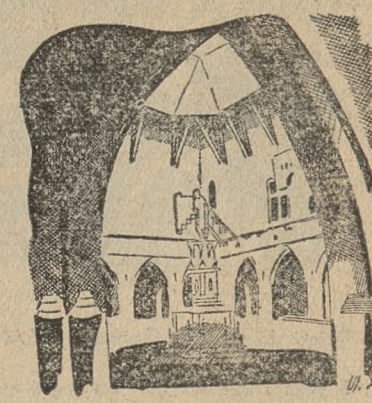
MIECZYSLAW DEREŻYŃSKI.

Jotka
ELEGANCKI TRWAŁY
KOLNIERZ

Warszawa, Wierzbowa 11.

nr 17 135

C H Ó R
AKADEMICKI

KONCERT RADJOWY Z KRAKOWA
W NIEDZIELE 10. XI. O GODZ. 20.00

W NOTATNIKU

Bigos radiowy

Wesoły feljetonista „Kurjera Warsz.” Sęk w wierszyku, który poniżej przytaczamy, charakteryzuje stan umysłu człowieka wsłuchującego się w radio — jaki osad zostaje w jego głowie. Śmiało rzec można, że ten śmieszny symbolizuje umysłowość oświeconą, współczesnego przeciętnika:

„Sygnał czasu. Arja Jontka.
Słuchowisko: „Pstrąg i łątka”.
Komunikat.
Chór niemowląt. „Książę Pepi”.
Hasła polskie: „Wódka krzepi”.
Hejnał, eksport i „Śmierć Azv”.
Przebieg na nelsonskie zrazy.
Fortepianu trzy sekundy.
Pyskoboju, cztery rundy.
Pim. Strojenie instrumentów.
Słówko w sprawie alimentów.
Socjologii krótka chwila.
Głosy kniej: (wycie wilka).
Komunikat. Coś z Chopina.

Jak usunąć zapach potu?
Duet skrzypiec i fagotu.
Marsz żałobny Beethovena.
Wychów cieląt. Kantilena.
Odchrząknięcie z pogadanki:
„Jak przwrzadzać świetne grzanki”?
T. K. K. T. znów na scenie:
Pomirowski o Kadenie.
T. K. K. T. (skęcz bezstroski):
Kaden znów o Pomirowskim.
Referacik: „Czem jest czysta”?
Coś dla dzieci: „Szpak i glista”.
W mikrofonie pan minister.
Still: Dranem i Dolly-Sisters.
„Postęp kraju znakomity”.
Plwty. Plwty. Plwty. Plwty.
Cenv jajek. Poszum lasu.
Arja Jontka. Sygnał czasu...”

Należy dodać, że od czasu upaństwowienia polskiego radia, wszelkie przerwy w słuchowisku poświęcone są hasłu muzycznemu, powtarzającemu wółko: „Nie chcemy od was uznania... Nie chcemy...”
Ach, nikt z uznaniem nie śpieszy!

Listy ze wsi Wielkopolskiej

Pragną, łakną, pożądają...

Wielki kłopot mam z chłopami wielkopolskimi z powodu — literatura. Nikt nie ma pojęcia, jak chłop rwa się do pisania. Każdy z nich ma mnóstwo do opowiedzenia i każdy z nich chciałby się wypowiedzieć. A nie ma możliwości. Są to Prometeusze sple-

Wiele miałem wypadek:

Przyszedł do mnie człowiek, chłop, z powieścią. Przypadkowo właśnie Podhalanin. Powieść napisana na maszynie, a w środku, wśród arkuszy, zasuszone kwiaty. Balem się tej powieści, bo bardzo duża, ale peanego smętnego poranka zacząłem ją czytać i poprostu rzycałem ze śmiechu. Tak dosadnych wyrazów, takiej siły w wyrażeniu, takiej prostoty bez prostactwa nie widziałem u żadnego polskiego autora.

Ten chłopski poeta ofiarował mi polową honorarium, jeśli mu powieść

sprzedam. Rzecz prosta, że ja na taki interes nie pójdę. Ale jak mu tę powieść sprzedać? Inteligenckie pismo tej powieści nie weźmie, bo ona jest pisana po chłopsku, gwarą. Poza tem jest tam okropna historia, ponieważ paropek załochał się w panience ze dworu, a panienka w nim. Gdybyście czytali, jak ten chłop opisuje jedyne spotkanie, jakie z tą panienką miał, to byście się rozplakali, bo to jest jakby wniebowzięcie. A, mój Boże, coż nadzwyczajnego w tem, że polski chłop spotka się z polską panienką?

Więc teraz z tego spotkania w nocy wynikła straszna awantura. Ojciec panienki, porucznik rezerwy, zaczął się mścić na parobku, który był rekrutem — a rzecz działa się w czasie wojny. Jak się to wszystko skończyło, nie wiem, bo powieści do końca nie doczytałem. A nie doczytałem jej nie dlatego, by była nudna, lecz ponieważ

rozpacz mnie ogarnęła. Ten człowiek w niesłychanie ciężkich warunkach pi-sze nocami, przepisuje na maszynie, pisze wprost z serca, a ja mu pomóc nie mogę.

Bo co? To powieść chłopka, a chłop polski nie ma swego pisma. I tu nie chodzi o to, aby tę powieść czytał chłop, bo oni to wszystko znają, lecz żeby to przeczytała inteligencja, ażeby ona usłyszała ten krzyk rozpaczliwego chłopki, który jest przecież naszym bratem. Dla mi go ból, a on krzyknąć nie może!

Lecz to nie on jeden. Przychodzą do mnie ludzie i opowiadają. Można by pisać setki powieści, lecz nie chodzi tu o samo pisanie, tylko gdzie i jak to wydawać?

Znam na wsi panienki tak wiotkie i wytworne, że żadna wiejska panienka z niemi porównałaby się nie mogła. Znam na wsi matki, które całują w rękę z tą samą czcią i miłością z jaką kiedyś całowały w rękę swą własną matkę. Znam mężczyzn poważnych i spokojnych, z którym w swym gościńcu mogę rozmawiać, jak w warszawskim IPS-ie, znam chłopców ruchliwych, bujnych a ideowych. Pro-

szę, gdy Wy w miastach łamiecie się kawiarniach w ukłonach, to my po wsiach witamy się ukłonem ręki, a potem młody człowiek staje przed starszym na baczność, a starszy podaje mu rękę i mówi: — Czołem, kolego! — lub: — Witaj, bracie

To wszystko pragnie się wypowiedzieć. To wszystko pomaga mi w pracy — na swój sposób. Gdy piszę, to mi zaglądają przez plecy, a gdy niedowiem — dyktuję parobkom, z którymi potem mówię o Kochanowskim, o Janickim, i patrzę w ich oczy zdumione, że jednak można było zrobić i robiło się, a teraz to jakoś nie idzie.

Niech to nie będzie obraza, lecz tylko dowodem:

Chłopi kradną mi książki polskie tak, że mam tylko francuskie i angielskie. Ukradli mi nawet Platona w przekładzie prof. Witwickiego. Taki jest głód książek. Gdy teraz z nimi mówię o założeniu biblioteki, oczy im się palą.

Literatura nie jest dla polskiego chłopka rzeczą martwą, on jej pragnie.

JERZY BANDROWSKI.

Dziś premjera operetki „Róża Stambułu”

Dziś w sobotę w Teatrze Wielkim premjera operetki L. Falla „Róża Stambułu”, pełna wesołej akcji i melodyjnej muzyki. W roli tytułowej wystąpi Maria Kisielewska, w dalszych rolach pp.: M. Kaupé, Trojanowska, B. Horski, R. Ciria, K. Szerzyński, J. Sendek i A. Warchalewski. W akcie II-gim zespół baletowy z Z. Gra-

bowską na czele wykona efektowne tańce. Operetka otrzymała nowe wspaniałe dekoracje projektu Z. Szpingera. Reżyserował B. Horski — dyryguje kapelm. W. Buchwald. Bilety do nabycia w firmie A. Szrejbrowski, ul. Pierackiego 20, wieczorem w kasie teatralnej.
ng 17 392

Życie sokole

Obrady Naczelnictwa Dzielnicy

W ubiegłą niedzielę odbył się w Poznaniu zjazd naczelnictwa Sokolstwa wielkopolskiego, w którym uczestniczyli członkowie wydziałów technicznych, męskiego i żeńskiego, oraz naczelników i naczelniczek okręgowych, wzgl. ich zastępców z 13 okręgów; okręgi koniński i rogoziński nie przysłały swych kierowników technicznych. Przewodnictwo dzielnicy reprezentowali dh. prez. Wolski oraz wiceprez. dh. Stoiński i dhna Rozmiarkowa. Obradami kierował zast. naczelnika dziel. dh. Rutkowski.

Sprawozdanie z działalności w minionym sezonie letnim oraz z prac bieżących przedłożył dh. naczelnik, dhna naczelniczka Kasprzakówna i sekretarz naczelnictwa dh. Roskosz. Mówiono więc o udziale w kursie związkowym, o odbytych kursach dzielnicowych druchów, o udziale w zawodach związkowych i zlocie jubileuszowym w Krakowie, o ponownym odroczeniu zlotu związkowego do 1937 r., o niedojściu do skutku zawodów Wielkopolska — Pomorze i przyczynach tego, o udziale w mistrzostwach Polski i „pierwszym kroku gimn.”, o obozie olimpijskim, o próbach zdobycia P. O. S., o propagowaniu gimnastyki sprzętowej przy pomocy instruktorów dzielnicowych, o kursach gimnastycznych, okręgowych itp. Na wszystkich sprawach temi przeprowadzono bardzo ożywioną dyskusję, poczem naczelnicy i naczelniczki poszczególnych okręgów przedstawili, na podstawie rozesłanego uprzednio kwestionariusza, stan pracy technicznej na swym terenie. Ze spra-

wozdań tych wynikało, że praca ta napotyka na duże trudności, mimo to wszakże naogół rozwija się prawidłowo i normalnie.

Szczególny punkt programu poświęcono krytycznej ocenie tegorocznych zlotów okręgowych, które wykazały różne braki i niedociągnięcia tak pod względem organizacyjnym jak i technicznym. W rzeczowej dyskusji omówiono wszelkie możliwe tego przyczyny celem usunięcia w przyszłości niedomagań.

Następnie omówiono program pracy na przyszłość. Ustalono m. n. odbicie kursu dzielnicowego dla naczelników i naczelniczek okręgowych, wzgl. ich zastępców, który się odbędzie w Poznaniu w czasie od 27—29 grudnia rb., dalej że lustracje okręgów odbędą się w terminie do 1 maja. Poza tem przyjęto do wiadomości ustalić już ogólny program zawodów Wielkopolska — Śląsk, które w marcu p. r. odbędą się w Poznaniu, oraz podkreślano konieczność jak najliczniejszego udziału w wspomnianym już „pierwszym kroku gimn.”, który w rozporządzeniu Państw. Urzędu W. F. i P. W. odbędzie się 19 stycznia w Katowicach przy udziale zawodników z wszelkich organizacji i klubów gimnastycznych.

Pod koniec dość długo jeszcze dyskutowano nad całym szeregiem wniosków, które zgłoszone zostały na zjeździe. Wnioski te, mające na celu dalsze usprawnienie organizacji i techniki gimnastycznej, przyjęto przeważnie jako materiał dla naczelnictwa.
(a. w.)

lonja, Główna, na boisku w Górczynie Admira—Korona II; o godz. 14 na boisku ośrodku przy ul. Bukowskiej Pentation — Posańia, na arenie lazarskiej Unja Poznań — H. C. P. II.

O mistrz. kl. C: o godz. 11 arena lazarska Unja Poznań — Britanija Poznań, w Zbąszyniu o godz. 14 Obra — Polonja Nowy Tomyśl.

Spotkania towarzyskie: W Poznaniu o godz. 11 stadion na Śródcie Czarni — Cybina, boisko własne przy ul. Chociszewskiego Korona I — San I, o godz. 14 Korona II — San II.

Na prowincji: w Kościanie o g. 14 na boisku Zakładu Psychiatr. spotkanie międzymiastowe Kościan — Leszno z okazji 5-lecia Kościńskiego Kl. Sp., o godzinie 14 w Środzie na boisku Sokoła Legia — Pogoń Poznań.

Warszawa. Mecz o mistrzostwo ligi pomiędzy Warszawianką a mistrzem Polski Ruchem.

W gmachu ośrodku w. f. o godz. 10-tej gimnastyczne mistrzostwa Polski, zorganizowane przez Sokół.

W Łodzi mecz ligowy Polonia — LKS.

W Krakowie mecze ligowe Wisła — Legia, Cracovia — Warta oraz mecz bokserski Warszawianki z mistrzem Krakowa Wawelem. W Krakowie odbędzie się również mecz decydujący o wejście do ligi Podgórze — Dąb.

We Lwowie mecz ligowy Pogoń — Garbarnia.

O godz. 19 w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich spotkanie pięściarskie Łódź i Poznań.

W składzie reprezentacji Poznania dokonano pewnych zmian. „Wiski” nie będzie walczył wskutek skaleczenia na treningu w walce z Koziółkiem i zastąpi go w walce kocię Janowczyk z Sokola. W walce lekkiej walczyć będzie Jarecki w miejsce zapowiadanego „Kajnara”.

Hokej na lodzie

London Queens Club i Olimpijczycy Niemiec 3:3 (2:0, 1:1, 0:2). Spotkanie powyższe odbyło się w berlińskim „Sportpalastie”.

Pięściarstwo

Dzisiejsze zawody w sali Cegielskiego przy Górnej Wildzie 180 pomiędzy Cegielskim a „Sokolem” zapowiadają się z uwagi na narybek, który obie drużyny zareprezentują, ciekawie. Początek o godz. 20. Dojazd linji tramwajami nr. 4 i 8. (kom.)

W Tuluzie bawiła w piątek reprezentacja Hannoveru, bijąc ósemkę Tuluz 12:4. Niemcy znajdują się w drodze do Hiszpanji. (tel. wł.)

Śląsk niem. i środkowa Nadrenja 9:7. Spotkanie międzyokręgowe rozegrane we Wrocławiu. Wyniki były następujące: Gólabek (S) wygrał z powodu nadwagi Mertensa, w spotkaniu towarzyskim przegrał na punkty. Brinke (S) pokonał Schopekena. Buettner II (S) wygrał z Kremerem, Buettner I remisował z Bienerem, Mann (S) wygrał z Nallem, Wojke (S) przegrał z Blumem (Altena), Kreisch (S) uległ Krummowi i Koernig (S) przegrał przez techn. k. o. w 2 starciu z Voosenem. (tel. wł.)

Kierownictwo sekcji pięściarskiej „Sokola” przypomina, że zamknięcie listy do tegorocznego pierwszego kursu dla nowicjuszy nastąpi w poniedziałek, 11 b. m., natomiast kurs rozpoczyna się 12 b. m. o godz. 19 w sali treningowej przy Zielonych Ogródkach. Kurs prowadzi trener sekcji p. Witold Majchrzycki. Zgłoszenia przyjmuje się w sekretariacie „Sokola” przy ul. Podgórznej 8, codziennie od godz. 17 do 19. (kom.)

Piłka nożna

Zmiana sędziów na jutrzejszych meczach ligowych: w Warszawie „Warszawianka” — „Ruch” miał prowadzić p. Przybycz z Bydgoszczy. Na interwencję Ruchu mecz prowadzić będzie p. Sznajder z Krakowa.

W Krakowie „Cracovia” — „Warta” miał prowadzić por. Szyla ze Lwowa, lecz na interwencję Warty spotkanie prowadzić będzie p. Kucharski z Warszawy.

W. G. i D. poznańskiego okręgu ukarał: Górniaczka Leona — K. S. Posańia — 4-miesięczną dyskwalifikacją, za podwójne podpisanie karty zgłoszeń (K. S. Naprzód, Poznań).

Ceglarka Franciszka — Rawicki K. S. Strzelec — nagana, za zwracanie uwagi sędziemu na zawodach w dniu 6. 10. 35 r.

Kurasia Leonarda i Klemczaka Łucjana po 2 tygodnie dyskwalifikacji, za niesportowe zachowanie się na zawodach mistrz. w dniu 6. 10. 35 r.

Sobkowiaka Adama — R. K. S. Strzelec, Rawicz — 4-tygodniową dyskwalifikacją, za niesportowe zachowanie się na boisku (w charakterze widza w dniu 6. 10.).

Przybyłowicza Leona — K. S. Czarni, Poznań — 1-tygodniową dyskwalifikacją, za niebezpieczną grę na zawodach w dniu 6. 10.

Paszkiewicz Alfonsa — K. S. Czarni, Poznań — 4-tygodniową dyskwalifikacją, za kopnięcie przeciwnika bez piłki na meczu w dniu 6. 10.

Świderskiego Witolda — T. S. Unja, Poznań — 12-miesięczną dyskwalifikacją, za świadome podanie fałszywego składu drużyny na meczu w dniu 29. 9.

Nowakowskiego Marjana — K. S. Legja, Poznań — 12-miesięczną dyskwalifikacją, za grę w barwach T. S. Unja — pod fałszy-

wem nazwiskiem.

Kamińskiego Edwarda — K. S. Warta i Tomkowiaka Lecha — K. S. HCP — kazdego 4-tygodniową dyskwalifikacją, za wzajemne kopanie się b. piłki w dniu 6. 10.

Smolibowskiego Wacława — K. S. Posańia — nagana, za niesportowe zachowanie się na zawodach w dniu 13. 10.

Lesińskiego Feliksa — T. S. Polonja, Główna — 2-tygodniową dyskwalifikacją, za niebezpieczną grę na zawodach w dniu 13. 10.

Kuczkowskiego Tadeusza — K. S. Posańia — 2-tygodniową dyskwalifikacją, za słowną obrazę przeciwnika na zawodach w dniu 15. 8.

Jankowiaka Marjana — Szamotulski K. S. — 6-miesięczną automatyczną dyskwalifikacją, za czynne znieważenie przeciwnika na meczu w dniu 15. 8. (Początek kary 15. 8.).

Smelkowskiego Jana — K. S. Cybina — 6-miesięczną automatyczną dyskwalifikacją, za czynne znieważenie przeciwnika na zawodach w dniu 20. 10. (początek 20. 10. 35.).

Wróbla Franciszka — K. S. Posańia — 6-miesięczną automatyczną dyskwalifikacją, za czynne znieważenie gracza na zawodach w dniu 20. 10. (początek 20. 10. 35.).

Gałaszczaka Józefa — T. S. Polonja Główna — 6-miesięczną automatyczną dyskwalifikacją za usiłowanie pobicia sędziego na zawodach w dniu 20. 10. (początek 20. 10. 35.).

Zgoreckiego Stefana — K. S. Stella, Gniezno — 4-tygodniową dyskwalifikacją, za brutalną grę i słowną obrazę sędziego na zawodach w dniu 20. 10.

Graczyka Teodora — K. S. HCP — 4-tygodniową dyskwalifikacją, za brutalną grę na zawodach w dniu 20. 10.

Klorka Bernarda — K. S. Admira — 1-tygodniową dyskwalifikacją, za niepodanie nazwiska sędziemu na zawodach w dniu 20. 10.

Początek kar: 28. 10. 1935 r.

Szermierka

Polska — Niemcy. W dniach 14 i 15 grudnia odbędzie się w Warszawie międzypaństwowe spotkanie szermiercze Polska — Niemcy. Spotkanie rozegrane będzie na szpadzie i szable. Projektowany mecz pań we florecie nie dojdzie do skutku.

Niemcy przybędą do Warszawy w liczbie 10 zawodników: dwie drużyny po 4 zawodników w każdej broni i dwaj rezerwowi.

Dla wyeliminowania zawodników do reprezentacji Polski zorganizowany zostanie specjalny kurs przedolimpijski dla 20 uczestników, który rozpocznie się 29 bm.

W dniach 7 i 8 grudnia br. odbędą się w Warszawie eliminacyjne zawody, w których wezmą udział uczestnicy kursu, zaproszeni zawodnicy węgierscy oraz najlepsi polscy zawodnicy klubowi, niebiorący udziału w kursie.

Próby o P. O. S.

Jeszcze tylko dwa tygodnie urzędować będzie komisja próby o Państwową Odznakę Sportową miejskiego komitetu w. f. i p. w. m. Poznania na stadionie miejskim i to: dla mężczyzn — środy i soboty od godziny 15,30 do zmroku, dla kobiet w piątki od godz. 15,30 do zmroku i w niedzielę 10 i 17 bm. od godz. 8 do 11.

Ośrodek zaprawy marszowej i biegowej

Od 10 b. m. ożyje na nowo ośrodek zaprawy marszowej i biegowej na Dzieńcu Miejskim przy Drodze Dembińskiej, dostępny dla wszystkich sportowców tak zorganizowanych jak i niezorganizowanych, a przede wszystkim dla lekkoatletów długodystansowców. Ośrodek czynny będzie dwa razy tygodniowo, w środy od godz. 15 i w niedzielę od 10 do 13. Stali uczestnicy zaprawy korzystać będą bezpłatnie z ciepłych natrysków. Sprawdzone formy będą raz na miesiąc urządzone biegi kontrolne, na które przewiduje się nagrody dla zwycięzców.

Zgłoszenia indywidualne i zespołowe przyjmuje miejski komitet w. f. i p. w. m. Stadjon Miejski, Błonia Wildeckie, tel. 72-19.

Kursy narciarskie

W bieżącym sezonie zimowym urządza miejski komitet w. f. i p. w. m. Poznania trzy propagandowe kursy narciarskie w Zakopanem od:

21 grudnia b. r. do 5 stycznia 1936 r.;

6 stycznia do 20 stycznia;

1 lutego do 15 lutego.

Zwraca się uwagę wszystkim zainteresowanym, że w myśl zarządzenia Państwowego Urzędu W. F. i P. W. na kursy narciarskie mogą być przyjmowani tylko kandydaci posiadający p. O. S. i zaświadczenie stałego uprawiania ćwiczeń cielesnych, które wystawia również miejski komitet w. f. i p. w. m. Poznania po odbyciu próby o P. O. S. wzgl. za udział w kursach gimnastycznych.

Dla kandydatów na tegoroczne kursy narciarskie, którzy przy zgłaszaniu na kurs nie będą mogli przedstawić w myśl zarządzenia P. U. W. F. i P. W. zaświadczenia stałego uprawiania ćwiczeń cielesnych, organizuje miejski komitet kurs gimnastyczny. Ćwiczenia odbywać się będą w sali gimnastycznej Miejskiej środy w sali gimnastycznej Miejskiej. Szkoły Handlowej przy ul. Śniadeckich. Zgłoszenia przyjmuje miejski komitet w. f. i p. w. m. Stadjon Miejski, Błonia Wildeckie, tel. 72-19.

Niedziela na boiskach

Ligowa „Warta” walczy w Krakowie z „Cracovią”. Wynik spotkania wywiesimy około godz. 13.30.

W klasie A naszego okręgu odbędzie się w nadchodzącą niedzielę tylko jedno spotkanie o mistrzostwo jesienne, gdyż wszystkie rozgrywki zostały przez kluby już rozegrane. Jedynie Legja biorąc udział w rozgrywkach o wejście do ligi, nie mogła swoich pierwszych spotkań w czołowej klasie naszego okręgu rozegrać, i musi pozostać cztery spotkania jeszcze rozegrać.

W Ostrowie o godzinie 14 na nowym własnym boisku Ostrowia spotyka się z Legją. Rozgrywka ta, z powodu tegorocznej dobrej lokaty Ostrowi, która zajmuje drugie miejsce z 11 punktami przy rozegranych 8 meczach, budzi zrozumiałe zainte-

resowanie i ściąganie niezawodnie dużo sympatyków piłki nożnej, którzy pragną zobaczyć interesującą i żywą grę. Legja niewątpliwie zdaje sobie dobrze sprawę z tego spotkania i będzie musiała wyteńczyć wszystkie siły, aby zwyciężyć. Za gośćmi przemawia większa rutyna, stała forma drużyny, lotny i strzałowo lepiej usposobiony atak, za gospodarzami własny grunt, ambicja i fanatycznie usposobieni kibice klubowi. Mimo ewtl. zwycięstwa gospodarzy, o zdobyciu mistrzostwa jesienno-go przez Ostrowię mowy być nie może, gdyż przegrała dwa spotkania — z H. C. P. 3:4 i Polonią 0:4 — remisując z K. P. W. Poznania.

O mistrzostwo klasy B: O godz. 11 na boisku stadionu na Jeźcach Sparta — Po-

ZIOŁA Z GÓR HARCU Dr. LAUERA
są dobrym środkiem dla uregulowania
żołądka, usuwają obstrukcję, są łagodnym
naturalnym środkiem przeczyszczającym.

ng 16 613

Wzmożony ruch budowlany w Poznaniu

Pogodna jesień pozwala w dalszym ciągu prowadzić roboty przy budowlach. Ruch budowlany w Poznaniu jest w tym roku bardzo znaczny. Przyczyn tego wzmożonego ruchu, jak już

na Słonecznej też stawia się kilka budynków. Jedne z nich ukończone są w połowie, budowa innych podciągnięta niemal pod dach. Czy w tym roku pokryje się wszystkie dachy — nie

Trzy nowe wille powstają równocześnie przy ul. Grunwaldzkiej u wylotu ul. Ostroroga

wspominaliśmy niedawno, należy szukać w pogłoskach o dewaluacji naszej waluty, co skłoniło wiele osób do lokaty swych oszczędności w budowlach. Buduje się we wszystkich dzielnicach miasta, a zwłaszcza na Łazarzu. Dość wspomnieć, że na ul. Ostroroga powstają dwie wille, wprost niej przy ul. Grunwaldzkiej trzy, w pobliżu zaś

wiadomo, bo przecież niedawno donosiliśmy o braku cegieł i o szalonej wyższej ich cenie. Są więc poważne przeszkody w budowie.

— Jak tam ruch budowlany w tym sezonie — pytamy jednego z inżynierów, kierujących budową.

— Nadspodziewany. Wszędzie ludzie budują, ale czy skończą przed na-

dejściem zimy — wątpliwe.

— Czemuż to?

— Brak cegieł. Ze strony cegielni spotkał budujących wielki zawód. Przrzekły dostarczyć zamówioną ilość po umówionej cenie, tymczasem obecnie domagają się wysokich cen. Komu potrzeba do ukończenia 2 czy 3 tysięcy cegieł, ten płaci żadaną cenę, komu więcej — przerywa nawet budowę. Niedawno właściciel jednej z parcel budowlanych sprzedał swą cegłę innemu, nie mogąc rozpocząć budowy z powodu wysokiej ceny cegły. Przed mniej więcej dwoma tygodniami płacono się za 1000 sztuk 37 zł loco budowa, dziś płaci się taką samą cenę, ale loco cegielnia. A przewóz tej ilości z cegielni na miejsce budowy kosztuje 5 zł, cena więc tysiąca sztuk wynosi obecnie 42 zł. Niektórzy muszą płacić nawet 45 zł. I nie na kredyt, wszystko za gotówkę.

— Gdzież szukać przyczyn takiego stanu rzeczy?

— W dziwnej polityce cegielni. Zamiast dostarczyć dawno już rozpoczętym budowlom materiału, aby je można było wykończyć, cegielnie oddają również cegły świeżo zaczętych, stąd też wiele budynków nie da się prawdopodobnie w tym roku wykończyć, względnie doprowadzić ich pod dach. Są wypadki, że cegielnie przerywają nagle dostarczanie materiału, domagając się wyższej ceny za cegły. Wyzyskują więc w ten sposób wielkie zapotrzebowanie na materiał budowlany.

— A czy nie byłoby bezrobocia w zawodzie budowlanym, gdyby cegła była?

— Oczywiście, że nie. Sam musiałem zwolnić część pracowników, bo nie mam czym budować.

SZEKSPIR NA ULICACH LONDYNU.

(Od naszego londyńskiego korespondenta)

Biedny, stary Szekspir... Gdyby był ostatnio znalazł się na ulicy Charing Cross, z pewnością nie mógłby o własnych siłach przecisnąć się do „Savoyu”. Tłumy rozentuzjasmowanych, spokojnych dotąd mieszkańców City, przewalały się po zatłoczonych ulicach.

Ktoś bardziej uczynny wzięłby starego „Willi” pod rękę i przeprowadził przez tłum samochodów i strzegących ladu „Bobych” przed fasadą „Adelphi Theatre” — gdzie właśnie miała odbyć się premiera jego najlepszej komedji, nieśmiertelnego „Snu Nocy Letniej”.

Łabądź ze Stratfordu, genialny poeta, usiadłby w kacie, by popatrzeć na swój twór, — jakże wiernie i naturalnie podany

Kobietę, spełń swój obowiązek względem rodziny. Zapisz się do LOPP. i nucz na kursach bronić siebie i swych najbliższych. Zapisy do Kół Kobiecych przyjmuje Ośrodek Propagandy LOPP. przy ul. 27 Grudnia 19 i Biuro Pozn. Okręgu Wojewódzkiego LOPP. przy ul. Fredry nr. 3, m. 4, I piętro.

Pg 6 291-62.519

przez Maxa Reinhardta. Rzuciłby zapewne okiem na tę rzeszę najwybitniejszych przedstawicieli „society” londyńskiej — na falangę wyfraczonych lordów i wybrzytanowanych ladies. Jego wielkie dzieło, napisane kiedyś dla królowej Elżbiety — w tem towarzystwie na premierze filmowej czuło się tak samo realnie w swej nieśmiertelnej prawdzie życiowej.

Był to wielki dzień Londynu. Wprawdzie już od szeregu miesięcy kulturalne kółka ludności poinformowane o tem wydarzeniu w dziedzinie filmu — ale naogół nikt nie spodziewał się takich tłumów, jakie w dniu premiery zaległy plac przed wspaniałym iluminowanym „Adelphi”. Punktualnie o godz. 18 rozległy się dźwięki królewskiego marsza i — poprzedzana szwadronem gwardji — zajęła tradycyjna już, znana londyńczykom karoca pary królewskiej. Za nią, w etykietą nakazanych odstępach, wtoczyły się samochody i pojazdy rodziny królewskiej. A potem na ekranie zajaśniał napis: „Warner Bros przedstawia „Sen Nocy Letniej” Szekspira. Reżyserował Max Reinhardt. Muzyka: Feliks Mendelsohn”. Rozpoczęło się najpiękniejsze przedstawienie. W bacznie natężeniu oglądaliśmy najdziwniejszą i najczarowniejszą bajkę wszystkich czasów. Śledziliśmy, jakby zaczarowani przez Puka, losy bohaterów tej wiecznie młodej i zawsze prawdziwej sztuki. Burza oklasków i żywiołowy aplauz u spokojnych rodaków wielkiego Szekspira — były jeszcze jednym dowodem, że Max Reinhardt, realizując pragnienie swego życia — „Sen Nocy Letniej” — stworzył najlepszy film na przestrzeni ostatnich lat.

Kto wie, czy William Szekspir — gdy by dziś żył — nie zgłosiłby akcesu do grupy scenarzystów, piszących swe dzieła specjalnie dla filmu. (N.)

W. Kabaciński, skład delikatesów, Al. Marcinkowskiego 5
St. Szeszula, skład delikatesów, ul. Fredry 2
J. Makowski, skład delikatesów, ul. Marszałka Focha 41
F. Koszewski, skład win i wódek, ul. Wielka 29
dg 4772

To nie fantazja!

Arcydzieło genialnej reżyserji

„SING - SING”

i mistrzowskiej gry: SPENCER TRACY BETTE DAVIS

NADPROGRAM: Komedja 2 akt. „KŁOPOTY TELEFONISTKI”

ng 17 239

KINO ŚWIT, św. Marcin 65.

smaczny i treściwy

ng 17 742

JAN KIEPURA

w filmie

„KOCHAM WSZYSTKIE KOBIETY”

Ze względu na stale napływające specjalne życzenia telefoniczne i listowne ze strony P. T. Publiczności —

jutro w niedzielę, dodatkowe seanse a mianowicie w kinie Apollo o godzinie 3 po poł., w kinie Metropolis o godzinie 3,15 po poł.

ng 17 157

WIECZORY X MUZY

Dziś w sobotę i jutro w niedzielę o godz. 11 wieczór w kinie APOLLO

„AHASWER” wiekopomne arcydzieło filmowe najnowszej produkcji angielskiej z niezrównanym genialnym tragicznym Konradem Veidtem w roli głównej. Nieśmiertelna legenda o Żydzie Wiczym Tulu — czu odtworzona z niebywałym realizmem dzięki mistrzowskiej grze Konrada Veidta wywiera ogromne i niezatarte wrażenie na widza. Film nad wyraz ciekawy tak pod względem ujęcia tematu jak i rozmachu realizacji. Ceny miejsc normalne.
ng 17 156

POLSKA ŻARÓWKA

trwała, tania

oszczędna w zużyciu prądu!

ng 17 101

Łdrowe ciałko

bez odparzeń, zaczerwienienia i swędzenia zapewnia niemowlętom mile chłodząca i antyseptyczna zasyпка

BABYSAL-ANTIBA

„Bóg zapłać!”
całego narodu ofiarodawcom na resztę kosztów budowy Pomnika Najsw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu, którzy złożyli ofiarę do dnia 3 listopada 1935 r.

Ze Skarby przy Pomniku		ng 17 322	
wybrano:			
30. 10. 35.	15.64	L. Wierzbicka, Warszawa	1.
31. 10. 35.	21.61	J. Mosakowska, Toruń	5.
1. 11. 35.	29.80	E. Wróblewski, Tuchola	5.
2. 11. 35.	25.10	W. Ambrosówna, Gdynia	1.
3. 11. 35.	62.17	W. Majewska, Miedzybódz	2.
		P. Rubisiewicz, Raba Wyżna	3.
		Ks. J. Prokapek, Olszówka	5.
		J. Ostrowska, Warszawa	50.
		B. Parzuchowska, Ostrow Maz.	1.
		M. Lamers, Kraków	5.
		St. Górski, Topolno	1.
		L. Skala, Bojanowo	10.
		A. Wygala, Swinków	2.
		A. Filas, Mikuliczyn	3.
		Z. Gasiorówna, Porąbka	2.
		W. Jeżowski, Wilno	5.
		M. Mietkowski, Karsin	1.
		B. Górny Łasin	1.
		Rodzina Biernackich, Sobiesierne	2.
		X. Kanikowski, Staw	5.
		L. Maciejew, z pr. o zdr.	3.
		Al. Kobieliw, Równe	5.
		M. Karczewska, Toruń	3.
		Lutka Kukucka, Mosina	1.
		Kom. Pow. Hufca Harcerzy w Lesznie zamiast ofiary za Msze św. odpłaconą w intencji Harcerstwa przez X. kapelana	5.
		S. Marciniak	5.
		J. Leśniakowa, Ludomy	5.
		J. Szelmeczka, Damasławek	2.
		W. Tyrała, Kraków XXII	1.
		Ks. Fr. Czapliński, Osieczno	5.
		Fr. Krywult, Biała	1.
		Z. Gwiazda, Warszawa	1.
		M. Piecko, Brześć	5.
		A. Baranowska, Warszawa	5.
		T. Sowiński, Bochnia	1.
		Wl. Błaszczakiewicz, Pińczów	5.
		T. Węclawiak, Orzechowo	1.
		M. Chłipańska, Kraków	10.
		R. Bramowa, Chelmuza	5.
		St. Górski, Września	5.
		M. Turka Kutno	5.
		J. Milewski, Białystok	1.
		K. Kalita, Łaskowice	5.
		SS. Albertynki, Kraków	25.
		B. Kuleska, Warszawa	5.
		M. Kubiarczyk, Warszawa	2.
		Hr. M. Gorzeńska z wnucami, Łódź	10.
		A. Lipiński, Kalisz	5.
		M. Markowski, Radziwiłłów	2.
		K. Nawrocka, Pabjanice	10.
		W. Sierpińska, Bydgoszcz	5.
		X. A. Zajac, Istebna Śl.	5.
		M. Zablocki, Panigrozd	3.
		Nowy Morkowie, Osiny	5.
		B. Kowalska, Kepno — z podz. N. S. J. za odebr. i z pr. o zdr. i blog. dla całej rodziny	5.
		J. Katarzyński, Rydzyna	5.
		H. Siwczak, Nakło	5.
		M. Andrzejczak, Lwów	5.
		W. Cieślowski, Warszawa	2.
		M. Bosacka, Folwark	2.
		M. Mańkowska, W. Komorsk	3.
		Ks. T. Jasiński, Szuki	3.
		Ks. T. Migasiewicz, Gomo lin, zebrane	1.50
		K. R., Warszawa	1.
		J. Czeleński, Janowiec	5.
		J. Wielebski, Chodzież	3.
		A. Paliszek, Stanisławów	5.
		Adw. J. Grzesiński, Ostrow	5.
		M. Olejniczak, Kościan	3.
		J. Gierszewska, Mećkał	1.
		X. J. Studzianna, Poświętne	1.50
		St. Fudalej, Ostrowiec	5.
		A. Sikorzanka, Świętochłowice	2.
		A. Szulgił, Goryszewo, na pew. int.	2.
		J. Kwiatkowski, Wejherowo	3.
		W. Synoradzka, Warszawa	5.
		Ks. J. Sroczyński, Lipa	1.
		Ks. E. Szymkowiak, Drobni	5.
		Wl. Gil, Łęg	30.
		M. Schefflerówna, Gdańsk	5.
		W. Czarnecka, Warszawa	6.
		L. Szczyński, Starogard	2.
		L. Strzemiński, Warszawa	2.
		K. i S. Mielczewski, Kamie	2.

Konto P. K. O. nr. 207 704. — Sekcja, ul. św. Marcin 65, m. 11.

W niedzielę, 10 listopada o godz. 20-tej w Teatrze Wielkim uroczyste przedstawienie w rocznicę Święta Niepodległości

„Straszny Dwór“

Z okazji Święta Niepodległości wystawia Teatr Wielki w niedzielę wieczorem o godz. 8 narodową operę Stanisława Moniuszki „Straszny Dwór“. W przedstawieniu biorą udział czołowe siły naszego zespołu artystycznego jak: H. Dudczówna, Dr. W. Roessler-Stokowska, M. Janowska,

Z. Dolnicki, A. Golebiowski, R. Wraga, K. Urbanowicz i in. Balet z Z. Grabowską i M. Statkiewiczem na czele odtańczy krakowiaka i mazura. Kierownictwo muzyczne spoczywa w wytrawnych rękach dyr. Z. Latoszewskiego.
ng 17 391

ZŁA PRZEMIANA MATERJI JEST CZĘSTO PRZYCZYNA WIELU CHOROÓB
(kamienie żółciowe artretyzm, ischias, choroby skóry), kuracja: ziołami CHOLEKINAZA H. Niemojewskiego polega na pobudzeniu wątroby do normalnej czynności i reguluje przemianę materji. Broszury bezpłatnie.
ng 17 757

PAPIEROS dla ZNAWCÓW EGIPSKI PRZEDNI 20 sztuk — zł. 1.80

5453

ng 16 125

Baczność! Herbatka — Bridge!

Pod protektorem p. Prezydenta Zychlińskiej i p. Starościny Begałowej odbędzie się jutro, w niedzielę, herbatka — dancing — bridge w salach Klubu Jugosłowiańskiego (Al. Marcinkowskiego 3). Muzyka świetna. Herbatka wyborna. Bufet własny — pierwszej klasy, tani i obfity. Wstęp tylko 99 groszy. Komitet przeznacza cały dochód na cele Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia parafji św. Marcina. O jak najliczniejszy więc udział uprasza Komitet.

Halina Leska,
Joanna Poraska,
Stanisław Staniewicz

wystąpią na koncercie w dniu dzisiejszym, 9. bm. o godzinie 20-tej w auli uniwersyteckiej. Bilety w cenie od 50 gr. do 3 zł do nabycia w przedsprzedaży w firmie A. Szrejbrowski, ul. Pierackiego 20, a dwie godziny przed koncertem przy kasie aul.

zg 12 167

Dziś recital chopinowski Tadeusza Wituskiego

Przypominamy o dzisiejszym recitalu fortepianowym młodego utalentowanego pianisty-wirtuoza **Tadeusza Wituskiego**, który odbędzie się

dziś w sobotę, wieczorem o godz. 20-tej w sali św. Marcina.

Artysta odegra wyłącznie utwory Fryderyka Chopina jak: wielką *Sonata h-moll*, potężny „*Polonez A-Dur*“ oraz etiudy, barokolle, mazurki i in.

Zapowiedź dzisiejszego koncertu młodego artysty spotkała się z wielkim zainteresowaniem melomanów gry fortepianowej, to też spodziewać się należy, że sala koncertowa zapełni się do ostatniego miejsca muzykalną publicznością.

Bilety do nabycia w firmie A. Szrejbrowski, ul. Pierackiego 20, wieczorem od godz. 7 przy wejściu na salę.

zg 12 136

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

CZEKOLADA MLECZNA

BOGATA W WITAMINY

ng 17 765

Dziś premiera w Teatrze Polskim

Dziś premiera ostatniej nowości, jaka się ukazała na scenach zagranicznych, komedia głośnego już pisarza Marcellego Acharda „*Domine*“. Przekładu na język polski dokonał Bolesław Gorczyński. Komedia ta już zdobyła zagranicą wielki rozgłos. Na scenach polskich grać będzie pierwszy nasz teatr.

Nową i nader piękną wystawę przygotował Z. Szpinger. Obsadę stanowią czołowe siły naszego zespołu z pp. Ludwiżanką, Zasadzią, Boelkiem, Hańczą, Glińskim i Kierczyńskim na czele. Premiera obudziła wielkie zainteresowanie wśród bywalców Teatru Polskiego.

Szkoła tańców

Wanda Bończa
Zygmunt Mąkowski

Znana z dokładnego wyuczania Szkoła tańca Mąkowskiego, w tym sezonie wprowadziła oprócz tańców salonowych — dział plastyki pod kier. mistrzyni tej sztuki p. Wandy Bończy, którą publiczność na Jej występie w Rewji Mód przyjęła wprost entuzjastycznie. — Zapisy osób starszych, młodzieży i dzieci do specjalnych grup przyjmuje się codziennie od 7—8 wiecz. Al. Marcinkowskiego 8, sala I-go piętra „Itali“ (klubowa) wejście z podw. lewo.

zg 12 179

W niedzielę poranek symfoniczny

W jutrzejszym Poranku symfonicznym, który odbędzie się o godz. 12.15 w Teatrze Wielkim, wystąpi jako solistka młoda słowacka pianistka Juliette Aranyi i wykona z towarzyszeniem orkiestry koncert fortepianowy A-Dur Mozarta. Artystkę, która koncertowała w największych centrach muzycznych, prasa stawiała w rząd najwybitniejszych młodych pianetek.

Każda blondynka
zwraca uwagę swym
puszystym złotobłond
włosom gdy używa

HEZARBLOND

Autentyczny tylko
z Fabryki Kosmetyków

HENRYK ŻAK, Poznań

Pg 6493/4-2 449/50

Część orkiestrowa składa się z słynnej „Symfonji h-moll“ Schuberta, tegoż kompozytora uwertury „*Rosamunde*“ i „*La Valse*“ Ravela. Koncertem dyryguje dyr. dr. Zygmunt Latoszewski.

Młodzież szkolna korzysta z daleko idących zniżek.

Z Tow. Ziemiaków Wlkp.

Przypominamy, że w czwartek, 12 grudnia b. r. obchodzić będziemy 25-letni jubileusz Towarzystwa Ziemiaków Wlkp. Prosimy nasze Koła powiatowe, aby wszelkie odnośne swoje życzenia przysłały jak najprędzej do Biura naszego, Mickiewicza 33.

W poniedziałek, 18 listopada b. r. o godzinie 10.30 przedpołudniem odbędzie się w Poznaniu na sali posiedzeń w gmachu Wlkp. Izby Rolniczej zebranie Sekcji Ekonomicznej z udziałem pań delegatek z wszystkich Kół. Na porządku dziennym m. in. dwa aktualne referaty „O oszczędności“ i „Jak kłupować“.

Tego samego dnia o godz. 15.30 również na sali w Wlkp. Izbie Rolniczej odbędzie się zebranie Sekcji Pedagogicznej z udziałem pań delegatek i z referatem ks. prof. Stanisława Skazińskiego. Prosimy o jak najliczniejszy udział w obu zebraniach.

Październikowe zebranie węgrowskiego Koła Ziemiaków odbyło się przy b. licznym udziale członkiń, pod przewodnictwem p. Melanii Moszczeńskiej. Po załatwieniu bieżących spraw Koła i omówieniu zebrania jubileuszowego Tow. Ziemiaków Wlkp. odczytany został piękny wykład p. Haliny Nieniewskiej p. t. „Wiele radości w życiu“. Następnie ustalono kolejność biblioteki okręgowej, poczem panie ustaliły program Walnego Zjazdu Włościanek w powiecie. P. Starościna prosiła o zasilenie bufetu na wentę Czerwonego Krzyża w Wągrowcu, do którego panie najchętniej obiecały prowianty nadesłać. W grudniu odbędzie się u p. Grabowskiej w Zbiciu kurs trykotarstwa, który prowadzić będzie Mł. Ziemianka p. Z. Szuldrzyńska.

Dnia 8. listopada 1935 r. o godz. 8,20 zmarł nagle opatrzonej Olejami św. mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, syn, brat, szwagier i wujek śp.

Cezary Dybizbański

kasjer cukrowni w Opalenicy

przeżywszy lat 47.

Eksportacja zwłok z domu żałoby w Opalenicy odbędzie się w poniedziałek, dnia 11 bm. o godzinie 12. Pogrzeb w Poznaniu tegoż dnia o godzinie 16-tej z kostnicy cmentarza w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążona
rodzina.

zg 12 182

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

W rocznicę tragicznego zgonu, 4. p.
Stanisława Waćławskiego

Jana Grotkowskiego

odprawi się w niedzielę, 10 bm. o godzinie 10-tej w kaplicy Nowego Domu Akademickiego przy Wałach Leszczyńskiego 6

msza święta

a o godz. 12-tej w sali Śniadeckich Collegium Medicum

uroczysta akademja żałobna

na której przemawiać będą prof. dr. Adam Żółtowski, kol. Zygmunt Witkowski i kol. Henryk Szeib.

Na uroczystości powyższe zaprasza

zg 423 **Młodzież Wszechpolska.**

ng 17 876

„Haftoplis“

wykonuje mierzke, okretke, —
dziurki, wykończenie szali, fal-
ban, plisowanie, dekatoryzowanie,
hafty, monogramy, tarcze gimna-
zjalne, obciążanie guzików, nad-
rabianie stóp, podnoszenie oczek
terminowo i najtaniej

St. Rynek 6, tel. 28-10.

wejście Wiankowa.
Pg 5 771

Dnia 7 listopada 1935 r., o godzinie 13, zmarł nagle, namaszczony Olejami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Szczepan Przybył

przeżywszy lat 49. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 10. bm. o godz. 16,30 z domu żałoby Chwaliszewo 17.

W ciężkim smutku pogrążeni
Żona z dziećmi i rodzina.

zg 12 178

W środę, 6-go listopada 1935 r., o godz. 18-tej zasnął w Bogu, opatrzone Sakramentami św., moja najdroższa i najukochańsza żona, nasza mamusia, śp.

z Morawskich

Władysława Zapartowa

przeżywszy lat 47. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 10 bm., o godz. 14,30 z domu żałoby ul. Małeckiego 2 na stary cmentarz św. Marcina przy ul. Towarowej.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż i synowie.

zg 12 184

Dnia 7. bm., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Szczepan Przybył

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 10 listopada 1935 r. o godz. 16,30 z domu żałoby, Chwaliszewo 17 na stary cmentarz par. św. Małgorzaty.

Tow. „Pielgrzym“ pod wezw. Matki Boskiej w Poznaniu.

Wypadek 361.

zg 12 181

Prof. Dr. KAROL MAYER

przeprowadził się

na ulicę **LIBELTA 3 parter**

Godziny przyjęć: 10 — 11,30 i 16—18.

zg 12 183

MŁODOŚĆ TO PEWNOŚĆ SIEBIE

TRWALE PRZYLEGAJĄCY
O ECZOTYCZNYM ZAPACHU
NADA CERZE PANI MŁODZEN-
CZO-SWIEŻY WYGLĄD, CZY-
NIAC JĄ GŁADKĄ I MATOWĄ
PUDER CZANG
TO TAJEMNICA WSCHODU.

ng 17 703

"PALAIS DE DANSE"

"KABARET DANCING BAR
ul. Piekary 16/17 (Pasaż Apollo) Telefon 11-92

Od 1 listopada 1935 r. całkowita zmiana programu
Oryginalni Kubańczy, atrakcja Ameryki i Europy

DIAZ et PACHECO

Gwiazdorzy wytwórni filmowych Foxa i Paramountu

DIAZ et PACHECO to rewja kostiumów,
to oryginalny rytm
hawajski odtwórcy tańca Cucaracha, poraz pierwszy
w Polsce oryginalna Rumba Kubańska, to prawdziwi
apasze z wyspy Kuby

Oraz: Uroczą Kira Krajewską polską tancerka
Niezrównany Theo-Górski - akt muzykalno-ta-
duet neczno-spiewny
Wytowna Jetta Angelo - gwiazda Budapesztu
Węgierka i Wiednia

W niedziele i święta "Five o'clock Tea" z pełnym
programem artystycznym.

WSTĘP WOLNY. Lokal otwarty od godz. 9 wieczór do rana

DYREKCJA:
W. Dąbrowski i L. Szyłkowska

dr 4 001

Dr. TUSZEWSKI

Ordynator oddziału wewnętrznego

przyjmuje jak dawniej od 11 — 1
w Sanat. S. S. Elżbietanek, ul. Łąkowa 1/2.

CZY WIESZ dlaczego cukierki MARECKIEGO są popularne?

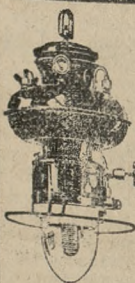
ng 16 126/7

Artykuły Sportowe
Swetry, Kalosze, Śniegowce
Kozuski Zakopiańskie
Wielki wybór! Niskie ceny!

DOM SPORTOWY

św. Marcin 33. Prosimy zwracać na firmę.
Cenniki wysyłamy bezpłatnie! dg 4 800

DOBRE ŚWIATŁO

to podwójna wy-
dańność pracy, to
ochrona oczu i
nerwów.

Lampy naftowo-żarowe

"LUMEN" i "MAXIM"

niezbędne wszędzie tam gdzie niema elektryczności
i to w mieszkaniach, składach, kościołach, salach
warsztatach, do oświetlania podwórzy dominaj., placu,
rynków w miasteczkach i t. d.

B. SNIĘGOCKI, Poznań, Fr. Ratajczaka 2
Pg 4-62-15, 03 CENNIKI NA ŻĄDANIE.

Odbiornik — arcydzieło wielolet-
nich prac laboratoryjnych.
Mistrzowskie połączenie zalet
niespotykanych dotychczas
w innych aparatach. To cudo
radiofonii współczesnej posiada:

- Głośnik Telefunken-Nawi z parabolicznym stożkiem, o potęż-
nym naturalnym tonie.
- Nowy rodzaj lamp o wielkiej trwałości i równomiernej pracy.
- Cewki o żelaznym rdzeniu dające ultra-selektywność.
- Specjalny układ, automatycznie wyrównujący czułość.
- Kontakty platynowe i srebrne gwarantujące bezszmerowy odbiór.
- 3 zakresy fal — odbiór europejskich i zamorskich stacji.
- Nową linję skrzynki o pięknej formie, ulepszającą akustykę.

4-LAMPOWY Z 5^{ty} PROSTOWNICZĄ

"AMBASADOR" TELEFUNKEN

RADIO-TELEFUNKEN

MISTRZ TONU, PRECYZJI I FORMY.

NASZA DEWIZA:

ZANIM KUPISZ NASZ ODBIÓRNIK WYPRÓBUJ INNE

ORYGINALNE PROSZKI

"MIGRENO-
NERVOSIN"
R.M.S.W. 115199
ZNAK FABR.
z KOGUTKIEM
SA ŚRODKIEM
KOJĄCYM BÓLE
ZASTOSOWANIE:

BÓLE GŁOWY

MIGRENA, NEURALGIA

BÓLE ZĘBÓW

GRYPA, PRZEZIĘBIENIA

BÓLE: ARTRETYCZNE,
STAWOWE, KOSTNE I T.P.

ŻĄDANIE ORYGINALNYCH PROSZKÓW
ZE ZN. FABR. KOGUTEK
SPRZEDAJĄ APTEKI

ng 16 130

Pneumatyki

najslawniejszych fa-
brykatów Michelin,
Stomil, India etc.
po dotąd niebywałych
niskich cenach poleca

Brzeskiauto

S. A. Poznań,

ul. Dąbrowskiego nr. 29

Zał 1894. Tel. 63-23

ng 17050

Najkorzystniej

OKULARY - BINOKLE

tylko Zakładzie optycznym

OPTO-ORLICKI

Poznań, św. Marcin 63

zg 12 175 (dawn. 77)

PŁASZCZE

zg 12 163/4

GRUSZCZYŃSKA,

ulica Kramarska 1.

— vis a vis Naształarskiej —

Ze względu na własny interes zapoznaj
się natychmiast z najnowszym mode-
lem maszyny do pisania

"CONTINENTAL"

Najprzedniejsza maszyna za najniższą cenę

Gen. Przedstawicielstwo:

Przygodzki, Hampel i S-ka,

Poznań, Sew. Mielżyńskiego nr. 21. Telefon 21-24

W poniedziałek, dnia 11 listopada rb. biura niżej podanych banków

otwarte będą tylko do godz. 11

Bank Cukrownictwa — Bank Francusko-Polski — Bank Handlowy
Bank Kratochwill i Pernaczyński — Bank Kwilecki, Potocki i S-ka
— Bank Ludowy — Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego —
Bank Pożyczkowy Spółdzielczy — Bank Zachodni — Bank Związku
Spółek Zarobkowych — Komunalny Bank Kredytowy — Komunalna
Kasa Oszczędności Miasta Poznania.

Pg 6460-45,210

KAZDEMU PRZYPADNIE NAGRODA!

kto nadesłanie dobre rozwiązanie

acagobzw akeiwoizc — acarp i csondezczoO

Za dobre rozwiązanie wymienionego przy słowia, przeznaczaliśmy celem zdobycia klienteli.

następujące nagrody:

1 Nagroda Maszyna do szycia	7 Nagroda Narty
2 " Rower meski	8-15 " Obrazy olejne
3 " Patefon	16-20 " Swetry meskie
4 " Aparat radiowy	21-25 " Pulowery damskie
5 " Aparat fotograficzny	26-35 " Zegarki meskie
6 " Kilim 150x200	36-50 " Kasety toaletowe

Prócz tego wiele innych nagród oraz wielka ilość nagród pocieszenia. Rozdzielenie nagród
odbędzie się pod nadzorem notariusza w terminie, o którym zawiadomi się na piśmie. Nieznac-
na opłata pocztowa przesyłki na koszt odbiorcy. Rozwiązanie należy przesyłać jak najwcześniej
załączając ewentualnie znaczek na odpowiedź, którą się w każdym razie otrzymuje. — Adreso-
wać: Dom Wysyłkowy "NIESPODZIANKA", Kraków, Krowoderska 56 — A. ng 17 744/5

Samochody niemieckie koncernu "AUTO UNION"

AUDI-DKW-HORCH-WANDERER

samochody ciężarowe „BUSSING NAG” oraz motocykle „DKW”

nadejdą niebawem

Zamówienia przyjmuje

Pg 6 459-45,211

REPREZENTACJA SAMOCHODÓW „AUTO-UNION” ST. SIERSZYŃSKI

POZNAŃ - DĄBROWSKIEGO 30 — TEL. 13-41

Nowy transport towarów nadszedł!

Ceny konkurencyjne.

Fabryczny Skład Huty Szklanej „HORTENSJA”

Poznań, ulica Towarowa 15. zg 12177

Przedstawiciela

dobrze zaprowadzonego w drogeriach i aptekach po-
szukuje na Pomorze i Poznańskie fabryka przetwo-
rów chemiczno-farmaceutycznych w Poznaniu. Oferty
Kurjer Pozn. pod zg 12169

W piątek, 8. listopada 1935 r., zasnął w Bogu, opatrzony na drogę wieczności Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukończony ojciec, teść i dziadek, 8. p.

Władysław Najgrakowski

b. radca i em. str. referent Ministerstwa Sprawiedliwości

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 12. bm., o godz. 15-tej z domu żałoby, o czym zawiadamia

w smutku pogrążona
rodzina

Poznań, ul. Marszałka Focha 32.

Msza św. odbędzie się w środę 13. bm., o godz. 8-mej w kościele św. Michała na Łazarzu.

dz. 4818

odbiornik najwyższej klasy

IMPERATOR

Precyzyjna,
ultra-
nowoczesna
konstrukcja
piękny kształt-
przepiękny ton
ostatnie słowo
techniki
radiowej

NATAWIS

Do nabycia w pierwszorzędnym firmach radiowych.

IMPERATOR Z — na sieć prądu zmiennego
IMPERATOR U — uniwersalny, na prąd stały i zmienny.

Przezorni RODZICE

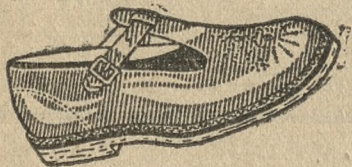
zaopatrują swe dzieci na zimę
w obuwiu z podeszwami

z GUMY INDYJSKIEJ

(SUROWY KAUCZUK)

Chronią one przed wilgocią i zimnem i nawet przy
STAŁEM noszeniu przetrwają całą zimę.

Podeszew z gumy indyjskiej
przymocuje każdy szewc z ła-
twością nawet na stare obuwiu.

ng 17 871

Któż inny potrafi odgadnąć Twą przyszłość?

tylko najsłynniejszy Jasnowidz-Grafolog WOMOUTH
Mistrz Międzynarodowego Instytutu Wiedzy Tajemnej
uznany jako wszechświatowy fenomen, dysponujący mocą
sugestji i magnetyzmu oraz jasnowidzenia na odległość.
Przy pomocy słynnego: Jedynego na kuli ziemskiej Medium
„TAMAHRY” które posiada nadprzyrodzony dar promie-
niowania i wysyłania fluidu astralnego w transie jasnowidzi
bez różnicy oddalenia, za pomocą kontaktu pisma i kilku
włosów danej osoby.

Odkrywa wszelkie tajemnice życiowe każdego, odgaduje przeszłość, teraźniejszość i przyszłość.
opracowuje horoskopy i analizy grafologiczne. Daje możność zdobycia miłości pożądanej osoby
rady i wskazówki, odzwyczajają od wszelkich nałogów. Odnajduje zaginione osoby. Medium
„TAMAHRY” jest nieomyślne. Zestawia w transie szczęśliwe i pewne większej wygranej Nra
losów wskazuje gdzie takowe można nabyć.

Napisz natychmiast do mnie, podaj pytania, stan, datę urodzenia, załącz kilka włosów
z otrzymasz w przeciągu 4 dni odemnie dokładne przepowiednie-horoskop, który wprawi Cię w
podziw i zachwyt.

Medium „TAMAHRY” wybierze dla Ciebie w transie szczęśliwy Nr. losu, który pod
gwarancją będzie wygrany. Otrzymasz odemnie prawdziwy klucz nowego życia, który przy-
czyni się do poprawy Twego bytu materialnego i zadowolenia duchowego. Wiele wielkich
wygranych, to owoc mej pracy, dlatego też każdy zwracający się do mnie dziękuje.

Załączyc 1.— zł znaczkami pocztowymi na koszt przesyłki. Bezpłatnych horoskopów nie
wysyła się.

Pisz jeszcze dziś do mnie na adres: Jasnowidz WOMOUTH, Kraków, Piłsudskiego 21.

FARBY LAKIERY

Fabryki J. Perok, Leszno, po cenach fabrycznych tylko

Wodna 13, tel. 53-26, dawniej W. Garbary 39

Pokost czysto lśniący 1,65 za 1 kg Pokost zwykły lśniący 1,1, z 140 kg

ng 16 112

PLAC z boczną

30 000 m² w Poznaniu korzy-
stnie położony, sprzedam w ca-
łości lub częściowo. Zgłosze-
nia Kurjer Pozn. zg 12 176

Ciepłe trykoty damskie, męskie, dziecięce!

Ciepłe pończochy, ciepłe skarpety, ciepłe rękawiczki.

Wszelkie towary są pierwszej jakości. W żadnym wypadku
nie prowadzą drugich gatunków lub towarów wybrakowanych.

STEFAN KAŁAMAJSKI

Pr. 6007-45.178

NOWOŚCI w ozdobnych SERWISACH

Ćmielowskie, Karlsbadzkie oraz Szkła stołowe Zawiercie
Kryształy belgijskie Val St. Lambert i krajowe

Gustowne podarki na wszelkie okoliczności poleca

Największy magazyn tej branży w Poznaniu

W. JANASZEK, ul. Świętosławska 1,

Pg 6165-45,324

Rok założ. 1896.

(dawn. Jezuicka)

Łatwo jak zaparzyć kawę!

Można sobie samemu sporządzić
likier, przy pomocy znanych na
całym świecie Esencji Reichela z
1/2 litru wody, 1/2 do 3/4 funta cukru,
1/2 litra spirytusu i 1 but. Esencji
Reichela — naturalnych surow-
ców likierowych — otrzymuje się
1 i 1/4 litra wysokowartościowego,
tręciwego i szlachetnego 40% li-
kieru. Tak oszczędza i delectuje
się równocześnie. Za udanie i sta-
le równą dobroć likieru zareca
oddawna sławna marka „Pro-
mienne Serce”. Nie cena, lecz ja-
kość rozstrzyga. O ile nabyć nie
można w drogeriach i składach
wódki, dostarcza Wytw. Ch.
Nowomiejski, Kraków, skrytka 41
ng 17 799

URODONAL

URODONAL CHATELAIN'A

Środek stosowany w
ARTRETYZMIE

O ile chodzi o zwalczanie
takich schorzeń jak

PODAGRA, REUMA-
TYZM, PIASEK MOCZO-
WY, ZAPALENIE NER-
WU KULSZOWEGO,
NEURALGJĘ

wskazaniem jest stosować
leczenie

URODONALEM

który ułatwia przemianę
materji i reguluje wydzie-
lanie kwasu moczowego.

ng 17 761

Do
szorowania
i czyszczenia
tylko

ATA

godna jest
polecenia.

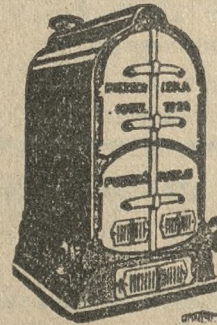
ATA czyści i szoruje
wszystko!

WYRÓB ZAKŁADÓW „PERSIL”
POL. SP. AKC. BYDGOSZCZ

P 5948/P 703

PRZED ZIMNEM

Tysiące okien zabezpieczono uszczelniającem z gumy poro-
watej MORMIT. Jedyny trwały i tani uszczelniając.
Bezpłatne prospekty do otrzymania w każdej drogerji.
Tg 2 065 MORMIT, Warszawa, Marszałkowska 118 m. 1.

ZWYKŁYM
MIAŁEM WĘGLOWYM
opalać można skutecznie wszystko-
spalający

kocioł do centralnego ogrze-
wania pat. „Höntscha”

Zmniejsza się przeto znacznie koszty utrzymania.

Höntschi & S-ka

Sp. z o. o.

Odlewnia kotłów ogrzewalnych
Poznań-Rataje VI. ng 16184

CUD XX. WIEKU

Wszechświatowej sławy Jasnowidz-
Grafolog - medium Vapuro — twórca
dział medjumiczno-astrologicznych, współ-
pracownik Centralnego Międzynarodowego
Związku Okultystycznego Związków Wie-
dy Tajemnej Świata w Londynie — daje
prawdziwe medialno-astralne astrologicz-
no-grafologiczne przepowiednie, które —
to natychmiast zrobią przełom w Twojem
życiu — zdobędziesz tajemniczy klucz No-
wego Życia — otworzysz sobie wrota do
brobytu. Zagadka loterii rozwiązana przez
Jasnowidza Vapuro. Tajemnica g.v loterii
któwi w nazwisku Twojem. Podaj mi na-
zwisko Swoje, a powiem Ci, kiedy możesz wygrać — jaka sume.
Przepowiednie, rady, wskazówki, horoskopy: życiowe, handlowe,
miłosne — Jasnowidza Vapuro — to berło złote — to Nowa Era.
Zwracający się każdy dziękuje — wygrywa los. Nadesłaj charak-
ter pisma (pis. na godzinę 8-9 rano), datę urodzenia, kilka swoich
włosów — złoty znaczkiem na koszt przesyłki. Zaznacz się, że
gratis horoskopów nie opracowuje się. — Adresować: Jasnowidz
Vapuro, Kraków, Wielopole 3. ng 17 7678

FACHOWIEC GASTRONOMICZNY

JAKO

KIEROWNIK RESTAURACJI

poszukiwany zaraz lub od
1. XII. 35r. Oferty z dokładnym
życiorysem, fotografią i odpis-
ami świadectw nadsyłać do
P. A. T. Łódź, Piotrkowska 108
sub „Fachowiec” ng 17 866

Restauracja „Pod Strzechą”

Pl. Wolności 7

Pg 6158-45,214

poleca w poniedziałek w dzień św. Marcina tradycyjną

GEŚ z PYZAMI

PALTA UBRANIA FUTRA

materiały z metra

Działy miarowe u szczytu doskonałości

Edmund Rychter

POZNAŃ ul. Fr. Ratajczaka 2
ul. Wrocławska 15
ul. Wrocławska 14
OSTROW Wlkp.

Swe bogato zaopatrzone działy:

firan, serwet, kap, narzut, chodników, dywanów, brokatów

oraz wszelkich obić meblowych

poleca firma:

M. PIECZYŃSKI,
STARY RYNEK 44 - Tel. 24-14

CENY BEZKONKURENCYJNE!

Ravis

Ferammat usuwa natychmiast po zastosowaniu czerwoność i blyszczanie NOSA

Bezpłatnych pokazów i informacji udziela:

Perfumerja M. Cegielski, 27 Grudnia 12
i Z. T. Zebrowski, dypl. hig. kosm., Piekary 5.

P. P. CUKIERNIKOM

sprzedaje tanio

ng 17 626

KUWERTURĘ

za kilo 2,45 zł franko w dom

M. Przybylski, Fabryka Czekolady
Bydgoszcz, Gdańska 12

Stałe wysokie dochody

znyskają energiczni ustosunkowani panowie w pracy zewnętrznej światowego

koncernu ubezpieczeniowego

Znajomość branży niekonieczna. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod dg 4806

Przedzierzawie

od zaraz wille 5 pokojowa z budynkami gospodarczymi, 8 mórg ogrodu z drzewami owocowymi, 4 morgi dobrej łąki, na życzenie może być więcej ziemi, za kaucją według umowy, jako przedsiębiorstwo ogrodniczo-warzywne, najchętniej urzędnikowi emerytowanemu wzgl. ogrodnikowi fachowcowi. Dworzec kolejowy i komunikacja autobusowa w miejscu i blisko Poznania. Zgłoszenia proszę kierować do Kurjera Pozn. pod zg 12 147.

Przystojny

32-letni kupiec, długoletni kierownik przedsiębiorstw handlowych z branży biawatów i konfekcji męskiej i damskiej, dysponujący 15 000 zł gotówką poszukuje

towarzyski życia i pracy.

Oferty Kurjer Poznański zg 12 148.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo. i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

SŁEDZIE NOWE

Yarmouth Matties
Mattfull - Small

Prima

Crown matties

oraz wszelkie towary kolonjalne

poleca

HURTOWNIA KOLONJALNA

M. ZYWERT i S-ka

zg 12 153

Poznań - Składowa 4

Moja znana **Pracownia Obuwia** przeniosłem z ulicy Matejki 50 na **UL. FREDRY 1 I ptr. front**

o czym mam zaszczyt moją Szan. Klientelę zawiadomić z prośbą o dalsze poparcie.

dg 4813

A. Swiekołkin

SPECJALNOŚĆ: OBUWIE NARCIARSKIE

W AKTUALNEJ SPRAWIE.

Radio to radość życia, zaś odbiorniki radiowe z najlepszych najtańsze, to odbiorniki P. T. T. Zdumiewający ich zasięg, wspaniały ton, niezwykła selektywność i estetyczna budowa obok rewelacyjnie niskiej ceny sprawiają, że odbiorniki P. T. T. znajdują coraz więcej zadowolonych odbiorców w Poznaniu i na prowincji. Prosimy dziś jeszcze pofatygować się do znanej firmy **POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO TELEFONÓW** (P. T. T.), Poznań, Piekary 16 17, gdzie chętnie i bezinteresownie demonstruje się odbiorniki P. T. T. jak i inne, światowych marek (Phillips, Telefunken, Echo, Kosmos i in.). Wykwalifikowany personel udziela zawsze z uprzejmością wszelkich wskazówek w sprawach radia i doradzi życzliwie wybór aparatu, odpowiadającego zarówno indywidualnemu upodobaniu klienta, jak i jego kieszeni.

Niema domu bez radia — niema radia bez P. T. T. oto hasło dnia. Wszyscy zatem w sprawie radia tylko do Poznańskiego Towarzystwa Telefonów, Poznań, Piekary 16 17 — Pasaż Apollo.

CO NASŁADUJĄ, MUSI BYĆ DOBRE!

MLEKOMALT

Kanolda

najbardziej rozpowszechniony cukierek

SŁODOWO-MLECZNY

pożywny, smaczny, niedrogi!

UWAGA: Prawdziwy tylko z napisem „KANOLD” na każdym cukierku.

Pg 6 451-45.151

DRZEWO budowlane, stolarskie

poleca Składowa drzewa

G. Kowalkiewicz, Poznań, Strzelecka 14a Tel. 14-95

dg 4 238

Tradycyjne Rogale

św. Marcińskie

niezrównanej dobroci oraz pączki, ciasta i t. d. poleca

A. PFITZNER

Cukiernia, Stary Rynek 6. Tel. 50-36. Rok zał. 1849.

zg 12 171

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 3695, z 21 025, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11,10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 11,00.

Akwizytorów

na maszyny do pisania i liczenia przyjmie

K. Kochanowicz i S-ka

Poznań, plac Wolności 13.

Pg 6457-45.20

KASA POŻYCZKOWA Spółdzielnia z odpowiedzialnością nieograniczoną w Ostrowie Wlkp. poszukuje na stanowisko drugiego członka Zarządu wykwalifikowanego

SPÓŁDZIELCĘ-BANKOWCA

obeznanego wszechstronnie ze sprawami spółdzielczymi. Zgłoszenia wraz z życiorysem i odpisami świadectw należy przesyłać na ręce Prezesa Rady Nadzorczej, p. aptekarza Mierzejewskiego w Ostrowie Pozn. Nieuwzględnione wnioski pozostaną bez odpowiedzi. ng 17 785

Najmodniejsze wełny

na suknie, płaszcze i komplety oraz na ubrania i palta męskie

Pg 5 325-7 69

W. Groszkiewicz, Stary Rynek 59

Dywan, Chodniki, Firany, Płótna, Inlety, Koldry wato-

wane, puchowe, Podpinki. — Asygnyat Tow. „Kredyt”.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie
Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych

W poniedziałek, dnia 25 listopada rb. o godz. 18 w lokalu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie, Marszałkowska 140, odbędzie się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, wyznaczone przez Pana Komisarza Wyborczego.

1. Otwarcie Zgromadzenia, wybór sekretarza i skrutatorów.
2. Wybór uzupełniający jednego radcy do Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

Powyższe Zgromadzenie Walne na podstawie art. 34 Statutu Związku zwołane jest w jednym terminie i będzie prawomocne bez względu na liczbę członków obecnych. dg 4817

Ogłoszenie!

Osiągnięta nadwyżkę

ze zlicytowanych zastawów do nr. 132.380 i ze zlicytowanych prolongat do nr. 275.190

wypłacać będziemy w Lombardzie Miejskim za przedłożeniem Dowodu zastawu w czasie od

15 listopada do 15 grudnia 1935 r.

Po upływie wyżej wymienionego terminu upadają wszelkie pretensje do nadwyżek. ng 17 795/6

LOMBARD MIEJSKI w Poznaniu

ul. Nowa 10 (wejście z ul. Sierociej.

1. DOMY-PARCELE

Hotel

pierwszorzędny na prowincji woj. poznań, z centralnym ogrzewaniem, światłem elektr., telefonami, kawiarnią i restauracją z kompl. urzędzeniem sprzedam wzgl. lokalnie kawiarnię i restaurację wydzierżawie. Zgłoszenia pod zg 64 381 Kurjer Poznański.

Parcela

w Górczynie. Właściciel. Kosy-
dzg 64 498

Nieruchomość

Poznań-Główna, dom dwumieszkaniowy, zabudowania gospodarcze, ogród owocowy i warzywny, podwórko oraz ca. 4 morgi roli, natychmiast do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 65 085

Kamienica

czteropiętrowa, bezpodatkowa, ogród — blisko śródmieścia, dochód 16 000 sprzedam właścicieli. Oferty Kurjer Pozn. zg 65 353

Ogród

od 1500—2500 m² ewit. domkiem 3 ubikac. okolica Jeżyce — Górczyn kupie. Oferty Kurjer Poznański zg 65 389.

Dom

ze składem w Ostrowie, dochód 5 tysięcy, cena 35, wpłaty 18, reszta 6% zaraz sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 17 879.

Willa

nowa, dwumieszkaniowa, skład 17 000, wpłaty 11 000 reszta amortyzacja. Kossmann, Fredry 8. zg 65 376

Kamienicę

pełno komfortowa, najpiękniejsza położenie, Poznań, mieszkania trzypokojowe. Dochód ustawowy 12 000. Hipoteka amort. 20 000 sprzedam właścicieli za 80 000. Oferty Kurjer Poznański zg 65 453

Kamienica

nowoczesna, najruchliwszym punkcie Bydgoszczy, dochód 14 tys. wpłaty 35 000, reszta amortyzacja. Oferty Kurjer Pozn. zg 65 427

Place

pod Warszawą tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 65 363

Kamienica

ogrodem, najgłówniejszej ulicy Bydgoszczy (Gdańskiej). Dochód 6 000. — cena 35 000. — Oferty Kurjer Poznański zg 65 426

Dom

Poznań kupie, wpłaty 12 000. — Oferty Kurjer Poznański zg 65 418

Kamienicę

pierwszorzędna ładna architektura Poznań, mieszkania średnie, czynsz ustawowy 23 000, cena 150 000 najmniej gotówki 75 tys., hipoteka długoterminowa ratami sprzedam, powód działy. Oferty Kurjer Poznański zg 65 336

Parcele

Dąbrowskiego, Bukowska, Rocha, Szelaż, Antoninek, bardzo korzystnie. „Osadopol”. Rzeczypospolitej 9. zg 65 514

Wille

mniejsza 2 mieszkaniowa z ogrodem w Poznaniu kupie. Oferty Kurjer Poznański zg 64 462

Parcelę

pod wille na Solcu blisko kościoła, wysoko położoną, przy tramwaju i ulicy założonej, korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zg 65 282

Wille

komfort. 7 pokoi, Aleja Szelażowska zaraz wydzierżawie ewtl. sprzedam. Marja Kłabecka, Tama Garbarska 7, zgłoszenia od 14 do 16, telefon 36-66. zg 65 256

Dom

kupie wprost od właściciela blisko Poznań za gotówkę do 15 tys. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zg 64 685

Willa

nowa, cena 30 000, wpłaty 20 000 dom now. cena 17 000, wpłaty 10 000 poleca Jasicki, Plac Wolności 6-15. zg 64 921

Kamienicę

5 piętrowa komfortowa narożnikowa sprzedam, cena 170 000, dochód 25 000. Maciejewski, Piłsudskiego 27, telefon 62-66. zg 64 708

Domek lub wille

2-4 mieszk. Poznań blisko tramwaju lub parcie kupie za gotówkę wprost od właściciela. Oferty do Kurjera Poznańskiego zg 64 800

Urzędnik

państwowy poszukuje administracji domu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 64 814

Wille

pod Poznaniem miejsce wycieczkowe, park, ogród owocowy, lokal ewentl. jako letnisko wydzierżawie. Oferty Kurjer Poznański zg 64 458

Parcele

1 160 m² Fr. Skarbka 10 500; parcela 1 000 m² Wolsztyńska 8 200; parcela 1 040 m² Zbąszyńska 13 tys.; parcela 1 200 m² Płowiecka 8 500; parcela 1 380 m² Górna Włda 12 000, Maciejewski, Pilsudskiego 27, telefon 62-66. zdg 64 705

Willa

jedno- dwumieszkaniowa, nowa, wpiaty 19 000. Informacje 3 — 5 14 — 4. zdg 64 908

Parcele

Rynek Wildecki zwarta budowa, Grunwaldzka pod wille tano. Informacje 3 — 5 Szwajcarska 14 — 14. zdg 64 903

Najtańsze parcele budowlane przy Osiedlu Warszawskim

bardzo korzystnie położone, światła, wodociąg, Malecki, Droga Debińska 11, Telefon 11-90. Pg 5781/2-28,9

Poszukuję

kupna domu przy Poznaniu wpiaty 6 tysięcy, Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 697/8

Parcele

Grunwaldzka (szosa Okrzeńska) na sprzedaż, cena 1,50—2,60 zł. Biuro Parcelacyjne, Plac Wolności 11. zdg 65 184/5

Parcele

pod zwarta budowa na Łazarzu blisko kościoła korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 281

3.000

kaucji złożyć za administrację domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 346

Willa

18 ubikacji, dużym ogrodem, Puszkiwskie. Cena 33 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 142

Kamienica

nowa, wpiaty 16 000, dochód 3 200 Malecki, Poznań, Rybaki 20a. zdg 64 985

Mosina

parcele, samem miesiące pomiędzy dworcem a rynkiem. Plan zatwierdzony. Kamiński, Mosina, Kolejowa. zdg 65 394

Parcele

Grunwaldzka 1102 m² — 11 000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 390.

6

mórg roli, przy ul. Obornickiej korzystnie do nabycia. Zgłoszenia ul. Obornicka nr. 122, m. 2. zdg 65 436

2. PIENIĄDZ**5 000 złotych**

na I-szą hipotekę poszukuję. Warunki podług umowy. Agencja Kurjera, Poznań, Rogoźno (Wilki). ng 17 789

Rzutkiej

osoby, kilkasiet wkładu, nadzwyczajne zyski. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 348

Wspólnika

poszukuje wprowadzony budowniczy — poszerzenia biura budowy kapital 6 000—10 000. Warszawa, Sosnowa 13, Klepiński. ng 17 774

Kto

udzieli pożyczki 3 000 zł na wysoki procent? Oferty Kurjer Poznański zdg 64 694

1 000,—

posiada pani, oczekuje solidnych propozycji handlowych. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 420

Szukam

dobrej lokaty na 50 000 kapitału pożyczki, kombinacje wykluczam Zgłoszenia pisemne do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zdg 64 438

Pożyczki

kilkadziesiąt tysięcy ubiegają się mogą poważne firmy, instytucje za pewną gwarancją. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 735

Wspólniczkę

3—5 tysiącami przyjmie właściciel kamienicy. Uruchomienie kina, lokalu. Ożenek niewykuczony. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 918

2—3 tys.

na krótki czas poszukuje do interesu w centrum. Odsetki wyższe, zastaw pewny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 887

650 zł

Pożyczki Narodowej sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 933

20.000

na I hipotekę poszukuje. Obiekt wartości 100 000 zł. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 65 034

2—4.000

na wille Poznaniu poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 262

500 zł

poszukuje krótki czas. Wysoki procent — dobra gwarancja. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 948

5.000—6.000

poszukuje do bardzo intratnego przedsiębiorstwa handlowo-przemysłowego. Dam prokurę lub księgowość. Udział w zyskach niewykuczony. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 401

3 000—4 000 zł

pożyczki poszukuje, dam 10 proc. gwarancja obiekt 12 000. Zgłoszenia do Adm. Kurjer Poznański, Gdynia, pod „Gwarancją”. ng 17 985

300 zł

pożyczki poszukuje. Jako procent pokój umeblowany. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 65 458

Skład

handlowy punkt Poznania, zaprowadzony szuka współnika — współpracownicy — założenie dobrej branży. Fachowość nie potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 416

10 tysięcy

gotówki poszukiwany współnik do dobrze zaopatrzonego sklepu żelaza na Pomorze. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 424

Złote

marki sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 443

4. OSOBISTE**„Jadwiga“**

Podgórną 10 a, najkorzystniejszej

kapelusze damskie

Pg 6141-43,7

Gaja

ekstrakt buljonowy. ng 17 023

Dobre — smaczne — tanie

Co? — Webera

śniadanie

Nowa 4. ng 17 040

Salon Mód!

wykonuje elegancko, tano. Wrocławska 19 — 3. zdg 64 633

Manicure

50 groszy. Podgórną 2 — Wrocławska 20. zdg 64 782

Rodowód

kto wyprowadzi? Oferty Kurjer Poznański zdg 65 742

Która

szlachetnych osób dopomóż inteligentnej, samotnej, do urządzenia miłego lecz pustego mieszkania. Warunki spłaty według umowy. Spieszne zgłoszenia uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdg 64 911

Magazyn Obuwia

Fr. Rogoziński

tylko Stary Rynek 64**Kalosze****śniegowce****Deszczówki**

w wielkim wyborze. Pg 5801/2-40,36/37

Szyję

elegancko, gustownie tano. Kantaka 5 — 8. zdg 65 173

Sellima

znana wróżka przepowie przyszłość, przestizzo. Kantaka 5 — 8. zdg 65 172

6. OŻENKI**Dla Nowożeńców**

wyprawy pościelowe koldry, podpięcia, bielizna osobista gotowe i na zamówienia. stółowina z metra. Firany, płótna, inletry najkorzystniej bo wprost z

Fabryki bielizny**J. Schubert,****Dom płócién**

Poznań, Stary Rynek 76. Czerwony dom naprzeciw odwachu. Pg 5809-41,53

Panie

pragnące poznać profesorów, inżynierów, lekarzy, urzędników (cel matrymonjalny) zechcą złożyć anonimowe zgłoszenia (do osobistej): „Nowa Era”, Warszawa, Sosnowa 9 (telefon 675-01) Pg 6 282-62,505

Dwaj Wielkopolanie

adwokat i aplikant adwokacki z egzaminem sędziowskim, po lat 32, poszukują znajomości sympatycznych, inteligentnych, dobrze zbudowanych pań. Cel matrymonjalny. Majątek niekonieczny. — Szczegółowe oferty z fotografią uprasza się kierować do Kurjera Poznańskiego pod zdg 64 593

Kawaler

lat 26, na stałej posadzie poszukuje panny, lat 18—23, 4.000,— cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 664

Dla

siostry mej przystojnej brunetki wdowy dwójga małoletnich chłopców, które są w szkołach, posiadającej kamienicę wartości 60 tysięcy, 4 pokojowe urządzenie, poszukuje męża odpowiedniego majątkiem, na wyższym stanowisku lub przemysłowca. Zgłoszenia z fotografią, która zwraca — proszę Kurjer Poznański zdg 64 487

Dla

22-letniej córki Wielkopolanki, maturzystki, inteligentnej, spokojnej, przystojnej, milej / powierchowości, zdrowej, muzykalnej, gospodarnie wychowanej, wysokiej 1,65 posiadającej wyprawę, 3 pokojowe umeblowanie, poszukuje emerytowany wyższy urzędnik, oficer rezerwy, odpowiedzialnego towarzysza życia. W razie zamażpójścia 100 zł stałego miesięcznego wsparcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 594

Zapoznam

dyskretnie inteligentną, uosunkowaną osobę, która pomoże ugruntować stanowisko magistratu. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 652

Lekarz

prowinieji, kawaler, pare tysięcy oszczędności, posłubi odpowiednią, przystojną pannę, względnie wdówkę do lat 27, posiadającą nieruchomości około czterdziestu tysięcy. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 942

Panna

szuka znajomości rzym-kat., lat 35, wdowiec niewykuczony. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 770

Kto

posłubi starszą przystojną lecz biedną? Oferty Kurjer Poznański zdg 64 766

Wdowa

bezdzienna inteligentna cośkolwiek gotówki poszukuje męża do lat 60,— Oferty Kurjer Poznański zdg 64 797

Niebiedna

samotna 4 pokojowe mieszkanie szuka towarzysza życia na stanowisku, wiek 45—55. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 64 801

Która

pani pomoże młodemu inteligentnemu uzyskaniu jakiegokolwiek posady wzamian małżeństwo. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 803

Starsza

sierota ciemnobłond średniego wzrostu poszukuje starszego przystojnego kawalera, wyższego wzrostu 38—45, rzemieślnika lub niższego urzędnika, oszczędności 3 000. Rzecz traktuje się poważnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 815

Brunet

wysoki, lat 44, emeryt kolejowy szuka niezależnej towarzyszk życia. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 753

Panna

lat 26, inteligentna, posiadająca interes wyjdzie zamaż. Biuro „Przyszłość”, Poznań, Strzałowa 3. zdg 64 748

Dyskretnie

pod gwarancją każdego wyswata jedynie Biuro „Przyszłość”, Poznań, Strzałowa 3. zdg 64 747

Kawaler

urzędnik na wyższym stanowisku pozna przystojną, zamożną pannę. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia bezpośrednio do Kurjera Poznańskiego zdg 65 506

Trzej

samodzielni rzemieślnicy, krawiec, fryzjer i mechanik, wiek 30 poznają w celu matrymonjalnym panny lub wdowy w stosownym wieku, z gotówką dla powiększenia przedsiębiorstwa. Łaskawe oferty wraz z fotografiami do Kurjera Poznańskiego pod zdg 64 052

Kawaler

lat 32, bogaty przemysłowiec, szuka panny odpowiedniego wieku gospodarniej, posażnej, gotówka. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 560

Wdowa

lat 36, inteligentna, przystojna, dobrego usposobienia z kompletną wyprawą i kilka tysięcy gotówki, poszukuje dla braku znajomości męża. Panowie wieku odpowiedniego, wyżsi urzędnicy, dobrego charakteru zechcą swe oferty złożyć do Kurjera Poznański zdg 64 457

Kupiec

kawaler lat 34 posiadający 12 000 poszukuje żony z majątkiem. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 856

Urzędnik

państwowy lat 38 przystojny posiadający cośkolwiek gotówki posłubi pania sympatyczną do lat 32. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 834

Przystojna

29 letnia, muzykalna nauczycielka wyjdzie odpowiednio zamaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 836

Wdowiec

lat 35 z własnym mieszkaniem szuka żony. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 846

Inteligentną

miłującą ognisko domowe zapoznam celu matrymonjalnym, lat 36, poważne stanowisko oraz majątek 1/4 miliona. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 868

Sympatycznego

pana stałym stanowisku posłubi biedną ale przystojną 49-letnią, dobrą rodziną. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 884

Garbuska

miłego usytuowanego pozna 43 l. przystojną, solidną rodziną. Cel matrymonjalny. Nieanonimowe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 885

Panna

32, dobrej rodziny, wyprawa, poszukuje pana na stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 907

Przemysłowiec

samoistny, wdowiec lat 40 blondyn z braku znajomości poszukuje żony. Panie z odpowiednim posagiem do lat 40 zechcą łaskawie złożyć swe oferty do Kurjera Poznański zdg 64 922

Kawaler

lat 28 wykształcenie uniwersyt. na stanowisku zapozna pania 6 milijm i subtelnym charakterze. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 895

Kawaler

własnym przedsiębiorstwem szuka żony młodszej gotówka. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 022

Starszy

kawaler, rzemieślnik, samodzielnie pracuje, szuka żony od 45 do 55. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 000

Wdowa

lat 38, inteligentna, posiadająca 70 000 gotówki wyjdzie zamaż. Biuro „Przyszłość”, Strzałowa 3. zdg 64 922

Wdowa

młoda posiadająca Poznaniu — przedsiębiorstwo szuka odpowiedniej znajomości w celu matrymonjalnym. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdg 65 223

Blondynka

lat 26, niebiedna, ale bez posagu o wyższych aspiracjach, przystojna, muzykalna szuka bratniej duszy wieku 30—40. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 939

Panna

wykształcona, lat 25, niebiedna, wyjdzie zamaż za lekarza. Nieanonimowe oferty pod zdg 64 941 do Kurjera Poznański

Rzeźnik

kawaler, lat 32, własne przedsiębiorstwo pozna pannie gotówką 10 000. Cel matrymonjalny. Oferty z fotografią Kurjer Poznański zdg 64 940

Panna

lat 34, samotna, przystojna, inteligentna, nieskazitelną przeszłości, z dobrego domu, 10 000 gotówki, elegancka wyprawa, z braku znajomości zapozna pana na stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 364

Która

pani pomożecie 600 — 1 500 zł do założenia sklepu stroju? Posiadam towaru za 5 000. Cel matrymonjalny. Łask, zgłoszenia Kurjer Poznański d 4 808

Dla

brata mego kupca, b. przystojnego szatyna lat 28, posiadającego dobrze zaprowadzony interes, poszukuje odpowiedniej znajomości pań zamilowaniem do handlu, posiadających większą gotówkę. Cel matrymonjalny. Pośrednictwo rodziny mile widziane. Dyskrecja zapewniona. Poważne oferty Kurjer Poznański zdg 64 946

Kawaler

powyżej trzydziestki, rzym. kat., wysoki, przystojny, posiadający dobre prosperujący skład obuwia na prowincji, pragnie poznać pania wlad, językiem polskim, niemieckim, inteligentną, przystojną, posiad. gotówkę 12 — 15 tysięcy zł. Cel matrymonjalny. Łaskawe oferty z fotografią z całym zaufaniem skierować do Kurjera Poznański zdg 64 944

Brunetka

oryginalna, mała gotówka, wyprawa szuka solidnego męża powyżej trzydziestki. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 180

Dwudziestopięcioletni

pozna pannę, posiadającą mieszkanie, trochę gotówki. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 332

Wdowiec

lat 43, posiadający własne mieszkanie z dwiema córkami, poszukuje żony do lat 38, najchętniej krawcowej lub marszałkii majace cośkolwiek gotówki, zechcą złożyć oferty Kurjer Poznański zdg 65 397

7. SPRZEDAŻE**Sypialkę**

debową, maszynę szycia, gramofon walizkowy tano. Słowackiego 39, m. 11. zdg 64 818/9

Najlepszy rower

św. Marcin 55
Fachowa obsługa. ng 15 453/4

Dom

w Lesznie blisko rynku, w dobrym stanie na sprzedaż. Roczny dochód 2 250, cena 19 000, wpiaty 13 500. Leszno, Łaziebna 5 m. 2. ng 17 800

Singer

krawiecka bobin 110. Wodna 6 zdg 65 031/2

Sprzedam

z powodu wyjazdu tano bufet, tapczan, bieliznarkę, dwa łóżka żelazne i inne domowe sprzęty. Poznań, Patrona Jackowskiego 9 m. 2. zdg 64 927/8

Mleczarnia parowa

(większy obiekt) na wsi zaraz do sprzedania. Zgłoszenia do Kur

Wózki
dzieci, lalki, tanio. Wyprze-
dząz lalki, zabawki, Trąbki, Krow-
Pierackiego 11, podwórko. Kredy-
tule. zdg 63 647

Kafie
piece, kuchnie, szał, przenośne.
najtaniej Milich, Dolna Włda 49
zdg 63 332

Syrup do pierników
cukrowy, jadalny, cukier, gronowy
(kukoz), marmelade, powidła
najtaniej skład fabryczny Siedzi-
ski, Poznań, Wroniecka 17.
zdg 62 939

Magazyn futer Lehmann
zał 1875 Poznań.
Wrocławska 13.
tel. 22-95. Wszel-
kiego rodzaju
futra wykonuje
we własnej pra-
cowni pierwszo-
rzędnie, solidnie.
Stale wielki wy-
bór każdego ro-
daju gotowych futer oraz skór
od najtańszych do najwyk-
niejszych. Pz 5803-40, 52

Podarki
Filiżanki
Serwisy
Garnitury
do moki 1-6.50
do jaj 3-
Śniadaniowe
2-
Kompotowe
8-
do nalenia 3.75 poleca Szy-
dłowski
Wroniecka 4.
dz 4 712

Na
Kredyt
Serwisy
Serwisy
Serwisy
niklowe oraz kompletne wyprawy
— ceny niskie.

Marjan Lesiński
Poznań, ulica Wroniecka. Gdy-
nia, ulica Świętojańska 64.
dz 4 713

Asygnaty Kredyt
przyjmuje — meble tanio sprze-
daje — na raty oddaje tylko Po-
znański Dom Komisowy, Domini-
kańska 3. Pz 6234-44 67

Centrala Wiecznych
Piór Helion
właśc. St. Kozłowski
Dąbrowskiego 4
obok P. K. O. Ceny ni-
skie.

Reparacje tanio
Przy zbiorowych zaku-
pach specjalny rabat.
dz 4 686

Komisową sprzedaż
mebli używanych
skutecznie, szybko, tanio, sumien-
nie tylko Poznański Dom Komis-
sowy, Dominikańska 3.
Pz 6235-44, 68

Stylowe
brązowe świeczniki, kandelabry,
zegary. Okazyjnie „Lamus”
Strzelecka 1. Pz 6433-56, 497

Parasole
ogrodowe,
słoneczne,
deszczowe,
wszelkie re-
paracje wy-
konuje Wy-
twórnia Pa-
rasoli. Wiel-
ka 27/29.
dz 2 664

Opony najlepszych
marek
najkorzystniej firma Jabłoński,
Dąbrowskiego 13. Zgoda ofert.
dz 3635

Guziki, klamry, klipsy
w wielkim wyborze.
Andrzejewski
Szkoła 13. dz 4 043

Maszyny do pisania
małe i duże, nowe i używane, naj-
większy wybór, najniższe ceny.
Gwarancja Skóra S-ka. Aleje
Marcinkowskiego 23. ng 16 165

Restauracja
z dużą salą i rzeźnictwem w Sza-
motulskim, zabudowania pierw-
szej klasy około 12 morgi dobrej
ziemi, sprzedam za 12 tys. Oferty
do „Par”. Poznań pod
Pg 6444-56, 492

Hotele
Mózka, dąb, mahoni, materace wło-
sienne. Sw. Wojciech 14 — 5. Tel.
21-10. zdg 64 913

Salon
Ludwik XIV. Adres Kurjer Po-
znański zdg 64 915

Silnik
63 koni 880, rozruszniki, lampy,
reżery oraz materiały elektro-
techniczne sprzedam korzystnie.
Elektro-Metalia, Sw. Marcin 63.
zdg 64 920

Najkorzystniej
maszyny do pisania
poleca
Marjan Nowakowski
Poznań, Półwiejska 40, tel. 37-57.
zdg 65 456

Mahoniowe
witrzyn, biurko, komody, biblio-
teki, stoły, stoliki do gry, herbat-
niki, świeczniki, obrazy, stara
porcelana. Skarbowa 4, parter
lewo. dz 65 144

Dery
nieprzemakalne — półsłorki na
konie poleca Razer, Szewska 11.
dz 4 811

Sprzedaż — Naprawa
wiecznych piór
wszelkich systemów
Skład Papiera —
Montownia Wiecz-
nych Piór — Józef
Czarnowski — Po-
znań Ratajczaka 2.
„Asygnaty Kredyt”
dz 3 104

300
rozebranych samochodów zakup.
sprzedaz używanych części samo-
chodowych, podwozia mleczarskie
Autoskład, Dąbrowskiego 59, tel.
4674. dz 4128/9

Skład
kolonialny z mieszkaniem sprze-
dam. Adres Kurjer Poznański
zdg 65 253

Książki
powieściowe, naukowe, podręcz-
niki uniwersyteckie, całe biblio-
teki kupuje i sprzedaje najko-
rzystniej Księgarnia - Antykwari-
at

Pierackiego 20.
Najtaniej i największe źródło dla
bibliotek prywatnych i towarzy-
skich. Bogate wypożyczalnie
ostatnie nowości — abonament
1.50. Obszerne dział nut.
zdg 65 255

Najpierwszorzędniejszej jakości
pianina
firmy „T. Betting Leszno” pole-
ca tanio na raty. Kwiatkowski,
Poznań, Pierackiego 15. dz 4456

Maszyny
do pisania
nowe i okazyj-
ne z gwarancją
Kochanowicz S-ka
Plac Wolności 13 obok Komen-
dy Policji. Pz 5817-42, 60

Złota brzytew
o elastycznej kłindze, świadec-
two ochronne Urz. Patent. 3699.
Złota brzytew, to wycelowana wy-
robów stalowych Valentino.
Gwarancja za każdą sztukę. Wy-
roby stalowe Valentino, Warsza-
wa, Wspólna 9. P. K. O. 27.152.
Pz 6 290-62, 516

Aparaty do ostrzenia
żyłetek „Valentino” nr. 26. Zreczy-
ny, praktyczny. Ostrzy noży
jednocześnie z czterech stron.
Wyroby stalowe Valentino, War-
szawa, Wspólna 9. P. K. O.
27.152. Pz 6 289-62, 515

Skład
kolonialny w Lesznie sprzedam.
Adres wskazuje Kurjer Poznański
zdg 64 943

Abazury
celonowe najkorzystniej
wykonuje pracownia
„Celon”
Ratajczaka 18.
ng 17 052

Blüthner
krótkie skrzydło jak nowe sprze-
dam. Oferty Kurjer Poznański
zdg 64 979

Meble kuchenne
nowoczesne najtaniej Łakowa 4a
stolarsnia. zdg 64 973

Heblarkę
(Dicktenhobelmaschine), pile ta-
śmowa marki Herkules w bardzo
dobrym stanie sprzedam natych-
miast tartak Żerków, pow. Jaro-
cin. zdg 65 247

Koszule męskie
najtaniej Szewska 20 Rekord.
zdg 65 241

Okazja!
kinoaparat, sygnalizacja, sekretarz
empire. Komis, Woźna 10.
zdg 65 214

Futro
damskie czarne 85 zł. Patrona
Jackowskiego 9 m. 4. zdg 65 211

Pierze
Puch
dobre gatunki
pierze gęsie 3-
pierze kacz 1.50
Poduszki sypial-
ne 5.50; pierzy-
ny 28-; spody
22.50

Koldry
na wacie 9.50; jedwabne 26.50;
na welnie 34-; na puchu 79-
Emkap M. Mielcarek
Poznań, Wrocławska 30, najwięk-
sza czyszczalnia pierza. ng 16 518

Tarcze
żeliwne, używane w dobrym sta-
nie 1 szt. 2690 m/m, 1 szt. 1830
m/m i 2 szt. 1800 m/m średnicy
zewn. sprzedam okazyjnie Tartak,
we Wrześni, telefon 145.
ng 17 766

Ford
6 osobowy 31 rocznik tanio sprze-
dam. Oferty Kurjer Poznański
zdg 64 575

Steyer
6 osobowy karoserja nowoczesna
Oferty Kurjer Poznański
zdg 64 574

Skład
kolonialny z delikatesami, cen-
trum sprzedam. Adres Kurjer
Poznański zdg 64 598

Bilardy automat.
Bile, liczniki oraz wszelkie przy-
bory dostarcza zakład towarzys-
ki K. Kleiner, Warszawa, Tłomac-
kie 8. ng 17 770

Rower
damski 40 zł sprzedam. Szama-
rzycka 40 m. 11. zdg 64 678

Sprzedaż
kolonialne przy ruchliwej ulicy.
Adres Kurjer Poznański
zdg 64 821

Doberman
roczny rasowy brazowy tanio. —
Focha 49, m. 4. zdg 64 823

Maszynę
nową damską luksusową. Pół-
wiejska 13 — 20. zdg 64 823

Samochód
„Chevrolet” odpowiedni także na
półciężarówkę w dobrym stanie
za 750 zł sprzedam, również wy-
dzierżawie widne sutereny na
składnice lub warsztat przy Ry-
nku. Zeżożenia od 11-3 Wrocław-
ska 28/29, m. 16. zdg 64 716

Chevrolet
29 r. kryty tanio pod. adres Kur-
jer Poznański zdg 65 239

Wózek
dziecięcy, biały, modny, głęboki,
jak nowy 65-; marka „Kon-Kon”
Obejrzej godz. 4-5. Poplińskich
10, m. 3. d 4 681

Pompe
esaco - Koczaca sprzedam. Skład.
Piekary 24. zdg 65 018

Cylindry
60 igłowe oraz
gł. wszelkich
grubości. W.
Gierczyński i
Ska. Poznań.
Sw. Marcin 13.
Pz 6157-56, 434

Pianino
krzyżowe sygnaliz. nowoczesna.
Wielkie Garbary 6, m. 4. Nie-
działa 1-6. zdg 65 177

Motor
ropny Benz 8 KM stojący i fru-
townik tanio sprzedam. Adres
wskazuje Kurjer Poznański
zdg 64 771

Futro
karakulowe na wysoka osobę o-
kazyjnie sprzedam. Nowy Rynek
5, m. 2. zdg 64 763

Dywan
Bouclé 2 1/2 x 3 sprzedam. Focha
4, m. 4. zdg 64 762

Cieężarówkę
Chevrolet 3 tonnową jak nową
zarejestrowaną sprzedam lub za-
mienie na samochód osobowy do-
płatą pożądaną. Adamski, Po-
znań, Wrocławska 13. telefon
32-10. zdg 64 792

Kolonjalke
z mieszkaniem, dobre położenie
sprzedam. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 64 795

Tanio
urządzenie fryzjerskie. Żydowska
31. zdg 64 799

Kolonjalke
dobrze zaprowadzona, magiel —
dwa pokoje, kuchnia, łazienka
zaraz sprzedam. Górna Włda 111
zdg 64 802

Biedermayer salon
czteroczętowy tanio sprzedam. Ko-
pernika 3. Manthey. zdg 64 807

Fortepian
Telefon 30-61. zdg 64 759

Regały
restauracyjne tanio. Stolarsnia.
Marsz. Focha 129. zdg 64 773

Cegle
dostarcza odzwrotnie Cegielnia
Suwalski, Focha 72, telefon 60-79
zdg 64 781

Zakład
fryzjerski sprzedam, centrum ta-
nio. Okazja dla fachowca. Oferty
Kurjer Poznański zdg 64 691

Gramofon
szafka. Focha 29, Skład Pół-
czoch. Pz 6449-57, 1

Radio
4 lampowe baterijne. Jasna 5.
m. 9. zdg 64 897

Dom
z ogrodem owocowym na Gór-
czyźnie sprzedam. Oferty Kurjer
Poznański zdg 64 134

Sprzedaż
skład kolonialny w mieście po-
wiatowem. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 64 065

Perskie
dywany
stare tanio.

Peperacje
dywanów. Ciesar
Mann,
Poznań, Rzeczypospolitej 6.
ng 17 047

Salon
stylowy.
mahoniowy
okazja Caesar ng 17 046

Mann,
Poznań, Rzeczypospolitej 6.
Srebrne

Lichtarze
komplety deserowe i inne srebrne
przedmioty Caesar Mann, Po-
znań, Rzeczypospolitej 6.
ng 17 045

Meble
Bouclé
Szafa gdańska tanio. Caesar
Mann, Poznań, Rzeczypospolitej
6. ng 17 044

Salonik, jadalnia
nowoczesna korzystnie. Słowac-
kiego 32 — 8. zdg 64 433

Radio
5 lampowe prad zmienny, ko-
zystnie sprzedam. Gen. Kości-
skiego 26, m. 21, telefon 76-67.
zdg 64 925

Maszyna
szycia najnowsza najtaniej. Fo-
cha 187 a — 3. zdg 64 727

Kupisz najtaniej
najnowsze kapelusze damskie. —
Półwiejska 38, Reimann.
zdg 64 726

Płaszcz
damski niemodny dobrze utrzy-
many sprzedam 10 zł. Gen. Umi-
ńskiego 7, m. 12. zdg 64 725

Aparat
6/6 skopar 4.5 compur nowy ta-
nio. Urbankowski, Słowackiego
37. zdg 64 720

Cieężarówka
1 1/2 tonny „Praga” 850-; Garaż
Miedzynarodowy, Brama Debi-
ska. zdg 64 852

Tanio
jadalnia i gabinet. Bukowska 43
m. 3. zdg 64 861

Rzeźnicki
skład z mieszkaniem przy ruchli-
wej ulicy. Adres Kurjer Poznań-
ski zdg 64 864

Futro
męskie sportowe do sprzedania.
Graniczna 5, m. 5. zdg 64 869

Interes
dobrze zaprowadzony kapeluszy
damskich, dużym oknem wysta-
wom w dobrym punkcie odstą-
pie. Oferty Kurjer Poznański
zdg 64 906

Akwarium
w stojaaku okazyjnie. Poznańska
58, m. 6. zdg 64 923

Singera
maszyna wpuszczana jak nowa.
Wodna 22 m. 7. zdg 64 901

Świecnie
prosperująca owocarnia - csekol.
przy najruchliwszej ulicy miasta
(centrum) w pełnym sezonie bez
długu z powodu choroby korzyst-
nie na sprzedaż. Adres wskaze
Kurjer Pozn. zdg 65 028

Futro
piżmowcowe czarno poszyte,
płaszcz pluszowy, kostium czarny
wszystko jak nowe, na średnia fi-
gurę korzystnie sprzedam. Chwa-
liszewo 29/30 miesz. 3.
zdg 65 114

Jezioro
zarybione, blisko Poznania, ładna
okolica. Oferty Kurjer Poznański
zdg 65 035

XIV
stacji drogi krzyżowej, biały ce-
ment 60 x 90 cm prac. artyst., ta-
nio sprzedam. St. Anderst, Po-
znań, Solacki 28. zdg 64 968

Śliczne
futro karakulowe, prawie nowe
kolje brylantowa korzystnie. Al.
Marcinkowskiego 17, m. 8.
zdg 64 964

Skład
papieru, tytoniu sprzedam. Adres
Kurjer Poznański zdg 64 959

Pianino
krzyżowe Carl Eicke 780 zł. Skład
fortepianów Podgórna 14.
zdg 64 958

Wózek
dziecięcy sprzedam. Szamarzew-
skiego 36 m. 8. zdg 65 077

Dywan
„Killim” jak nowy tanio sprze-
dam. Szwalcarska 21 m. 13.
zdg 65 067

Meble
Baranowski,
Poznań, Podgórna 13. Pz 5776/7

Płaszcz
**ostatnie mo-
dele!**
Ceny dostępne dla
wszystkich. bo
wprost z Fabryk
konfekcji damskiej

Wildowa - Syn
Wodna 1
Asygnaty kredyto-
we! ng 14 379

Samochodzik
bez karoserji Stoczer tanio. Au-
tomagazyn. Jakóba Wujka 9, tel.
75-17. zdg 65 393

Opony
części używane, podwozia mle-
czarskie. Automagazyn. Jakóba
Wujka 9, tel. 75-17. zdg 65 392

Restauracja - kawiarnia
pełny wyszynok okazyjnie sprze-
dam. Informator, Skarbowa 1,
dom ogrodowy. zdg 65 448

Inkrustowane
stoliki wysuwane okazyjnie.
„Lamus”. Strzelecka 1.
zdg 65 444

Rzeźnictwo
narożnikowe, warsztatami, trzy-
pokojowym mieszkaniem Pozna-
niu. Wielkie Garbary tanio
sprzedam zaraz. Oferty Kurjer
Poznański zdg 65 440

Maszyna
do pisania n. wczesna, wyjątko-
wo tanio. Plac Wolności 9-10.
zdg 65 434

Okazyjnie
serwis oryginalny chiński zł 50.
Szamarzewskiego 13, m. 12.
zdg 65 461

Serwis
obiadowy (czechosł.) maszyna do
szycia. Piekary 13 b. Mirau.
zdg 65 408

Skład
kawy, herbaty, cukrów, na pro-
wincji od 13 lat zaprowadzony,
gdzie garniz. n i gimnazjum tanio
zaraz na sprzedaż. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 65 425

Urządzenia
kawiarni, cukierni, restauracji,
kolonialki, gablotki
Stoły
marmurowe, foteliki, kanapki.
— Dąbrowskiego 94. zdg 65 301

Emerytowi
skład kolonialny, towaram, urza-
dzeniem, mieszkaniem, dużym
miejscie 5 tysięcy zaraz sprzedam
Oferty Kurjer Poznański
ng 17 875

Skład
kolonialny, delikatesów, mieszka-
nie, wieksem pow. mieście, do-
bra egzystencja, stała klientela,
objęcie ca. 5-6 tysięcy natych-
miast sprzedam. Oferty Kurjer
Poznański ng 17 874

Ponoczochoy
Skarpetki
Rękawiczki
duży wybór — solidny
towar

A. Szymański
św. Marcin 1, przy pla-
cu świetokrzyżskim. — Specjalny
magazyn pończoch i rękawiczek
ng 14 364/5

Radio
baterijne prądowe korzystnie. —
Wierzbicice 38 m. 1. zdg 65 235

Futro
czarne, męskie średnia figurę ko-
rzystnie sprzedam Focha 64 m. 5.
zdg 65 229

Skład
towarów spożywczych mieszka-
niem tanio sprzedam. — Adres
wskaze Kurjer Pozn. zdg 65 224

Wielka wyprzedaż
kilka dni
mebli używanych

Sypialnie
nowoczesne lustrami
Gabinety
orzech kaukaski

Jadalnie
kuchnie, witrzyn, bufety, jadal-
nia ciężko-debowa, elektrolux

Radio
zmienny, elektrodynamiczny, dy-
wan, maszyna do szycia, kasa
ogniotrwała oraz różności. Wiel-
ka 25, Komis. zdg 65 176

Skład
kapeluszy, śródmieście Poznania,
istniejący 17 lat, sprzedam, ob-
jęcie 6 000-; Ratajczak — Świe-
tosławska 12 (dawnie Jezulicka).
zdg 65 170

Lis
ciemny, kapy tiulowe używane
dobrze, obrus owałny, nowy, ręcz-
nie haftowany, lampa elektrycz-
na na biurko, żelazka na gaz ta-
nio. Rakowska, Pocztowa 3.
skład. zdg 65 164

Sprzedaż okazyjnie
kolje i kolczyki (kamienie kry-
zolit) komplet w 14 kar. złote. Ko-
zia 15, m. 7. zdg 65 140

Futro
nowe żrebce zagraniczne ciemno-
brąz okazyjnie. Pocztowa 33 — 6.
zdg 65 137

Największy

Kanapy - Stoly

restauracyjne, elektrolux, gaśnica Minimax, murzyn reklamowy, okazynie Dom Komisowy, Wroniecka 6/8. zdg 65 278

Pianino

krzyżowe, Nacjonalna, antyki. Dominikańska 1 — 1. zdg 65 349

Futro

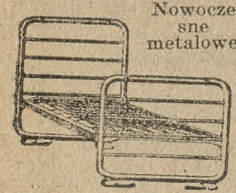
szerebe szczipła osoba. Dominikańska 1 — 1. zdg 65 350

Pianino

krzyżowe zagraniczne piękny głos Słowackiego 38 — 16. zdg 65 311

Radjo

prad zmienny tania. Wielkie Garbary 13 — 8. zdg 65 157

Nowocześnie metalowe

Łóżka
Tapezany
Leżanki
Materace
sprężynowe
Białe meble

Asygmaty „Kredyt”
Sprzet Domowy
św. Marcina 9/10. zdg 17 047

10. MAJĄTKI**Majątek ziemski**

1 000 morg korzystnie wydzierżawiony sprzedam albo zamienię na mniejszy lub kamienicę. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 105

Majątek

własny 900 morg sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 717

Majątek

1610 morg bonitacja pięć marek położony idealnie, morga 250, wpłaty 170 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 335

11. KUPNA

Srebro, złoto, brzytanły, obrazy — starożytności kupuje „Lamus”
Strzelecka 1. zdg 64 91-56.498

Pianino

używane w dobrym stanie kupię za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 632

Pianino

kupię za gotówkę. Handlarze wykupieni. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 495

Choinki

wprost z lasu od 2 mtr. wysokie większą ilość kupię. W. Tomaszewski, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 2. zdg 64 464

Kupię

drogerie w Poznaniu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 64 686

Kupię

regaly kolonialne oraz waga do 10 kg. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 707

Skład

kolonialny z maglem i małym mieszkaniem kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 769

Stara

maszynę do szycia okragłem czoleńkiem tania kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 761

Gramofon

kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 757

Kupię

maszynę używaną do robienia ciasta. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 995

Lunetę

lub sztuczek lunetę. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 410

Radjoapararat

stały nowoczesny kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 427

Maszynę

Singera kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 731

Kupię

platformę, konia uprzęż. Wrocławska 3 — 6. zdg 64 848

Gospodarstwo

prywatne kupię blisko Poznania, wpłaty 35 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 862

Powóz

kryty korzystnie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 875

Architektura

budownictwo — mieszczyk kupię. Podać rocznik, cenę. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 876

Frak

na szczipła, średnia figure. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 877

Kupię

dom ogrodem, bliżej Poznania, dogodna komunikacja od właściciela. Oferty ceną, opisem Kurjer Poznański zdg 65 127.

Kupię

bohramszynkę słowia. Sprzedam powielacz i numerator. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 957

Willę

trzy, czteromieszkaniową. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdg 64 951

Meble

wszelkie używane rzeczy, kwity lombardowe kupuje skład komisowy, Poznań, Ślusarska 6 a. zdg 65 029/30

Opossum

futro lub blam używane okazynie. Mickiewicza 18a m. 7. zdg 65 198

Szlifierkę

horyzontalną na zapęd mechaniczny. Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 65 261

Perski

dywan duży i mały kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 264

Bieliznę

garderobę używaną kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 65 154

Pianino

śpiesznie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 980

Skład

bielizny, towarów krótkich lub podobnej branży w dobrym punkcie Poznania kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 251

Urządzenie

składu galanterji gablotki, stoly, regaly. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 800

Poszukuję

dobrze utrzymanego tapczanu i łóżek. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 237

Beczki

żelazne używane w dobrym stanie kupię. Drogeria pod Kotwicą, W. Chylewski, Jarocin. zdg 4815

Motorcykl

3 1/2 lub 5 HP. kupię. Oferty z podaniem ceny i marki do Kurjera Poznańskiego zdg 65 391.

Masło

jaja, drob, owoce, każda ilość kupuję. Kolecki, Bydgoszcz, Długa 5. zdg 65 428

Soję

dojrzałą, jadalną kupuję. Oferty podaniem gatunku, ilości, ceny pod 57.18 „Paz” Poznań. zdg 64 63-57.18

Kupię

lub zadzierżawie 5—20 morg, zabudowaniem przy Poznaniu śpiesznie. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 081

Potrzebuję

tygodniowo do 500 litr. mleka. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 65 100

12. DO WYNAJĘCIA**Willi**

2, 3 pokoje. Winogrody 67 Szelag. zdg 4 722

Sześciopokojowe tanio

komfortowe słoneczne, pięcie, balkon, pierwsze piętro. Park Wilsona, Wyspiańskiego 15 — 12 gospodarz. zdg 64 338

3

pokoje balkon emerytom willa Langiewicza 2. zdg 64 454

„Informator”

poleca mieszkania. Skarbowa 1. (dom ogrodowy). zdg 60 893

3 pokoje

Focha 126, Sobczak. zdg 63 453

Mieszkanie

pięciopokojowe wolne. Matejki 49 zdg 63 696

Trzypokojowe

przynależności ami I., czynsz bieżący. Wiadomość Pałacowa 70, m. 5 zdg 64 153

Trzypokojowe

przynależnościami bezpodatkowe słoneczne. Zgoda 14, m. 9, przy tramwaju (Górczyn). zdg 64 654

2 pokoje kuchnia

willi przystanek tramwajowy — czynsz zgóry wolne. Gospodarz, Mazowiecka 6. zdg 64 649

3

pokoje mieszkanie do wynajęcia zaraz lub w grudniu na Pogodnej (Łazarz) w willi na parterze. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 651

2 pokoje

kuchnia miesięcznie 20 zł. Junikowo, Dworcowa 13. zdg 64 701

Ośmiopokojowe

Wyspiańskiego III piętro, telefon 61-54. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 703

Dwupokojowe

kuchnia od gospodarza. Miodowa 19, przy Bukowskiej. Informacje Ratajczaka 11 a — 108. zdg 64 793

Próżny

pokój osobie stałej posadzcie. — Emilji Szczanieckiej 10 — 9. zdg 64 808

Dwa

duże pokoje bez kuchni. Plac Sapieżyński. Zgłoszenia Kwiatowa 8, m. 12. zdg 64 809

Pięciopokojowe

centrum miasta, komfortowe, centralne ogrzewanie, II ptr. do wynajęcia na biura lub mieszkanie od 1 stycznia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 813

Siedmiopokojowe

Cieszkowskiego 1. zdg 64 758

5 pokoi

kuchnia do wynajęcia od zaraz na Staszica 9. zdg 64 742

Trzypokojowe

willi wolne. Debiec, Wiśniowa 102. zdg 64 741

Pokój

kuchnia. Racławicka 35, Górczyn zdg 64 789

4 pokojowe

pełen komfort, I ptr. balkon willi Nehringa 6, od stoczni ewentl. wcześniej. Zgłoszenia Winklera 10. zdg 64 50-57.11

3 pokojowe

łazienka, kończąca kucia. Gen. Umińskiego 19, pokaże stróż. zdg 64 393

2, 1 pokojowe

kucia warunkowa. Gen. Umińskiego 19, pokaże stróż. zdg 64 375

2

pokoje z łazienką lub bez, kuchnia pokój dla służącej od zaraz lub później, czynsz zgóry. Zgłoszenia Cybalskiego 9, gospodarz zdg 64 556

Pokój

i kuchnia, wygodny. Zgłoszenia: Osiedle Warszawskie, ul. Śwarszadzka 11. zdg 64 733

Dwupokojowe

przynależności ustawa, przejęcie solidnych mebli, remontu za 1750. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 830

5 pokojowe

Półwiejska 11 I ptr. zdg 64 853

Pięciopokojowe

śródmieście wydzierżawi właściciel. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 865

Trzypokojowe

komfortowe zaraz. Aleja Hetmańska 11. zdg 64 880

Pięciopokojowe

Czteropokojowe, Trzypokojowe — centrum „Jur” zdg 64 888

Trzypokojowe

Aleja Szelągowska od zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 64 910

Dwupokojowe

wolne od podatku. Plac Sportowy 1. Grzeszkowski zdg 64 918

Trzypokojowe

wolne od podatku. Marynarska 4. Szubert. zdg 64 919

Pokój

próżny, gospodarz, dla emeryta. Ślaska 20. zdg 64 898

Pięciopokojowe

Wilsona I. pięcie, komfort, słoneczne gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 899

4

słoneczne komfortowe IV 90., pięcie, Wilsona, właściciel. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 900

Pokój

kuchnia wolny zaraz. Szlag. Wyłom, Bogajczyk. zdg 65 119

2

pokoje kuchnia. Knapowskiego 13 (Górczyn). zdg 65 125

Mieszkania

2 pokoje z kuchnią. Aleja Baltycka 35 (Główna), gospodarz. zdg 65 223/3

Trzypokojowe

małe komfort, małej rodzinie gospodarz. Szlagowska 19. zdg 64 400

4 pokojowe

rok zgóry willa Grudzieniec 26. zdg 65 263

Mieszkanie

dwupokojowe komfortowe meble 500.— Słowackiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 312

Dwupokojowe

Marcina, czynsz 43.—, kosztu 350. Informacje Zielona 3 — 21. zdg 65 152

Czteropokojowe

komfortowe, słoneczne, II., Focha 123, do wydzierżawienia. Dozorca domu. zdg 65 385

Suterrenowa

ubikacja frontowa — Rynek Łazarzki — długoletni warsztat ślusarski — do wydzierżawienia. — Właściciel Lodowa 1, m. 4. zdg 65 384

2 - 3 - 4 - 5

komfortowe wolne „Be-Em-Es”, 27 Grudnia 19. Informacje bezpłatnie. zdg 65 244

Willi

skład dwupokojowym mieszkaniem wydzierżawi właściciel — Walkowiak, Gen. Sowińskiego 17 zdg 65 199

4 pokoje

II ptr., centrum, wolne od podatku, od 1. I. 36 do wynajęcia. Wojciechowski, Stawna 13. zdg 65 136

Czteropokojowe

komfortowe willa Aleja Szlagowska 28. zdg 65 047

4 pokojowe

miesz. do wynajęcia. Wroniecka 10, lewo, I piętro, m. 6. zdg 65 130

Trzypokojowe

komfortowe, Marynarska 9. zdg 64 981

Czteropokojowe

komfortowe korzystnie od 1. 12 — Wyspiańskiego 11, m. 7. zdg 65 173

Pokój

próżny, ładny, willi, wydzierżawi gospodarz Oelanowska, Winogrody 93, Szlag. zdg 65 310

2 pokoje

na biura I piętro, front. Skarbowa od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 359.

2

pokoje kuchnia, łazienka, rok z góry. Marsz. Focha 121. zdg 65 324

Ubikacje handlowe

na hurtownie, warsztat. Św. Marcina 62, drogerja. zdg 65 414

Wydzierżawie

5 pokojowe mieszkanie, komfortowe. Romana Szymańskiego 10. zdg 65 465

Trzypokojowe

meblami II. piętro, centrum. — Marcina 75 — 2, poniedziałek 4—6. zdg 65 464

Sześciopokojowe

III, komfort, słoneczne, centralne wodne, blisko parku Wilsona, gospodarz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 65 454.

2 pokoje

kuchnia, odnajmę. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 457.

Stoipędziesiąt wolnych mieszkań

Marcina 74, I. 18, front. zdg 65 460

Duży

pokój suterena zaraz. Chociszewskiego 47. zdg 65 392

Mieszkanie

3 pokoje duże komfortowe słoneczne całkowicie odrestaurowane od zaraz. Ogłądać w poniedziałek Poplińskich 12, pokaże stróż. zdg 65 298

5 pokoi

przynależnościami parter, bezpodatkowa, korzystnie. Fr. Ratajczaka 14, Administracja. zdg 65 284

Dwupokojowe

Łazarz, trzypokojowe Jeżyce do wynajęcia. Adres Kurjer Poznański zdg 65 290

Mieszkanie

trzypokojowe, komfortowe w nowo wybudowanej willi od 1. 12. 35. Płowicka 5 (przy Grunwaldzkiej). zdg 65 299

Pokój

Umeblowanyfrontowy, elektryczność 1-2 os. —
by. Popliński 8 m. 8.
zdg 65 043**Pokój**frontowy, ciepły, wys. parter, so-
lidy, Dąbrowskiego 15 — 3 na-
robnik Mickiewicza.
zdg 65 017**Śniadeckich**3 — 7.
zdg 65 015**Panienkom**inteligentnym, ładny, łazienka.
Ratajczaka 26 — 5.
zdg 65 005**Sympatyczny**Wierzbicice 13 — 22.
zdg 65 132**Słoneczny**duży pokój 1-2 panom stanowi-
sca, lepsze domu. Plac Święto-
krzyski 8 m. 14.
zdg 65 058**Jedno-**dwuosobowy, słoneczny, central-
ne, łazienka, dobrem utrzymaniem.
Bukowska 1 m. 18 przy
Kaponierze.
zdg 65 057**Pokój**i samotnej osoby, utrzymaniem
bez. Mickiewicza 18a — 8.
zdg 64 989**Dwuosobowy**niekropujący światło elektrycz-
ne, Chwaliszewo 6, m. 7, zaraz za
mostem.
zdg 64 987**Niekropujący**pani Szkolna 10a — 6, parter, wej-
ście Jaskółce.
zdg 64 982**Pokój**czysty, słoneczny, światło elektr.,
łazienka. Plac Wolności 6, m. 17.
zdg 65 083**Panom**pokój klatki, front. Rybaki 4 —
12.
zdg 65 059**Plac Wolności**9-3, pokój panny.
zdg 65 098**Pokój**niekrop., centr. dobrem utrzy-
mianiem. Adres Kurjer Pozn.
zdg 65 109**Panom**Woźna 5 — 5.
zdg 65 108**Umeblowany**dla pani. Św. Marcin 52, m. 21.
zdg 65 404**Przyjeżdżnym**od 150. Nowy Rynek 5 — 3.
zdg 65 340**Eleganckie**utrzymaniem, bez. Waly Jana 11
— 2.
zdg 65 322**Małecznego**33 — 2.
zdg 65 323**Słoneczny**elektrycznością, Wawrzyniaka 31
m. 2.
zdg 65 355**Pokój**utrzymaniem, bez. Plac Wolno-
ści 7 — 15, podw. 2.
zdg 65 360**Działalności**6 — 6 utrzymanie, telefon, ła-
zienka.
zdg 65 396**Przyjmę**panów na wspólny pokój. Poznań,
Półwiejska 18, m. 33.
zdg 65 452**Sołacz**Mazowiecka 62, dobrze umeblo-
wany, panom.
zdg 65 451**Pokój**dla pana na stanowisku, ciepły,
słoneczny, frontowy od 15. 11. do
wynajęcia. Zgłoszenia Marsz.
Focha 56, m. 3. I ptr.
zdg 65 446**Pokój**frontowy, ciepły, inteligentnym.
Czesława 10/4.
zdg 65 519**Utrzymaniem**bez, elektryczność, Strzelecka 9,
m. 4.
zdg 65 417**Dwuosobowy**centrum, Waly Kościuski 7 —
5.
zdg 65 462**Masztalarska**3a — 4.
zdg 65 377**Jedno-**dwuosobowy inteligencji. Jackow-
skiego 9 — 10.
zdg 65 296**Niekropujący**pokój lub dwa dla wypoży-
czenie 1000. Wskaże Kurjer
Poznański zdg 65 286**Dwuosobowy**i jednoosobowy. Plac Wolności
11, m. 15.
zdg 65 298**Niekropujący**centralne. Dom Rzemieślniczy,
podwórze m. 29.
zdg 65 374**Kochanowskiego**3 — 9.
zdg 65 309**16. SZUKA POKOJU**do 17 od 15, samotny. Oferty
Kurjer Poznański zdg 64 776**Pokoiku**pięciem poszukuje. Cena, oferty
Kurjer Poznański zdg 64 843**Samotny**na stanowisku pokoju śródmie-
sca, utrzymaniem, bez, łazienka,
telefon 1 grudnia. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 64 850**Poszukuje**pokojku do 15 z 15. 12. 1935.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 894**Pokoju**samotna okolica Łazarz 10 zł.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 004**Pokój**umeblowany lub dwa używaniem
kuchni. Czesława Kaden. Oferty
Kurjer Poznański zdg 65 254**2**pokój częściowo umeblowanych
używaniem kuchni, poszukuje
wдова emerytka. Oferty Kurjer
Poznański zdg 65 250**Niekropującego**czystego pokoju za korepetycje,
niższego gimnazjum, poszukuje
były profesor gimnazjum. Oferty
Kurjer Poznański zdg 65 326**Pokoiku**próżnego, suchego szuka samotna
rencistka, okolica Łazarz, Górn-
czyn. Zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski zdg 65 411**Próżnego**używaniem kuchni. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 65 253**17. LOKALE****Lokal**obszerny Toruń, najlepsze poło-
żenie, 2 okna, urządzenie, c.w.d.m.
Zgłoszenia „Wszelkich” 713.
ruń.
ng 17 747**Skład**6X9 z ubikacją Już, św. Marcin
77 wynajme. Gospodarz.
zdg 65 920**Skład**rzeźnicki z mieszkaniem na Deb-
cu przy ul. Świerkowej 13 wy-
dzierżawi gospodarz. zdg 64 552**Skład**Wodna 25, wynajme. Właściciel-
ka, Wierzbicice 34, m. 6.
zdg 64 607**Pokoju**od gospodarza do 15. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 65 053**Lokal**handlowy Główna, Rynek wynaj-
mie gospodarz. Czekajski. Slo-
wackiego 8, m. 16. zdg 65 072/3**Sklepy**śródmieściu, duże, dostępne, jasne,
elektryczność, na hurtownie że-
łaza, porcelany itd. zaraz od go-
spodarza. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 65 145**Ubikacje**165 m² i szopa wolne. Dąbro-
wskiego 38.
zdg 65 252**Lokal**handlowy 200 mtr. kw. 2 okna,
na hurtownie, skład mebli, blisko
Starego Rynku korzystnie wyn-
ajmie. Zgłoszenia Kurjer Poz-
nański zdg 65 315**Lokal**obszerny 400 m², centralne ogrze-
wanie, śródmieście, Wroniecka
6/8, pierwsze piętro, przemysł,
handel, biura zaraz wynajme. Ja-
roszewski, Masztalarska 6.
zdg 65 314**Składu**okolice Marcina lub Ratajczaka
poszukuje. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 65 450**Lokal**frontowy, piwnica, biuro, skład-
nica towarów, owoców, Jaroszew-
ski, Masztalarska 6. zdg 65 313**2 ubikacje**na warsztat (cichy przemysł) —
Działalności 2, stróża.
zdg 65 366**18. DZIERŻAWY****Obszerne**ubikacje fabryczne
w powiatowym mieście Wielko-
polski wraz z maszynami stolar-
skimi w dobrym stanie, nadają-
ce się również na wszelkie inne
przedsiębiorstwa zaraz do wy-
dzierżawienia, ewentualnie prze-
dać do Kurjera Poznańskiego
zdg 65 273**Wydzierżawie**tartak lub przyjąć wspólnika.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 64 805**Bardzo korzystnie**do oddania dzierżawa ładnej no-
wej willi pod Antoninkiem bli-
sko Poznania i Swarzędza, 3 po-
koje, kuchnia itd. z ładnym du-
żym ogródkiem. Zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego pod
ng 17 769**Posiadłość**z nowoczesnym urządzeniem pieka-
rnia i składem kolonialnym w Po-
znaniu od zaraz wydzierżawie.
Adres wskaże Kurjer Poznański
zdg 64 926**Garaż**wolny. Sołacz, Mazowiecka 5.
zdg 65 024**Ubikacja**na warsztat, stajnie czterokonna.
Zórawia 8.
zdg 65 159**Wydzierżawie**przy Chwaliszewie 68 ubikacje
ca. 100 m² w całości lub podzi-
elone. Elektryka, woda na miej-
scu. Zgłoszenia u stróża.
zdg 65 046**Pracowni**cukierniczej poszukuje zaraz. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 415**20. URZĘDOWE****Zarząd Miejski**w Swarzędzu
zamierza częściowo skanalizować
miasto. Uprawnieni pp. Inżynier-
owie zechcą złożyć oferty na
wykonanie. Bliższych informacji
udzieli Zarząd miasta. zdg 64 816**22. ZGUBY****Obligacje**znaleziono. Plac Wolności 9 m. 6
zdg 64 853**Zgubił**biały swetr. Oddać wynagrodze-
niem. Chwaliszewo 75, m. 9.
zdg 65 183**23. ROZMAITE****Fotografie**portrety. Bracia Pecherscy. Ale-
je Marcinkowskiego 8. dg 2663**Przerabiam**naprawiam swetry, garsonki,
kombinacje itp. wykonuje nowe.
Podgórna 10 a, m. 2.
Pg 5815-42.53**Wytworną**i powabną
linię
daje tylko do-
brze dopasowa-
ny korset, pas
leczniczy według
nieodciążonego
kroju. Chrześci-
jańska Pracow-
nia Gorsetów
Anny Bittendor-
f. Plac Wol-
ności 9. — Przyjmuję wszelkie
przeróbki. ceny niskie. dg 4 512**Sławną chiromantka**grafolog - fizjognomistka z dłu-
goletnią doświadczoną praktyką
na podstawie badań naukowych
zrozumiająco przepowiada losy
loteryjne, przeszłość, teraźniejszość
i przyszłość. Liczne ser-
deczne podziękowania. Przyjmuje
od 10-1 i od 3-8 wieczorem.
Fr. Ratajczaka 15, m. 10. II piętro
II wejście w pasażu Apollo,
prawo po schodkach. zdg 64 783**Futra**plaszcz, suknie wykonuje. Kreta
24, m. 4. zdg 64 510**Wdowa**energiczna dotychczas w własn-
ym przedsiębiorstwie dział po-
datkowi, gwarancja nienucho-
mość, figura reprezentacyjna
szuka zastępstwa firm, zawiad.
kamienie lub kasy. Oferty Kurjer
Poznański zdg 64 459**Pończochy - skarpetki**dobre tanio tylko w firmie
„Haftoplis”
Stary Rynek 6. (Wiankowa).
Pg 6 156-43.01**Akuszerka**Strzelecka 2 przy Świętokrzy-
skim udziela porady, pomocy.
zdg 64 369**Przyjdź!**Znam Twoją przyszłość. Piłsud-
skiego 5-8. Wroźka
zdg 63 415**Gorsety**Biustonosze
polecia
Pracownia
Gorsetów
„Wanda”
Leontyna Sychow-
ska. Ratajczaka 27
parter. zdg 65 007**Paniom**zainteresowanym udzielam wszel-
kich porad, pomocy. Akuszerka
Kowalewska, Łukowa 14.
zdg 64 829**Furmanki**potrzebne. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 64 702**Buty**do konnej jazdy damskie 2 pary
nr. 37 kto sprzeda tanio? Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdg 64 718**Podróżujący**może się zabrać autem za dopła-
tą 10 gr kilometr. Telefon 13-61.
zdg 64 851**Przepisuje**maszyną 10 gr. strona
„Jur”
Piekary 26. zdg 64 886**Akuszerka**Grobla 29 udziela porady, pomocy
zdg 64 917**Futra**plaszcz, suknie eleganckie,
skromne szyje tanio Sieroca 5/6,
m. 7. zdg 65 027**Bieliznę**wszelka, szyje elegancko. Grobla 4
m. 1. zdg 64 953**Malarskie prace**oraz nowoczesny natrysk ścian
wykonuje gustownie i tanio. St.
Dzimir, Szwajcarska 21.
zdg 65 068**Koldry**przerabia, poszywa. Smoczyńska,
Kwiatowa 8. zdg 64 972**Obiady, kolacje**wydaje kuchnia Warszawska z 3
dań 80 gr. Skarbowa 4 — 7.
zdg 65 207**Hiromantka**

Piłsudskiego 4 — 11. zdg 65 236

Obiadytanie smaczne jada się 3 dań 50
gr. 4 dań 70 gr. Jadalnia pod
Baltykiem, Strzelecka 32.
zdg 65 162**Stawiam**

banki. Telefon 12-69. zdg 65 014

Futraplaszcz, kostiumy, wykonuje so-
lidnie tanio Warszawski Salon
Mód, Plac Wolności 7.
zdg 65 361**Lazarz!****Kapelusze damskie**
czapki, berety, przybrania. Naj-
większy wybór. Najniższe ceny.**Hain**Focha 28, wprost Gąsiorowskich.
zdg 65 089**Specjalny****zakład czyszczenia, faso-
nowania kapeluszy
krawatów**
Cena najniższa. Wykonanie aku-
ratne.**Hain**Sapieżyński 1, podwórze, naprze-
ciw poczt. Łazarz: Focha 28,
skład. Jezyce: Szamarskiego 1.
zdg 65 088**Horoskopy**astrologiczne ściśle indywidualnie
trafnie, dyskretnie, fachowo sta-
wia M. Fandrewski, Toruń.
Kościełski 32/34. Pz 6 464-64.147**Pracownia sukien**Słowackiego 33 — 9 a wykonuje
suknie eleganckiego nidergo.
zdg 65 383**Filatelisci**Znaczkę Abisynji darmo otrzyma-
ją zamawiający kolekcje
każdy, znaczków każdy inny z
1 000 franców. Cenniki, prospekty
darm. Dom Filatelistyczny Wit-
kowskiego, Poznań Marcinkowskiego
7. ng 17 051**Słynna**chiromantka trafnie przepowiada.
Grobla 4 — 2. zdg 65 257**24. NAUKA****Kursy**kroju szycia. Nowak, kierownik
Wrocławska 33. dg 4577**Szkoła tańców**Kledecka-Mikolajczak św. Józefa
6. Komplet początkujących roz-
poczynamy. Pg 6 422-56.491**Studentki**udzielają korepetycji wszystkim
przedmiotów. Samopomocowa Or-
ganizacja Studentek. Aleje Pił-
sudskiego 1, pokój 2. zdg 59 091**Szkoła malarstwa,****rysunku Tadeusza
Marczewskiego**
Szewska 19, telefon 17-15.
zdg 63 735**Francuzki**konwersacja. Przygotowanie
matury. (Dyplom paryski). Plac
Nowomiejski 6a. parter.
zdg 63 835**Szkoła tańców****Szezerkówny**
Pocztowa 23, parter. zdg 64 682**Student**udzieli tanio lekcji: polski, fran-
cuski, łacina. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 64 827**Młoda**nauczycielka ze znajomością mi dobre
rodziny może polecić. Barbara
Turno, Objezierze, Ob

Najnowsze żemperki, berety, szale!

Codziennie napływ ostatnich nowości!

S. KAŁAMAJSKI.Przyjmuje asygnaty
Spółd. „Kredyt”**Bielizniarka**pierzszorzona szyć po domem
domu szuka posady. Oferty Kur-
jer Pozn. zdg 64 983**Kucharka**restauracyjna, uczciwa, pracowita
poszukuje posady od 15. 11. Łaskawe
zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 65 179**Dziewczyna**prowincka lat 16, zdrowa, silna,
dobre świadectwo, szuka pracy
do dzieci lub pomocy. Oferty Kur-
jer Pozn. zdg 65 357**Ekspedjentka**działa z kancją szuka posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 358**Sierota**w średnim wieku, samodzielna z
dobrym poleceniem szuka posady.
dobrem poleceniem szuka posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 984**Krawcowa**szuka posad po domach w zakresie
krawieczyny, króć pierwszorzęd-
ny. Specjalność: płaszcze. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 65 099**Syn**emeryt, kolejarza wyuczył się cu-
kiernika, względnie mechanika.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 090**Urządnic**gospodarczy 28 lat, 8 praktyki,
poszukuje posady 1. 12. Wiczo-
rek, Chwaliszewo 63 — 5.
zdg 65 123**Posługaczka**uczciwa, pracowita szuka posady
Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 040**Bufetowa**z kancją od 1. 1. 36 potrzebna.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 706**Dziewczyna**samodzielną gotowaniem szuka
posady lub posługi. Oferty Kur-
jer Pozn. zdg 65 001**TEATRY**TEATR POLSKI: Sobota,
9. 11. „Domino” (Franci-
szek z ogłoszenia), pre-
mjera.Niedziela, 10. 11. o godzi-
nie 4: „Nowy Don Kiszot”.
Niedziela, 10. 11. o godzi-
nie 8: „Domino” (Franci-
szek z ogłoszenia).TEATR WIELKI (Opera):
Sobota, 9. 11. „Róża Stam-
bulu”, premjera.Niedziela, 10. 11. o 20-tej:
„Straszny dwór”. Uroczy-
ste przedstawienie z po-
wodu święta Niepodle-
głości.Poniedziałek, 11. 11. Teatr
TEATR WIELKI — KON-
CERTY SYMFONICZNE:Niedziela, 10. 11. o 12.15:
I. Poranek symfoniczny.
Dyrygent: dyr. Dr. Zygmunt
Latoszewski. Solo-
listka: Juliette Aranyi —
fortepian.TEATR NOWY: Sobota, 9.
11. „Wiosenne porządki”.
Niedziela, 10. 11. o godzi-
nie 4: „Trafika pani ge-
nerałowej”.Niedziela, 10. 11. o godzi-
nie 8: „Wiosenne po-
rządki”.**KINA**Poznań, sobota, 9. 11.
APOLLO: „Kocham wszyst-
kie kobiety”.CORSO: „Falszywy Strzał”.
GONG: „4 dzentelmenów”.
GWIAZDA: „Mała Matecz-
ka”.METROPOLIS: „Kocham
wszystkie kobiety”.
OSWIATOWE T. C. L.: —
„Quo Vadis”.RENAISSANCE: „Pogrom-
cy Indian” i „Odmęty
ulicy”.SŁOŃCE: „Dziewczę z Bu-
dapesztu”.SFINKS: „Córka Generała
Pankratowa”.

ŚWIT: „Sing-Sing”.

TĘCZA-Lazarz: „Weronika”.

TĘCZA-Wilda: „Dziś żyje-
my”.WILSONA: „Niewolnica z
Mandalay”.**Pracząka**akuratna, rzetelna, czysto tanio
pierz. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 160**Dziewczyna**uczciwa szuka posady do wszyst-
kiego lub do dzieci. Oferty Kur-
jer Pozn. zdg 65 042**Kucharka**przyjmuje posadę do wszystkiego.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 044**Pokojuowa**z sztywnym prasowaniem, usługą
poszukuje posady. Miejsowość
obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 045**Panienska**z praktyką szuka posady do dzie-
ci, które bardzo kocha, zna dobre
szycie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 019**Panienska**miła szuka praktyki bezpłatnej w
składzie cukierków. Miejsowość
obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 245**Dziewczyna**cośkolwiek gotowaniem poszukuje
posady od 15-go. Oferty Kurjer
Pozn. zdg 65 413**Bufetowa**sumienna szuka posady. Zgłosze-
nia Agencja Kurjera Pozn. zdg 17 861**Panienska**krawcowa poszukuje jakiegokol-
wiek pracy w innej branży. Mo-
że ewentualnie złożyć kaucję.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 063**Krawcowa**w dom szuka posady. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 65 430**Żelazniak**młody poszukuje posady. Łaska-
we oferty Kurjer Pozn. zdg 65 011**Masażystka**poszukuje zajęcia poza dom.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 010**Inżynier**energiczny, zdolny organizator, z
długoletnią praktyką w dziedzinie
budownictwa podziemnego, kana-
lizacji, wodociągów, budowa dróg i
ulic, instalacje sanitarne itd. po-
szukuje zatrudnienia. — Oferty
Kurjer Pozn. zdg 17 662**Krawcowa**samodzielną dom poza dom szuka
posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 442**Chłopiec**sierota lat 17 szuka jakiegokolwiek
pracy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 226**Młody**pomocnik handlowy z branży de-
likatesów poszukuje posady od
zaraz, miejscowość obojetna.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 163**Posługaczka**z praniem szuka posady. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 65 161**Poszukuje**posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 230**Pokojuowa**dobrze polecona, siedmioletnie
świadectwo, szuka posady od 15.
11. lub 1. 12. Prosi oferty Kurjer
Pozn. zdg 65 319**Starsza**osoba, dobrze gotuje i zajmie się
domem, dziećmi. Oferty Kurjer
Pozn. zdg 65 403**Panienska**z ukończoną szkołą handlową
poszukuje posady jako początku-
jącą w biurze lub składzie ewtl.
praktyki bezpłatnej, miejscowość
obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 372**Krawcowa**domowa, dobre szycie poszu-
kuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 373**Dziewczyna**z gotowaniem poszukuje posady
od 15. 11. 35. najchętniej do 2
osób. Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 375**250 zł**kaucji złoży rzemieślnik w zawo-
dzie artystycznym za otrzymanie
stałej posady inkasenta lub ja-
kiejkolwiek. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 65 317**Kucharka**wykwintne gotowanie szuka po-
sady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg
65 369**Urządnic gosp.**kawaler, lat 27, 7/8 roku prakty-
ki, zamierzający rolnik, znajomość
księgowości W. I. R., dobre ref.
zamiar posadę od 1. 2. lub póź-
niej. Oferty Rządca Maj. Ja-
strzebniki p. Opalenica. zdg 65 421**Dziewczyna**pracowita, uczciwa z gotowaniem
z prowincji szuka posady. Ła-
skawe oferty Kurjer Pozn. zdg 65 139**Krawcowa**poza dom szuka posady. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 65 133**Panna**która prowadziła przez szereg lat
przedsiębiorstwo rodzicom przy-
jmuje posadę, wymagającą zaufa-
nia. Na życzenie referencje, gwa-
rancja. Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 181**Panna**szycie, niemiecki poszukuje po-
sady także pokojową, dzieci.
Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 65 368**Wychowawczyni**kilkuletnia praktyka poszukuje
posady od 15. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 65 458**400,— zł**kaucji złoży handlowiec, lat 26 do-
bre świadectwo, za posadę
inkasenta, magazyniera lub no-
dróżującego. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 65 437**Posługi**dobre gotowanie, bez. uczciwa,
pracowita od 15. Oferty Kurjer
Pozn. zdg 65 435**Rządca gospodarczy**żonaty, lat 40, dłuższa praktyka
w Poznaniu, szkoła rolnicza,
zna naprawę ciężkiej ziemi, bu-
raków, cukrowych, księgowość
rolniczą. Poważne referencje, w
ostatnim posadzie 3 1/2 roku przy-
jmuje stałą samodzielną posadę 1. 1.
1936. Łask. zgłoszenia Kurjer
Pozn. zdg 65 420**Dziewczyna**wielka, dobre gotowaniem —
przyjmuje posadę w lepszym do-
mu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 054**Kucharka**restauracyjna poszukuje posady.
Łaskawe zgłoszenia „Par” Mar-
cinkowskiego 11, pod 56.490.
Pg 6 423-56.490**Posługi**na popołudniu poszukuje. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 65 518**Panienska**poszukuje posady do dzieci ze
szyciem. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 515**27. WOLNE MIEJSCA****5 000—6 000**do bardzo intratnego przedsięwzię-
cia handlowo-przemysłowego po-
trzebuję. Dam prokurę lub kie-
rowość. Udział w zyskach niewy-
kluczony. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 370**Ekspedjent**umiejący dekorować i ekspedjent-
ka z branży artykułów męskich
mogą się zgłosić. Leon Kuczyński
Toruń. Pg 6 421-64.146**Magister**farm. z półroczną praktyką, me-
dyczna, chrześcijański potrzebny
zaraz na stałe do apteki w Brze-
zinie, pow. Kaniowski. zdg 4788**Zdolna**buchalterka, bilansistka, pierw-
szorzędne referencje poważnych
firm, znajomość różnych syste-
mów szuka posady. Zgłoszenia
Kurjer Pozn. zdg 64 592**Ekspedjentka**rzeźnika potrzebna. Woźna 17.
zdg 65 002**Dochozająca**na soboty z praniem potrzebna.
Wielkie Garbary 12, m. 3.
zdg 64 994**Fryzjer**potrzebny zaraz. Szkoła 7.
zdg 65 078**Posadę**biurowa lub woźnego, pożyczka
300. Oferty Kurjer Pozn. zdg
65 021**Uczennice**przyjmuje krawcowa. Prusa 19
m. 9. zdg 65 276**Uczennica**biurowa potrzebna próbną kwat-
ral bezpłatną. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 64 546**Zakład dentystyczny**poszukuje uprawnionego dentysty
ewentualnie sprzedam lub wy-
dzierżawie. Oferty Kurjer Pozn. zdg
64 947**Nakładaczka**młodsza drukarnia „Przyszość”
Wroniecka 15. zdg 65 041**Emulsja „Erbe”**

z tranu norweskiego

zawierającego 500 jedn. Witamin A

i 250 „Witamin D.

ng 14 658.9

Tancerkipotrzebne do baletu rewjowa-
dancingowego. Spokojna 2, m. 3
zapytać Tumanoff. zdg 64 492**Wychowawczyni-
pielęgniarka**do dwójki dzieci z dłuższą prak-
tyką potrzebną. Zgłoszenia, odpi-
sy świadectw Kurjer Pozn. zdg 64 659**Skrzypka**I. na dobrą posadę od 15. 11. Zgło-
szenia Kurjer Pozn. zdg 17 872**Fryzjerka**na stałą posadę na prowincję po-
trzebna zaraz. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 65 405**Mężczyzna**lat 46, mieszkanie, poszukuje go-
spodynii, cokolwiek gotówki, póź-
niej ożenek. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 65 331**Obciążaczka**biegła na stałą posadę. Wytwór-
nia cukiernicza, Długa 3 m. 8.
zdg 4819**Służąca**samodzielną do lat 30, dobre go-
towanie, nawskroś uczciwa i
czysta, miłego usposobienia po-
trzebna od 15. Wskaże Kurjer
Pozn. zdg 65 445**Służąca**potrzebna zaraz. Susała, Kra-
siewskiego 12, Zgłoszenia 4-6
m. 6. zdg 65 439**Kupie**urządzenie do fabrykacji cukier-
ków. Oferty z podaniem ceny
do Kurjera Pozn. zdg 65 433**Służąca**do Kościelna potrzebna. „Trykot”
Stary Rynek 84.
Pg 6 466-57.16**Krawcowa**pierwszorzędna samodzielną po-
trzebna. Salon Mód. Kantaka
8/9 — 3. zdg 65 463**Dziewczyna**uczciwa, czysta do wszystkiego.
Skład cukierków. Ratajczaka 11.
zdg 65 412**Pomocnik handlowy**po wyuczeniu potrzebny od zaraz
do składu artykułów technicz-
nych. Zgłoszenia z odpisem świa-
dectw do Kurjera Pozn. zdg 64 847**Uczennice**do krawieczyny potrzebne. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 709**Kwiaciarka**siła samodzielną potrzebną na
kierownicze stanowisko. Zgłosze-
nia piśmienne do Kurjera Pozn.
zdg 64 751**Podróżujący**branży dentystycznej odwiedza-
nia lekarzy - dentystów, gwaranc-
je i referencje konieczne. Zgło-
szenia Kantaka 2, m. 6.
zdg 64 730**Bona**potrzebna do dwóch dziewczynek.
Polecenia pożądane. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 64 859**Współniczki**inteligentnej do współpracy po-
szukuje. Adres Kurjer Pozn. zdg
65 273**Czeladnik**piekarski i cukierniczy także do
pieca z prowincji. Oferty Kurjer
Pozn. zdg 64 711**Ogrodnik**kawaler potrzebny. Oferty Kur-
jer Pozn. zdg 64 336**Gospodyni-kucharka**potrzebna do dworu, wykwintne
gotowanie, zaprawy, wieprzobole
prasowanie, oszczędność, dobre
długoletnie świadectwa. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 64 033**Uczeń**mechanik. Czerniak, Mickiewicza
18. zdg 65 113**Dziewczyna**młodsza, czysta lubianka dzieci, do
wszystkiego potrzebna. Krzyżo-
wa 6 m. 4. zdg 65 242**Posługaczka**z praniem od 16. Zupańskiego 22
m. 1. zdg 65 225**Osoba**władająca dobrze językiem fran-
cuskim potrzebna do dzieci 6 i 3
letni, od 15. bm. do miasta pow.
na prowincji. Zgłoszenia Kurjer
Pozn. zdg 65 118.**Służąca**Dąbrowskiego 12, rzeźnictwo,
zdg 65 431**Kuchmistrzyni**dobremi referencjami, znajomo-
ścią pierwszorzędnej kuchni po-
trzebna od 15. b. m. Zgłoszenia
z podaniem warunków Hotel Po-
lonia, Ostrów (Pozn.) ng 17 863

Potrzebny jest

szlifierzumiejący ostrzyć noże dużych
rozmiarów używanych w wiek-
szych zakładach introligator-
skich. Praca stała, na prowincji.
W podaniu należy podać zycie-
rys, referencje oraz warunki. Po-
dania należy składać w admini-
stracji Kurjera Pozn. zdg 4 816**Dziewczyna**kochająca dzieci na wskroś uc-
ciwa, czysta z gotowaniem do
wszystkiego od 15. Plac Kola-
giacki 13 m. 7. zdg 65 248**Współniczkę**lub samodzielną do interesu spo-
żywczego z gotówką. Oferty Kur-
jer Pozn. zdg 65 354**Nauczycielka**poszukiwana do dziewczynki 10-
letniej na wieś. Zgłoszenia z po-
daniem kwalifikacji i ostatecz-
nych warunków do Kurjera Po-
znańskiego zdg 65 327**Potrzebna**przystojna, zgrabna ekspedjentka
i samodzielną prowadzenia ro-
spodarstwa w jednej starszej o-